

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Συνεδρίαση 12^{ης} Ιανουαρίου 2010

**Κοινή Συνεδρίαση της Επιτροπής
των Ειδικών, των Κοινωνικών Εταίρων
και της Πολιτικής Ηγεσίας του Υπουργείου
Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης**

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ**

ΠΡΑΚΤΙΚΟ 3^ο

Σήμερα, την 12.1.2010, ημέρα Τρίτη και ώρα 9.30 στην Αθήνα συνήλθαν στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Σταδίου 29, 4ος όροφος, αίθουσα συσκέψεων, σε κοινή συνεδρίαση η Επιτροπή των Ειδικών, οι Κοινωνικοί Εταίροι και η Πολιτική Ηγεσία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

Από την Επιτροπή παρόντες ήταν ως ακολούθως:

1. Στεργίου Άγγελος, Καθηγητής Εργατικού Ασφαλιστικού Δικαίου της Νομικής Σχολής του Α.Π.Θ., ως Πρόεδρος
2. Ρωμανιάς Γεώργιος, Οικονομολόγος, ως μέλος
3. Ρομπόλης Σάββας, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου, ως μέλος
4. Μπούρλος Δημήτρης, Νομικός-Ειδικός στα Ασφαλιστικά, ως μέλος
5. Κυριάκης Δημήτρης, Αναλογιστής-Γενικός Δ/ντης Ο.Α.Ε.Ε., ως μέλος
6. Κυριαζής Χαρίτων, Αντιπρόεδρος Σ.Ε.Β., ως μέλος
7. Μαργιός - Ξαφέλης Βασίλης, Αναλογιστής, ως μέλος
8. Πατρίνα Παπαρρηγοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλειας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, ως μέλος
9. Τσακλόγλου Παναγιώτης, Καθηγητής Ο.Π.Α., ως μέλος
10. Λοπατατζίδης Αθανάσιος, Ειδικός στη Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας, ως μέλος
11. Σακελλαρόπουλος Θεόδωρος, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου, ως μέλος

Από την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης παρόντες ήταν οι κ.κ. Ανδρέας Λοβέρδος, Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, και Γεώργιος Κουτρούμανης, Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

Επίσης, παρευρέθησαν οι κ.κ. Άρτεμις Δεδούλη, Γενική Δ/ντρια Κοινωνικής Ασφάλισης της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Νικολέττα Γιαννακοπούλου, Γενική Δ/ντρια Διοικητικής Υποστήριξης της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Από τους κοινωνικούς εταίρους παρόντες ήταν ως ακολούθως:

1. Σωτηρίου Ιωάννης, εκπρόσωπος ΟΚΕ
2. Ορφανίδης Χαρ., εκπρόσωπος ΓΕΣΑΣΕ
3. Βαρδαρός Σταμάτης, Παρατηρητής ΓΣΕΒΕΕ
4. Σκουλαρίκης Φώτης, εκπρόσωπος ΠΑΣΕΓΕΣ

Στη συνεδρίαση παρευρέθησαν ακόμη, μετά από κλήση της Επιτροπής, η κα Ευφροσύνη Κουσκουνά, Πρόεδρος της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, η κα Μαριάννα Παπαμιχαήλ, μέλος της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής και ο κος Εμμανουήλ Βαλαβάνης, μέλος της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής.

Χρέη γραμματέα άσκησαν οι κ.κ. Στελλάτου Ιουλία, προϊσταμένη τμήματος της Γ.Γ.Κ.Α., Βασίλης Κουλούρης, προϊστάμενος τμήματος της Γ.Γ.Κ.Α. και Βρέκου Ελένη, υπάλληλος της Γ.Γ.Κ.Α..

Αφού διαπιστώθηκε η απαρτία άρχισε η συνεδρίαση.

Θέματα της ημερήσιας διάταξης της συνεδρίασης, σύμφωνα με την εισήγηση του Προέδρου, ήταν:

- Αποσαφήνιση στόχων του συνταξιοδοτικού μας συστήματος (κος Στεργίου)
- Χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης (γενική εισήγηση – κα Παπαρρηγοπούλου)
- Πάταξη της εισφοροδιαφυγής (κος Μπούρλος)
- Συζήτηση επί των εισηγήσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Η σημερινή συνεδρίαση θα ξεκινήσει με την εισήγηση του Προέδρου για την «Αποσαφήνιση των στόχων του συνταξιοδοτικού μας συστήματος», θα ακολουθήσει η εισήγηση της κας Παπαρρηγοπούλου για τη «Χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης» και στη συνέχεια η εισήγηση του κου Μπούρλου για την «Εισφοροσδιαφυγή». Τα μέλη της Επιτροπής θα προσθέσουν τις προτάσεις τους και στο τέλος θα εκφράσουν τις θέσεις τους επί των ανωτέρω εισηγήσεων. Οι τυχόν διαφοροποιήσεις θα προστεθούν στο τέλος των εισηγήσεων.

Πριν ξεκινήσουν οι εισηγήσεις θα ήθελα να ζητήσω από τον κ. Υπουργό την επίσπευση των διαδικασιών για την εκπόνηση της αναλογιστικής μελέτης, καθώς τα χρονικά όρια είναι πολύ στενά. Ο κος Μαργιός είναι διατεθειμένος να συνεργαστεί με την Ε.Α.Α..

Θα παρακαλούσα επίσης στο εξής να μην προωθούνται νομοσχέδια ασφαλιστικού περιεχομένου χωρίς την προηγούμενη εκπόνηση αναλογιστικής μελέτης.

ΡΩΜΑΝΙΑΣ

Θέλω να προσθέσω ότι, σύμφωνα με το άρθρο 71 παρ. 3 της με αριθμ. 102 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας του 1952 είναι υποχρεωτική η σύνταξη αναλογιστικών μελετών πριν την προώθηση ασφαλιστικών νομοσχεδίων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Πριν ξεκινήσω με την εισήγησή μου, θέλω να επισημάνω ότι όλες οι εισηγήσεις θα παραμένουν ανοιχτές μέχρι το τέλος των συνεδριάσεων και κάθε εισηγητής θα μπορεί να προσθέσει ορισμένα σημεία.

Ακολουθεί η εισήγηση του Προέδρου της Επιτροπής με τίτλο,

«ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΜΑΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ»:

Η μεταρρύθμιση ενός συνταξιοδοτικού συστήματος αποτελεί πρωταρχικά κοινωνικό ζήτημα. Λανθασμένα, η τρέχουσα οπτική περιορίζεται μόνο στη δημοσιονομική του διάσταση, παραγνωρίζοντας την κοινωνική. Η οικονομική βιωσιμότητα του θεσμού δεν μπορεί να διασφαλιστεί σε βάρος των κοινωνικών του στόχων. Έτσι, κάθε μεταρρύθμιση –παρά την αρνητική χροιά που έχει λάβει ο όρος αυτός- είναι πρωταρχικά μια προσπάθεια αναπροσαρμογής του συστήματος στις κοινωνικές προτεραιότητες.

Οι κοινωνικές ασφαλίσεις οφείλουν τη γένεσή τους σε αντιλήψεις που πρόκριναν την επιθυμία για κοινωνική συνοχή, για την αντιμετώπιση του κοινωνικού προβλήματος που προκάλεσε η εκβιομηχάνιση του τέλους του 19ου αιώνα. Μόνο σήμερα η κοινωνική ασφάλιση αντιμετωπίζεται από τους οικονομολόγους μακροοικονομικά με όρους οικονομικής ανάπτυξης, επενδύσεων, αποταμίευσης.

Είναι ανάγκη, πριν προχωρήσουμε σε μια κατ' ιδίαν εξέταση των πτυχών του συστήματος, να καταστήσουμε σαφείς τους κοινωνικούς του στόχους. Αυτούς τους στόχους θα εξειδικεύουν οι επιμέρους ρυθμίσεις που αναφέρονται στη χρηματοδότηση, τις παροχές, την οργάνωση, κ.α. Αν δεν αποσαφηνιστούν οι στόχοι, δεν θα μπορέσουμε να προσδώσουμε στο συνταξιοδοτικό σύστημα τη συνεκτικότητα ενός όλου.

Το ελληνικό συνταξιοδοτικό σύστημα είναι ένα δημόσιο, υποχρεωτικό, ανταποδοτικό (έναντι καταβολής ασφαλιστικών εισφορών) σύστημα που υπηρετεί κοινωνικούς στόχους. Δεν αναπτύχθηκε στη βάση ενός ενιαίου προγραμματισμού, αλλά μάλλον κατά τρόπο αποσπασματικό. Τα γενικά του προβλήματα αντιμετωπίστηκαν την ώρα των αδιεξόδων, με προβάδισμα του οικονομικού. Οι διαδοχικές νομοθετικές επιστρωματώσεις, προϊόν ιστορικής εξέλιξης, έχουν δημιουργήσει ένα άναρχο κι αδιαφανές οικοδόμημα. Πρόσθετα, η «σαλαμοποίηση» της συνταξιοδοτικής μεταρρύθμισης, από τη δεκαετία του '90 και έκτοτε, έχει οδηγήσει στη συσκότιση των στόχων του συστήματος.

Η πληθώρα των συγκεχυμένων παρεμβάσεων θα πρέπει στο εξής να αντικατασταθεί από ένα σαφές και ορατό σχέδιο αλληλεγγύης. Προκειμένου να εκλογικεύσουμε το θεσμό, απαιτείται σήμερα μια επανεστίαση στους θεμελιώδεις στόχους του. Έτσι, ο επανασχεδιασμός του συνταξιοδοτικού μας συστήματος δεν μπορεί να προχωρήσει αν δεν ξεκαθαρίσουμε για μια ακόμη φορά τους στόχους του.

Οι στόχοι του συνταξιοδοτικού συστήματος δεν τοποθετούνται εκτός κανονιστικού πεδίου, αλλά συνδέονται με τις θεμελιώδεις συναινέσεις -όπως αυτές αποτυπώθηκαν στο Σύνταγμα-, καθώς επίσης και με τις διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας μας (Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας, Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης, Ευρωπαϊκός Κώδικας Κοινωνικής Ασφάλειας, Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων).

Πρόσθετη μέριμνα, εξάλλου, θα πρέπει να εκδηλωθεί ως προς την εναρμόνιση των στόχων του συνταξιοδοτικού συστήματος με τους γενικότερους οικονομικούς στόχους (ανταγωνιστικότητα, μείωση δημοσίου ελλείμματος, κλπ), καθώς και με τις πολιτικές απασχόλησης. Δεν πρόκειται για υποταγή, αλλά για εναρμονισμένη συνύπαρξη, έτσι ώστε να αποφεύγονται αντιφάσεις και αλληλοαναιρέσεις. Δεν μπορεί, λ.χ., η εξυγίανση μιας (δημόσιας) επιχείρησης να μεθοδεύεται σε βάρος της βιωσιμότητας του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης. Δεν μπορεί να δίνονται κίνητρα παραμονής στην ασφάλιση κι από την άλλη να προβλέπεται η απομάκρυνση υπαλλήλου λόγω συνταξιοδότησης (άρθρο 8 εδ.β' ν.3198/1955).

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ

Δεν πρόκειται ακριβώς για στόχο αλλά για θεμελιώδη αρχή της κοινωνικής ασφάλισης. Το κράτος έχει την κύρια ευθύνη για την οργάνωση και λειτουργία του θεσμού (άρθρ.22 παρ. 5 Συντ/τος). Καμιά κοινοβουλευτική πλειοψηφία, υπό το ισχύον Σύνταγμα, δεν μπορεί να ανατρέψει άμεσα ή έμμεσα, τυπικά ή ουσιαστικά το δημόσιο χαρακτήρα της κοινωνικής ασφάλισης. Το ίδιο το ΣτΕ (Ολομ.) 5024/87 έχει εντάξει το δημόσιο χαρακτήρα του θεσμού στον πυρήνα της συνταγματικής εγγύησης.

Άμεση συνέπεια του δημόσιου χαρακτήρα είναι ο εγγυητικός ρόλος τον οποίο επωμίζεται το κράτος. Η κρατική εξουσία είναι ο εγγυητής της υπόστασης του συνταξιοδοτικού συστήματος. Έτσι, το κράτος φέρει την κύρια ευθύνη για την κάλυψη των ελλειμμάτων των ασφαλιστικών οργανισμών.

Ωστόσο πρέπει να γίνει σαφές «τι» οφείλει το Κράτος ως ανειλημμένες και θεσμοθετημένες υποχρεώσεις χρηματοδότησης του συνταξιοδοτικού συστήματος (τριμερής, 1% ΑΕΠ, κ.α.) και «τι» αποτελεί έλλειμμα που καλείται αυτό να καλύψει.

Ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της κοινωνικής ασφάλισης είναι συνυφασμένος με την κρατική φύση του θεσμού. Συγχρόνως, συνδέεται, κατεξοχήν, με την κοινωνική αλληλεγγύη. Πράγματι, η υποχρεωτικότητα εξυπηρετεί την κοινωνική λειτουργία του θεσμού, αποτελώντας απαραίτητο συστατικό της κοινωνικής αλληλεγγύης. Χωρίς το στοιχείο αυτό, ο δημόσιος θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης δεν θα μπορούσε να έχει αναδιανεμητικά αποτελέσματα.

ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΒΙΟΤΙΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ

Η οικονομική ασφάλεια του ατόμου περιλαμβάνει, ανάμεσα στα άλλα, και την πρόσβασή του σ' ένα δημόσιο συνταξιοδοτικό σύστημα που είναι σε θέση να εγγυηθεί, σε λογικά επίπεδα, το κεκτημένο βιοτικό επίπεδο. Με τη μερική αναπλήρωση του χαμένου, λόγω επέλευσης του ασφαλιστικού κινδύνου (γήρατος, αναπηρίας, θανάτου προστάτη οικογένειας), επαγγελματικού εισοδήματος, το συνταξιοδοτικό σύστημα επιτρέπει τη διατήρηση ενός επιπέδου διαβίωσης που δεν αποκλίνει σημαντικά από εκείνο που απολάμβανε ο ηλικιωμένος πριν τη συνταξιοδότησή του.

Η διατήρηση του επιπέδου ζωής που κάποιος απέκτησε κατά τον εργασιακό του βίο, στηρίζεται στην ασφαλιστική αρχή και ειδικότερα στην προηγούμενη καταβολή εισφορών. Λόγοι ανταποδοτικής δικαιοσύνης και ισότητας επιβάλλουν την ύπαρξη κάποιας αναλογίας παροχών προς τις εισφορές και το χρόνο ασφάλισης.

Να σημειώσουμε ότι ο όρος «ανταποδοτικότητα» δεν είναι ακριβής, αλλά χρησιμοποιείται συμβατικά αντί του όρου «αναλογία» (κι αυτή όχι στην αυστηρή της πρόσληψη) παροχών-εισφορών. Ειδικότερα, ο όρος «ανταποδοτικότητα» προσιδιάζει κυρίως σε παροχές που αντιστοιχούν στο κεφάλαιο που συσσωρεύεται από τη διαχείριση των εισφορών.

Σε πολλές περιπτώσεις οι ασφαλιστικές παροχές δεν αντικατοπτρίζουν τις εισφορές του ασφαλισμένου. Έτσι, λ.χ. οι μεσαίες στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ είναι υπο-ανταποδοτικές ενώ οι χαμηλές υπερ-ανταποδοτικές.

Με την ασφαλιστική αρχή (τη διατήρηση κάποιας αντιστοιχίας παροχών-εισφορών) που διέπει το σύστημα, συνδέεται και η αναπροσαρμογή των συντάξεων. Ο νομοθετικός μηχανισμός θα πρέπει να επιτρέπει τη διατήρηση της αξίας των συντάξεων. Η δυνατότητα κατάλληλης αναπροσαρμογής προκύπτει από τη ΔΣΕ 102 (άρθρο 66 παρ. 8), καθώς κι από τον Ευρωπαϊκό Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλειας (άρθρο 65 παρ. 1).

ΕΓΓΥΗΣΗ ΕΝΟΣ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΑΞΙΟΠΡΕΠΟΥΣ ΟΡΙΟΥ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

Ένας από τους θεμελιώδεις στόχους που δικαιολογεί και τη θεσμοθέτηση του δημόσιου συνταξιοδοτικού συστήματος, είναι η πραγμάτωση της αλληλεγγύης μεταξύ των μελών της ίδιας γενεάς, δηλαδή η παροχή μιας βασικής προστασίας στους ηλικιωμένους. Η πρόληψη της φτώχειας με την εξασφάλιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης για τον κάθε ηλικιωμένο είναι ένας από τους ακρογωνιαίους λίθους της κοινωνικής ασφάλισης.

Τα υψηλά ποσοστά φτώχειας ανάμεσα στους ηλικιωμένους επιβάλλουν έναν επανασχεδιασμό του συστήματος με στόχο την εξάλειψή της. Παρά το γεγονός των υψηλών συνταξιοδοτικών δαπανών, το σύστημα παρουσιάζεται αναποτελεσματικό στο βαθμό που δεν μπορεί να εξασφαλίσει ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης για πολλούς από τους συνταξιούχους.

Δύο επισημάνσεις ως προς την οικονομική κατάσταση των συνταξιούχων : το επίπεδο της μέσης σύνταξης δεν μας φανερώνει το συνολικό ποσό συντάξεων που λαμβάνει ένας

συνταξιούχος, αφού μπορεί να λαμβάνει συντάξεις από περισσότερα Ταμεία. Και δεύτερον το συνολικό ποσό των συντάξεων δεν αποκαλύπτει το συνολικό εισόδημα του συνταξιούχου. Είναι ανάγκη να γνωρίζουμε το σύνολο των εισοδημάτων σε επίπεδο νοικοκυριών (συχνά τα νοικοκυριά ηλικιωμένων συντίθενται από δύο συνταξιούχους).

Η κοινωνική ασφάλιση δεν είναι μόνο ένα αντίδοτο κατά της έλλειψης ατομικής πρόνοιας για τα στραβοπατήματα της ζωής. Συγχρόνως, είναι κι η προστασία του «άλλου». Ο εν λόγω θεσμός προστατεύει τα άτομα από το κακό τους εαυτό -με την έννοια την απρονοησίας- και συγχρόνως τα εξαναγκάζει, προστατεύοντας τον εαυτό τους, να προστατεύσουν και τους άλλους. Οι ασφαλισμένοι με την υποχρεωτική καταβολή εισφορών μεριμνούν για την προστασία τους από τα γηρατειά, την αναπηρία, το θάνατο και συγχρόνως στηρίζουν ολόκληρο το θεσμό και συμβάλλουν στην κοινωνική αλληλεγγύη που πραγματώνεται μέσω αυτού.

Ανάλογα με το επίπεδο εκδήλωσής της, η αλληλεγγύη στην κοινωνική ασφάλιση διαμορφώνεται εθνικά ή/ και επαγγελματικά. Γενικά, τα δύο αυτά επίπεδα αλληλεγγύης, επαγγελματικό (με βάση το επάγγελμα) και εθνικό (με βάση την κοινωνική ιδιότητα του πολίτη), στην εξέλιξη του θεσμού, συγχωνεύτηκαν κι επικαλύφθηκαν αμοιβαία. Η ελάχιστη αξιοπρεπής προστασία των γηρατειών είναι καθήκον πρωταρχικά της εθνικής αλληλεγγύης και γι' αυτό θα πρέπει να χρηματοδοτείται κατά κύριο λόγο από την άμεση φορολογία.

Η εξάλειψη της φτώχειας των ηλικιωμένων επιβάλλει τη θεσμοθέτηση μιας ελάχιστης εγγυημένης σύνταξης πάνω από όρια της φτώχειας, προσαρμοσμένης στο εθνικό επίπεδο διαβίωσης. Με τον τρόπο αυτό, οι λιγότερο ευνοημένοι συνταξιούχοι δεν θα επιβαρυνθούν με το βάρος προσαρμογής του συνταξιοδοτικού συστήματος στα νέα δημογραφικά και οικονομικά δεδομένα.

ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΓΕΝΕΑΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΓΕΝΕΩΝ

Ανάμεσα στόχους του συνταξιοδοτικού συστήματος είναι η διαφύλαξη και αποκατάσταση –αν έχει διαταραχθεί- της βιωσιμότητάς του, δηλαδή η μακροχρόνια διατήρηση της ικανότητας του συστήματος να χορηγεί συντάξεις στους τωρινούς και μέλλοντες συνταξιούχους. Το συνταξιοδοτικό σύστημα πρέπει να είναι εξισορροπημένο και δεν νοείται κοινωνική προστασία με δανεισμό.

Η οικονομική διαίωνιση του συστήματος δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά υπηρετεί το συμβόλαιο ανάμεσα στις γενεές που βρίσκεται στη βάση κάθε διανεμητικού συστήματος. Επομένως, η λήψη μέτρων για τη διάσωση του θεσμού βρίσκεται στην υπηρεσία των κοινωνικών προτεραιοτήτων του θεσμού και δεν υπεισέρχεται στις δημοσιονομικές σκοπιμότητες του κράτους.

Αν θέλουμε οι σημερινοί εργαζόμενοι να συμβάλλουν στη χρηματοδότηση των συντάξεων, οφείλουμε να εξασφαλίσουμε τη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος. Σε αυτή την προοπτική, το σύστημα οφείλει να προσαρμόζεται, μ' ένα

τρόπο προοδευτικό (όχι αιφνίδιο) και επαρκή, στα εκάστοτε δημογραφικά και οικονομικά δεδομένα.

Η βιωσιμότητα αποτελεί μια σχετική έννοια. Δεν έχει ούτε αντικειμενικό ούτε επιστημονικά συγκροτημένο περιεχόμενο. Εξαρτάται από αυτό που θέλουμε να μείνει βιώσιμο. Ειδικότερα, η βιωσιμότητα της κοινωνικής ασφάλισης συναρτάται από τους πόρους που διαθέτει μια κοινωνία για τη διατήρησή της. Η βιωσιμότητα μετατρέπεται σε πρόβλημα από τη στιγμή που επιχειρείται να διατηρηθεί ένα ελλειμματικό συνταξιοδοτικό σύστημα, χωρίς να ασκείται καμία πίεση σ' επίπεδο ανεύρεσης πρόσθετων πόρων ή σ' επίπεδο εξοικονόμησης δαπανών. Η επιστροφή στην οικονομική βιωσιμότητα δεν υποδεικνύει κάποιο συγκεκριμένο τρόπο εξισορρόπησης. Η επιλογή των συγκεκριμένων μέτρων, πάντα μέσα στο κανονιστικό πλαίσιο του Συντάγματος και των Διεθνών Συμβάσεων, είναι ζήτημα κατά βάση πολιτικό.

Το ελληνικό σύστημα δεν είναι ούτε βραχυπρόθεσμα ούτε μακροπρόθεσμα βιώσιμο. Ως προς σημείο αυτό, όλες οι μελέτες συγκλίνουν. Μάλιστα, συγκλίνουν και ως προς τη σοβαρότητα του προβλήματος. Η δαπάνη των συντάξεων ως ποσοστό του ΑΕΠ προβλέπεται ότι θα αυξηθεί σημαντικά μέσα στα επόμενα 50 χρόνια, από 11,7% του ΑΕΠ (2007) θα φθάσει στο 24,1% του ΑΕΠ κατά το 2060 (ΕΑΑ 2008).

Επιτακτική ανάγκη μακροχρόνιου σχεδιασμού και έγκαιρης νομοθετικής παρέμβασης

Όλη η κοινωνική ασφάλιση στηρίζεται σε μια μακρόπνοη πρόγνωση των όρων βιωσιμότητας του θεσμού. Οι κλασικοί κίνδυνοι που καλύπτει η κοινωνική ασφάλιση είναι προβλέψιμα γεγονότα, την πιθανότητα επέλευσης των οποίων μπορούμε να υπολογίσουμε. Με την πρόβλεψη του κόστους των συνεπειών από την επέλευση των κινδύνων διασφαλίζεται η βιωσιμότητα του θεσμού και η διατήρηση του ασφαλιστικού κεφαλαίου.

Οποιαδήποτε συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση θα πρέπει να συνοδεύεται απαραίτητα από αναλογιστικές μελέτες. Ας σημειώσουμε ότι έχει αναχθεί σε συνηθισμένο φαινόμενο των νομοθετικών μεταρρυθμίσεων η απουσία αναλογιστικών μελετών.

Η προηγούμενη εκπόνηση ειδικής (αναλογιστικής) μελέτης επιβάλλεται από τη συνταγματική διάταξη του άρθρου 22 παρ. 5. Ακόμη, σύμφωνα με το άρθρο 70 παρ. 3 του Ευρωπαϊκού Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλειας (κυρώθηκε το ν. 1136/80), «το συμβαλλόμενο μέρος ... οφείλει συντρεχούσης περιπτώσεως, να εξασφαλίζει ώστε οι μελέτες και οι αναγκαίοι αναλογιστικοί υπολογισμοί οι αφορώντες την οικονομική ισορροπία, να γίνονται περιοδικώς και εν πάση περιπτώσει εκ προοιμίου ...». Ανάλογη πρόβλεψη περιέχεται και στο άρθρο 71 παρ. 3 της ΔΣΕ 102/1952 (κυρώθηκε με το ν. 3251/55).

Η Εθνική Αναλογιστική Αρχή θεσμοθετήθηκε με το ν. 3029/02 ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή για την παρακολούθηση των οικονομικών μεγεθών που αναφέρονται στη βιωσιμότητα του συνολικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και των επιμέρους

φορέων της. Η λειτουργία της Επιτροπής παραμένει μέχρι στιγμής υποβαθμισμένη. Είναι ανάγκη καλύτερης λειτουργίας της.

Οι αναλογιστικές μελέτες πρέπει να συντάσσονται σε ετήσια βάση, συνολικά και ανά φορέα. Πρέπει να αφορούν όλους τους φορείς κι όχι ένα ποσοστό αυτών, γιατί το παραλειφθέν τμήμα μπορεί να κρύβει το μεγαλύτερο έλλειμμα. Ακόμη, απαιτείται η αποτύπωση της πλήρους εικόνας του συστήματος. Η αναλογιστική μελέτη δεν θα πρέπει να περιορίζεται μόνο στην κύρια σύνταξη, αλλά οφείλει να εκτείνεται και στην επικουρική η οποία εξίσου εμφανίζεται σε πολλές περιπτώσεις ελλειμματική. Εξάλλου, είναι ανεπίτρεπτο να υπάρχουν «άγνωστες ζώνες» του ασφαλιστικού μας συστήματος, δηλαδή Ταμεία που δεν καταγράφουν ή δεν κοινοποιούν στις αρμόδιες αναλογιστικές υπηρεσίες στοιχεία σχετικά με τους ασφαλισμένους τους.

Ένα ζήτημα που αξίζει να διερευνηθεί στο μέλλον είναι η κατάληξη σε κοινές παραδοχές στις οποίες θα στηρίζεται η σύνταξη των αναλογιστικών μελετών.

Σε μια δημοκρατία επιβάλλεται η συμφωνία πάνω στα δεδομένα ενός κορυφαίου προβλήματος, όπως είναι το μέλλον το συντάξεων, προκειμένου μετά από ένα δημόσιο και κοινωνικό διάλογο να ακολουθήσουν οι πολιτικές επιλογές.

Η αλληλεγγύη δεν σημαίνει μόνο μεταφορά πόρων μέσα στην ίδια γενιά. Το αίτημα της αλληλεγγύης εκδηλώνεται κι ανάμεσα σε περισσότερες γενεές. Οι σχέσεις των γενεών, όπως παρατηρείται, ήταν πάντοτε πηγή αυξημένης αλληλεγγύης και σφοδρών συγκρούσεων. Εκτός από την αλληλεγγύη γενεών που αναπτύσσεται παραδοσιακά –σε διαφορετική ωστόσο για κάθε εποχή ένταση– μέσα από μια ενδοοικογενειακή ανταλλαγή χρημάτων, αγαθών και υπηρεσιών, η εν λόγω αλληλεγγύη πραγματώνεται, με πιο θεσμοθετημένο τρόπο, χάρις στο διανεμητικό σύστημα χρηματοδότησης της κοινωνικής ασφάλισης –η έννοια της γενεάς στην κοινωνική ασφάλιση εκλαμβάνεται ως δημογραφική κατηγορία.

Επειδή μέσω κοινωνικής ασφάλισης μεταφέρονται πόροι από τους ενεργούς στους συνταξιούχους, οι δεσμοί ανάμεσα στις γενεές θα πρέπει να στηρίζονται στις αξίες της αμοιβαιότητας και της αλληλεγγύης. Οποιαδήποτε άλλη επιλογή οδηγεί σε διάρρηξη του συμβολαίου και σε μια αντιπαλότητα που είναι ικανή να καταστρέψει γενικά όλους τους κοινωνικούς ιστούς. Πράγματι, όταν δεν υπάρχει αλληλεγγύη ανάμεσα στους νέους και τους ηλικιωμένους, δεν μπορεί να υπάρξει κανενός είδους αλληλεγγύη.

Το πρόταγμα της αλληλεγγύης αφορά τη σχέση περισσότερων γενεών. Πέρα από τους συνταξιούχους κι εκείνους που βρίσκονται πλησίον του ορίου συνταξιοδότησης, για τους οποίους θα εμφανιζόταν υπέρμετρα επαχθής μια απαίτηση άμεσης προσαρμογής του τρόπου ζωής τους σε σημαντικές μεταβολές του εισοδήματος, το βάρος των μεταρρυθμίσεων θα πρέπει να επιμερίζεται ανάμεσα σε περισσότερες γενεές. Κάθε ριζική αλλαγή του ασφαλιστικού καθεστώτος προϋποθέτει μια μακρά μεταβατική περίοδο κι όχι απότομες ρήξεις με το ισχύον.

Η κατά τρόπο απόλυτο χάραξη διαχωριστικών γραμμών ανάμεσα στους ασφαλισμένους διαφορετικών ηλικιών εμφανίζεται ως αυθαίρετη. Η ισοτιμία στην κατανομή των βαρών

ανάγεται στην ίδια τη λειτουργία της δημοκρατίας. Η δημοκρατική πλειοψηφία δεν μπορεί να διαφυλάσσει το επίπεδο προστασίας μόνο ορισμένων ηλικιών –των ηλικιών που ασκούν την εξουσία. Το πρόσθετο βάρος του ασφαλιστικού ζητήματος δεν πρέπει να μετατεθεί στις επόμενες γενεές, αλλά να επιμεριστεί δίκαια ανάμεσα σε περισσότερες. Κατανομή θυσιών

Η άνιση μεταχείριση ασφαλισμένων που ανήκουν σε διαφορετικές γενεές, δεν θα μπορούσε, κατ' αρχήν, να απαγορευτεί, επειδή ειδάλλως δεν θα ήταν δυνατή καμία μεταρρύθμιση του συστήματος. Ωστόσο, οι ανισότητες ανάμεσα στις γενεές είναι αδικαιολόγητες, όταν η χειροτέρευση αφορά μόνο τις επόμενες γενεές. Δηλαδή η διαγενεακή ισότητα επιβάλλει έναν ανάλογο επιμερισμό των θυσιών, μια ανάλογη κατανομή του βάρους των μεταρρυθμίσεων.

Όταν όλα τα βάρη μεταφέρονται στις μελλοντικές γενεές, καταλήγουμε σε μια διάρρηξη της αλληλεγγύης των γενεών. Ιδιαίτερα σήμερα μια από τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει το κράτος πρόνοιας, είναι αναγκαία η κατάρτιση ενός νέου κοινωνικού συμβολαίου για τους ηλικιωμένους. Το διαρκώς αυξανόμενο βάρος των συντάξεων δεν μπορεί να μεταφερθεί μόνο στους νέους, γιατί τότε θα οδηγηθούμε σ' ένα πόλεμο ηλικιών. Κάθε μετάβαση προϋποθέτει προοδευτικότητα κι όχι απότομες ρήξεις.

Είναι ευνόητο ότι η διαγενεακή ισότητα πλήττεται όχι μόνο όταν το βάρος των μεταρρυθμίσεων μεταφέρεται στις επόμενες γενεές, αλλά κι όταν δεν λαμβάνεται κανένα μέτρο, με αποτέλεσμα να διογκώνονται τα ελλείμματα από τη σημερινή λειτουργία του θεσμού. Όπως το μεταρρυθμιστικό (μονομερές) μένος, έτσι κι η μεταρρυθμιστική αδράνεια οδηγεί σε ανισομερή επίλυση του προβλήματος. Το κόστος της μη αλλαγής της νομοθεσίας θα επωμιστούν οι επόμενες γενεές. Επομένως, το να μη γίνει τίποτα είναι απαράδεκτο σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο.

Είναι ανάγκη να επανεξεταστεί η κατηγοροποίηση του ν. 2084/92. Ο νομοθέτης προχώρησε με το νομοθέτημα αυτό σε μια θεμελιώδη επιλογή, την καθιέρωση ιδίου συνταξιοδοτικού συστήματος για τους ασφαλισμένους για πρώτη φορά από την 1.1.93 και μετά (άρθρα 22 έως 43). Το νέο σύστημα είναι ιδιαίτερα αυστηρό ως προς τις προϋποθέσεις για τη θεμελίωση δικαιώματος σε σύνταξη, καθώς και ως προς το ύψος αυτής.

Η ανανέωση (επαναδιαπραγμάτευση) του συμβολαίου των γενεών επιβάλλει τη δημιουργία υγιών οικονομικών βάσεων, το σεβασμό της διαγενεακής δικαιοσύνης, καθώς και την εμβάθυνση της κοινωνικής δικαιοσύνης στο πλαίσιο της ίδιας γενεάς. Ως προς το τελευταίο, να σημειώσουμε ότι η οποιαδήποτε ασφαλιστική μεταρρύθμιση δεν θα πρέπει να επηρεάσει αρνητικά τους λιγότερο ευνοημένους ηλικιωμένους, δηλαδή εκείνους με μικρότερο προσδόκιμο επιβίωσης, καθώς και τους χαμηλόμισθους.

ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

Ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλισης οφείλει να παρέχει τη βεβαιότητα ότι οι παροχές που προβλέπει, θα καταβληθούν μόλις καταστούν απαιτητές. Όταν δεν έχω εμπιστοσύνη

ότι κι οι άλλοι θα φανούν αλληλέγγυοι απέναντί μου, δεν επιδεικνύω μια ανάλογα αλληλέγγυα στάση. Έτσι, η εμπιστοσύνη απορρέει από την αλληλεγγύη και συγχρόνως τη στηρίζει.

Αξίζει να επιμείνουμε στο γεγονός ότι ο σεβασμός της εμπιστοσύνης είναι μια αναγκαιότητα για το ίδιο το άτομο. Οι ασφαλιστικές ρυθμίσεις αποτελούν αφετηρία βασικών επιλογών της ζωής του και γι' αυτό δεν πρέπει να ανατρέπονται αιφνιδιαστικά. Από την άλλη, η δημιουργία εμπιστοσύνης είναι εξίσου αναγκαία για το ίδιο θεσμό. Η αξιοπιστία εδράζεται στη διάρκεια, ενώ οι αιφνιδιασμοί συντηρούν την ανασφάλεια.

Η διατήρηση της αβεβαιότητας που προκύπτει από την αναβλητικότητα του νομοθέτη να επιλύσει τα προβλήματα του συστήματος, προκαλεί κύματα πρόωρης «εξόδου» από το σύστημα με επιβαρυντικές συνέπειες γι' αυτό.

Η δημιουργία της κατάλληλης εμπιστοσύνης προκύπτει, εξάλλου, από τη συνέπεια της κρατικής δράσης. Δεν είναι δυνατόν, όταν γίνεται προσπάθεια αποκατάστασης της κλονισμένης βιωσιμότητας του συστήματος, το κράτος να προχωρά σε πρόωρες συνταξιοδοτήσεις ή σε αφαίμαξη των πόρων ή σε μη τήρηση θεσμοθετημένων υποχρεώσεων του.

Η αξιοπιστία του κράτους είναι βασική προϋπόθεση όχι μόνο για το σεβασμό του δικαιοκρατικού προτάγματος της προστατευομένης εμπιστοσύνης, αλλά και για τη λειτουργία και βιωσιμότητα του συστήματος. Όταν το κράτος δεν εκπληρώνει κατά τρόπο σταθερό τις υποχρεώσεις του απέναντι στο συνταξιοδοτικό σύστημα (λ.χ. έγκαιρη καταβολή εισφορών, απόδοση παρακρατηθέντων πόρων, κλπ), υπονομεύεται κι οποιοδήποτε εγχείρημα αναμόρφωσης του τελευταίου.

Κρατικές συμπεριφορές όπως η διαχείριση των αποθεματικών των Ταμείων ως τμήματος του κρατικού προϋπολογισμού, η άσκηση «προνοιακών» πολιτικών με εισφορές των ασφαλισμένων, κ.α. (βλ. ΓΣΕΕ, Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα, Η εναλλακτική πρόταση της ΓΣΕΕ, 2000), δημιουργούν αίσθημα απαξίωσης του θεσμού και δυσπιστίας απέναντι στην ορθότητα οποιασδήποτε νομοθετικής επιλογής.

Στους στόχους του συνταξιοδοτικού συστήματος περιλαμβάνεται και η διαφάνειά του. Η «αναγνωσιμότητα» του συστήματος αποτελεί τη βάση δημιουργίας της εμπιστοσύνης. Οι ασφαλισμένοι πρέπει να γνωρίζουν τους όρους λειτουργίας του συστήματος, καθώς και την κατάσταση των εισφορών τους. Ειδικότερα, διαφάνεια επιβάλλει να γνωρίζει «τι» αναλογεί στην εισφοροδοτική του προσπάθεια (ανταποδοτικότητα) και «ποια» είναι τα στοιχεία αλληλεγγύης του συστήματος.

Η ενίσχυση της ανταποδοτικότητας επιβάλλει τη διασφάλιση της διαφάνειας του συστήματος, προκειμένου να γνωρίζει ο ασφαλισμένος το ύψος των παροχών που δικαιούται. Ακόμη, το αίτημα της διαφάνειας θα ικανοποιηθεί και μέσω υλοποίησης της μηχανογράφησης του συστήματος.

Η διαφάνεια είναι ένα πρόταγμα που οφείλει να διατρέχει όλο το συνταξιοδοτικό οικοδόμημα. Εξειδικεύεται με πολλούς τρόπους, όπως με τη διαφανή διαχείριση των αποθεματικών των Ταμείων, την κωδικοποίηση της δαιδαλώδους συνταξιοδοτικής

νομοθεσίας, την επαρκή πληροφόρηση των ασφαλισμένων, την απλοποίηση διαδικασιών, κ.α.

Για την πραγμάτωση των ανωτέρω στόχων είναι αναγκαίος ο επανασχεδιασμός του συνταξιοδοτικού συστήματος με την ευρύτερη δυνατή συναίνεση. Προκειμένου να δημιουργηθεί ένα εξισορροπημένο σύστημα που σέβεται την ενδογενεακή και διαγενεακή δικαιοσύνη, απαιτείται νομοθετική παρέμβαση με βάση δύο άξονες : ο πρώτος αφορά την αύξηση των πόρων του συστήματος (χωρίς αύξηση των εισφορών) και ο δεύτερος την εκλογίκευση των παροχών (εκλογίκευση διανομής των πόρων). Από την επιτυχία της νομοθετικής παρέμβασης και στα δύο αυτά επίπεδα εξαρτάται η δημιουργία ενός βιώσιμου κοινωνικού (δημόσιου) συνταξιοδοτικού συστήματος.

Μετά την ολοκλήρωση της εισήγησής του ο Πρόεδρος επισημαίνει ότι, το Πόρισμα της Επιτροπής πρέπει να έχει δυο άξονες για την επίλυση του ασφαλιστικού προβλήματος: α. την αύξηση των πόρων του συστήματος και β. η εκλογίκευση των παροχών, δηλαδή η εκλογίκευση της κατανομής των πόρων.

ΜΑΡΓΙΟΣ

Κε Πρόεδρε πριν περάσουμε στην επόμενη εισήγηση θέλω να ζητήσω να προχωρήσει το αναλογιστικό έργο, διότι μέχρι τώρα δεν έχει γίνει αυτό.

ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

Έχει γίνει συνεννόηση με την ΕΑΑ, η οποία ζήτησε κάποια στοιχεία, τα οποία ζητήθηκαν στη συνέχεια από τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Να κληθεί τώρα η ΕΑΑ, προκειμένου να ξεκαθαριστεί το θέμα.

ΜΑΡΓΙΟΣ

Χρειάζεται να γίνει μια Ομάδα Εργασίας, η οποία θα ασχοληθεί με το θέμα αυτό, θα συγκεντρώσει όλα τα στοιχεία, να γίνει και μια συμφωνία των παραδοχών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Σημειώνω ξανά ότι δεν πρέπει να προωθούνται στο εξής νομοσχέδια ασφαλιστικού περιεχομένου χωρίς την προηγούμενη εκπόνηση αναλογιστικής μελέτης.

ΡΩΜΑΝΙΑΣ

Η αναλογιστική μελέτη που θα εκπονηθεί δεν αρκεί να καταδεικνύει την κατάσταση που επικρατεί σήμερα, αλλά να δείχνει τι αλλαγές θα επιφέρουν οι προτεινόμενες τροποποιήσεις στο σύνολο του συστήματος.

ΡΟΜΠΟΛΗΣ

Ήθελα να ζητήσω από την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου να προχωρήσει μια νομοθετική ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία κάθε προωθούμενη ασφαλιστική διάταξη να συνοδεύεται υποχρεωτικά από αντίστοιχη αναλογιστική μελέτη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Υπάρχει και σχετική νομολογία του ΣτΕ, η οποία συνάγεται από το άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος.

Θα συνεχίσουμε τώρα με την εισήγηση της κας Παπαρρηγοπούλου.

Ακολουθεί η εισήγηση της κας Παπαρρηγοπούλου με τίτλο,

«Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ»:

Εισαγωγικά

I. Τάσεις και εξελίξεις στην ΕΕ και στα κράτη-μέλη

A. Οι ρυθμίσεις που αφορούν άμεσα στη χρηματοδότηση

1. Εισαγωγή κεφαλαιοποιητικών στοιχείων στα διανεμητικά συστήματα

➤ Δημιουργία επιπλέον αποθεματικού

➤ Δημιουργία ή/και ενίσχυση της επαγγελματικής ασφάλισης

➤ Μετατροπή του διανεμητικού συστήματος καθορισμένων παροχών σε σύστημα διανεμητικό καθορισμένων εισφορών με θεωρητικούς ατομικούς λογαριασμούς για τον υπολογισμό των συντάξεων.

2. Μετατροπή του διανεμητικού συστήματος των καθορισμένων παροχών σε καθορισμένων εισφορών

3. Χρηματοδότηση των νέων κοινωνικών κινδύνων από τη φορολογία

4. Εισαγωγή ή αύξηση της κρατικής χρηματοδότησεως μέσω της φορολογίας

5. Αποδοτική διαχείριση των αποθεματικών των ασφαλιστικών οργανισμών

6. Χρηματοδότηση των προνοιακής φύσεως παροχών από τη φορολογία (εθνική αλληλεγγύη) και των ασφαλιστικών πρωτίστως από τις εισφορές (επαγγελματική αλληλεγγύη)

7. Μείωση υπό προϋποθέσεις των εργοδοτικών εισφορών, προκειμένου να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός

8. Αποσαφήνιση της νομικής φύσεως των εισφορών και των αρχών λειτουργίας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης

9. Μέτρα που αφορούν στην άμεση μείωση των ελλειμμάτων και των δημοσίων δαπανών κυρίως με ρυθμίσεις στις προϋποθέσεις και στον τρόπο υπολογισμού των παροχών

B. Οι ρυθμίσεις που αφορούν έμμεσα στη χρηματοδότηση

1. Η ενίσχυση της απασχόλησης

- Ένταξη στην παραγωγή ομάδων του πληθυσμού που βρίσκονται εκτός παραγωγής ή υποαπασχολούνται
 - Συμφιλίωση της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή
 - Απαγόρευση των διακρίσεων
 - Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας
 - Κίνητρα για την παραμονή στην εργασία μετά τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων για τη συνταξιοδότηση
2. Η αποδοτική οργάνωση και λειτουργία του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης
- Είσπραξη των εισφορών από τις φορολογικές αρχές ή από μία ενιαία και αυτοτελή υπηρεσία
 - Δημιουργία ενιαίας αρχής διαχείρισης των αποθεματικών.

II. Οι παθογένειες του ελληνικού ασφαλιστικού συστήματος – προτάσεις για τη χρηματοδότησή του

A. Τα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει το ελληνικό ασφαλιστικό σύστημα.

B. Προτάσεις για τη χρηματοδότησή του

1. Προτάσεις που αφορούν άμεσα στην χρηματοδότηση

- Εισαγωγή παραφορολογικής επιβάρυνσης υπέρ της κοινωνικής ασφάλισης
Εναλλακτικά, αύξηση της κρατικής συμμετοχής στη χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης μέσω της γενικής φορολογίας. Άλλως, συνδυασμός των παραπάνω μέτρων.
- Ενίσχυση του κεφαλαίου αλληλεγγύης γενεών (ΑΚΑΓΕ) με τη χρηματοδότησή του από τμήμα της αμέσως παραπάνω αναφερόμενης παραφορολογικής επιβαρύνσεως ή από τη φορολογία.
- Εισαγωγή κεφαλαιοποιητικού συστήματος, π.χ. σε τμήμα της κύριας ασφάλισης κατά το σουηδικό πρότυπο ή στην επικουρική ασφάλιση συνολικά ή σε τμήμα της.
- Κίνητρα για την επαγγελματική ασφάλιση.
- Συγκέντρωση των κοινωνικών πόρων, εφόσον δεν αποτελούν εργοδοτική εισφορά, σε έναν λογαριασμό και εξ αυτού χρηματοδότηση είτε του κεφάλαιο αλληλεγγύης γενεών είτε του προνοιακού μέρους των συντάξεων (σήμερα βλ. κατώτατη σύνταξη). Εναλλακτικά συγκέντρωση τμήματος των κοινωνικών πόρων και διάθεσή τους για τον σκοπό ενίσχυσης του ΑΚΑΓΕ.
- Δημιουργία ενιαίας αρχής για τη διαχείριση των αποθεματικών των ασφαλιστικών οργανισμών με πλαίσιο ισοδύναμο τουλάχιστον ως προς την ασφάλεια με αυτό των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης.
- Δημιουργία ενιαίας αρχής για την είσπραξη των εισφορών ή εναλλακτικά είσπραξή τους από τις φορολογικές αρχές.

2. Προτάσεις που αφορούν έμμεσα στη χρηματοδότηση

- Ενοποίηση των συνταξιοδοτικών καθεστώτων, μεταξύ των νέων και των παλαιών ασφαλισμένων καθώς και σταδιακή ενοποίηση των περισσότερων καθεστώτων που ισχύουν σε καθέναν από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς.
- Διαχωρισμός των παροχών που χρηματοδοτούνται από την κοινωνικοασφαλιστική αλληλεγγύη από τις παροχές που χρηματοδοτούνται από την εθνική αλληλεγγύη, π.χ. οικογενειακά βάρη, ανεργία, κίνδυνος εξάρτησης κ.λπ.
- Ενίσχυση της ανταποδοτικότητας των παροχών, ώστε να εξαλειφθούν τα αντικίνητρα στην ασφάλιση.
- Λειτουργία ενιαίου απλού, μηχανογραφημένου συστήματος ώστε κάθε ασφαλισμένος να γνωρίζει ανά πάσα στιγμή α) τον χρόνο ασφάλισης, β) τις εισφορές που έχουν καταβληθεί και γ) το ύψος των παροχών που του αντιστοιχούν σε σχέση με τις εισφορές του.
- Ενοποίηση του λογιστικού και πληροφοριακού συστήματος. Κεντρικός έλεγχος με βάση πρωτόκολλα ελέγχου. Για την τυποποίηση του ελέγχου χρήσιμη θα είναι η συνδρομή του Υπουργείου Οικονομικών και του ΕΣ. Επίσης, σύγκριση δαπανών μεταξύ των ασφαλιστικών οργανισμών.
- Τήρηση των υποχρεώσεων για την έγκαιρη σύνταξη προϋπολογισμών, ισολογισμών και απολογισμών των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης και έλεγχός τους από ορκωτούς λογιστές. Υποχρεωτικά δημοσίευσή τους στην ιστοσελίδα του οργανισμού και σύνδεση με την ιστοσελίδα της ΓΓΚΑ.
- Ενίσχυση της απασχόλησης:
 - Μείωση εργοδοτικών εισφορών υπό προϋποθέσεις, π.χ. στις περιπτώσεις απασχόλησης μακροχρόνια ανέργων, ΑμεΑ, κ.λπ. και εισφορών αυτοτελώς απασχολούμενων ή επιχειρηματιών που ξεκινούν την επιχειρηματική / επαγγελματική τους δραστηριο-ποίηση, π.χ. σε τομείς νέας τεχνολογίας.
 - Σύστημα Bonus – Malus για την παραμονή στην απασχόληση των ηλικιωμένων μετά τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων για συνταξιοδότηση. Στο μέτρο όμως που θα θεσπισθούν ρυθμίσεις για μεγαλύτερη ανταποδοτικότητα τούτο δεν θα είναι αναγκαίο, αφού οι παροχές θα λαμβάνουν υπόψη το ύψος των εισφορών και το προσδόκιμο επιβίωσης.
 - Μέτρα για τη συμφιλίωση της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή.

Η χρηματοδότηση του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος

Εισαγωγικά

1. Η χρηματοδότηση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης εξαρτάται από την οργάνωση του συστήματος, το είδος και την έκταση των παροχών. Για τον λόγο αυτό η

χρηματοδότηση θα πρέπει να συζητηθεί στην Επιτροπή ξανά, εφόσον αποφασισθούν αλλαγές στη δομή και τη λειτουργία του συστήματος.

2. Στο μέτρο που τα μέσα χρηματοδότησης είναι φόροι ή άλλες παραφορολογικές επιβαρύνσεις¹ επιβάλλεται να εξετασθούν από κοινού με τα αρμόδια υπουργεία η καταλληλότητα και οι επιπτώσεις τους στην οικονομία και στην οικονομική ανάπτυξη, λαμβανομένου υπόψη ότι η κοινωνική ασφάλιση, η οικονομία και η ανάπτυξη είναι άρρηκτα συνδεδεμένες.

3. Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει σε ένα πρώτο μέρος τις τάσεις και εξελίξεις της χρηματοδότησεως των συνταξιοδοτικών συστημάτων στην ΕΕ και στα κράτη-μέλη. Δεν εξετάζεται η χρηματοδότηση του κλάδου ασθένειας, αφού αποτελεί αντικείμενο άλλης εισηγήσεως. Τονίζεται εξ αρχής ότι οι ρυθμίσεις που έχουν θεσπισθεί σε άλλα κράτη-μέλη και οι τάσεις που επικρατούν στην ΕΕ ενδέχεται να μην είναι εξίσου αποτελεσματικές στο ελληνικό σύστημα, δεδομένου ότι πάσχει από ιδιαίτερες παθολογίες για την αντιμετώπιση των οποίων απαιτούνται προσαρμογές και πρόσθετα μέτρα. Στο δεύτερο μέρος γίνονται εκτιμήσεις και προτάσεις για την ενίσχυση της ρευστότητας και βιωσιμότητας του ελληνικού συστήματος.

I. Τάσεις και εξελίξεις στην ΕΕ και στα κράτη-μέλη

Η κοινωνική ασφάλιση αντιμετωπίζει την πρόκληση της προσαρμογής στα νέα οικονομικά και κοινωνικά δεδομένα. Η παγκοσμιοποίηση, η δημογραφική γήρανση, η επιστημονική και τεχνολογική πρόοδος², η απορύθμιση των εργασιακών σχέσεων και η αποδόμηση της παραδοσιακής οικογένειας καθιστούν όλο και δυσχερέστερη τη λειτουργία και τη χρηματοδότησή της. Η κρίση νομικά εκδηλώνεται με τις αλληλοδιαδεχόμενες ρυθμίσεις για την οργάνωση, τη χρηματοδότηση και τη λειτουργία των κοινωνικοασφαλιστικών συστημάτων. Η μετάβαση από το παλαιό στο νέο θέτει εκ νέου το ζήτημα της εξισορροπήσεως παραδοσιακά αντίθετων αρχών, όπως ανταποδοτικότητα v. κοινωνική αλληλεγγύη, κοινωνική ασφάλιση v. κοινωνική πρόνοια, βιωσιμότητα v. επάρκεια των παροχών, κεφαλαιοποιητικό οικονομικό σύστημα v. διανεμητικό, δημόσιο δίκαιο v. ιδιωτικό, πρότυπο Bismarck³ v. πρότυπο Beveridge⁴.

¹ Σχετικά με τη διάκριση των φόρων από τις παραφορολογικές επιβαρύνσεις βλ. ΙΔ Αναστόπουλος, Θ. Φορτσάκης, Φορολογικό Δίκαιο, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2003, σ. 53-55 που παρατηρούν ότι οι παραφορολογικές επιβαρύνσεις γνωστές και με τις ονομασίες «φόροι υπέρ τρίτων», «ειδικά δημοσιονομικά έσοδα» διαφέρουν από τους φόρους ως προς το ότι δεν αποτελούν γενικό έσοδο του προϋπολογισμού, δεν επιβάλλονται με κριτήριο τη φοροδοτική ικανότητα και επιδιώκουν κυρίως σκοπούς οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Η φύση τους είναι φορολογική όταν δεν έχουν τον χαρακτήρα ανταποδοτικού τέλους. Χαρακτηριστική περίπτωση παραφορολογικών επιβαρύνσεων αποτελούν οι «κοινωνικοί πόροι».

² Ως παράγων που επηρεάζει τις δαπάνες υγείας και ως παράγων που οδηγεί στην απορύθμιση της εργασίας.

³ Η πρωτοτυπία αυτού του συστήματος συνοψίζεται σε τέσσερα σημεία:

- Χρησιμοποιείται η ασφαλιστική τεχνική στον χώρο της εργασίας, οι παροχές χρηματοδοτούνται κυρίως από εισφορές των εργοδοτών και των εργαζομένων, χωρίς να αποκλείεται η κρατική συμμετοχή.

Η ΕΕ θεωρεί ότι η κοινωνική προστασία είναι παράγοντας της οικονομικής αναπτύξεως, επειδή εξασφαλίζει την κοινωνική συνοχή και διατηρεί τη ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών. Η κρίση των εθνικών συστημάτων κοινωνικής προστασίας έχει ως αποτέλεσμα να απαιτείται η διάθεση περισσότερων οικονομικών πόρων για τη διατήρηση του σημερινού επιπέδου κοινωνικής προστασίας. Όμως, η πέραν του ρυθμού αύξησεως του ΑΕΠ χρηματοδότηση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας είναι σε θέση να επιβραδύνει τον ρυθμό της οικονομικής αναπτύξεως⁵ και τούτο μακροχρόνια οδηγεί σε μείωση του επιπέδου της κοινωνικής προστασίας και του βιοτικού επιπέδου εν γένει.

Κατά την ΕΕ, η διέξοδος από την κρίση εντοπίζεται στη συμμετοχή των εθνικών οικονομιών στον παγκόσμιο πλούτο που αυξάνεται και αναμένεται να αυξηθεί έτι περαιτέρω⁶. Οι εθνικές οικονομίες καλούνται να γίνουν ανταγωνιστικές κάτι που σημαίνει ότι πρέπει να ενισχυθεί η επιστημονική πρωτοπορία, η καινοτομία, οι επενδύσεις σε ανθρώπινο δυναμικό και σε υποδομές και να αναβαθμισθεί η δημόσια διοίκηση. Έτσι, προσδοκάται ότι θα αυξηθεί ο ρυθμός της οικονομικής αναπτύξεως και τούτο θα επιτρέψει την απρόσκοπτη χρηματοδότηση της κοινωνικής προστασίας, παρά τη γήρανση του πληθυσμού και την «απορύθμιση» των εργασιακών σχέσεων. Με άλλα λόγια, η χρηματοδότηση συνδέεται πρωτίστως με την αύξηση του ΑΕΠ και τη διάθεση

• Οι εισφορές και οι παροχές τελούν βασικά σε σχέση παροχής-αντιπαροχής (αρχή της ανταποδοτικότητας). Ορισμένοι περιορισμοί της ανταποδοτικότητας δικαιολογούνται, διότι η αρχή αυτή συνδυάζεται με την αρχή της αλληλεγγύης.

• Το κράτος παρεμβαίνει ρυθμιστικά, προκειμένου να οργανωθεί και να λειτουργήσει το σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως.

• Δεν υπάρχει ενιαία οργάνωση. Οι εργοδότες και οι ασφαλισμένοι συμμετέχουν στη διαχείριση των ασφαλιστικών οργανισμών.

⁴ Το σύστημα είναι καθολικό, καλύπτει το σύνολο του πληθυσμού από ευρύτερο φάσμα κινδύνων και αποσκοπεί στο να απελευθερώσει τον άνθρωπο από την ανάγκη και να του εξασφαλίσει ένα ελάχιστο όριο συντηρήσεως. Οι παροχές είναι ομοιόμορφες για όλους τους κινδύνους, εκτός από τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες, ανεξάρτητα από το εισόδημα που αποκομίζει από την εργασία του ο δικαιούχος· είναι επίσης κατάλληλες, δηλαδή καλύπτουν ένα ελάχιστο επίπεδο αξιοπρεπούς διαβιώσεως. Στην αρχική εκδοχή του συστήματος οι πόροι προέρχονται από τη φορολογία για τις οικογενειακές παροχές και την υγεία και από ενιαία εισφορά και τη φορολογία για τις λοιπές παροχές. Ιδρύεται μια Εθνική Υπηρεσία Υγείας και όλοι οι οργανισμοί (κοινωνικοασφαλιστικοί, προνοιακοί και υγείας) εντάσσονται σε ενιαία οργανωτική δομή και κατ' αυτόν τον τρόπο απλοποιούνται.

Μια παραλλαγή του συστήματος Beveridge συναντάται στα σκανδιναβικά κράτη (Δανία, Σουηδία, Φινλανδία). Η κοινωνική προστασία αποτελεί δικαίωμα των πολιτών, η κάλυψη είναι καθολική με χρηματοδότηση από τη φορολογία και η διοίκηση και διαχείριση γίνεται με ενιαίο τρόπο. Επιπλέον, οι παροχές είναι ικανοποιητικές για την αξιοπρεπή διαβίωση και κατά κανόνα χορηγούνται χωρίς προηγούμενο οικονομικό ή/και κοινωνικό έλεγχο (κάτι που δεν συμβαίνει στο ΗΒ όπου ισχύουν οι ελάχιστες παροχές και συχνά συνδέονται με προηγούμενο οικονομικό και κοινωνικό έλεγχο).

⁵ Στην ΕΕ τη χρονική περίοδο 2000-2004 οι δαπάνες για την κοινωνική προστασία αυξήθηκαν κατά 16%, ενώ το ΑΕΠ κατά 13%. Βλ. Missoc, Info 2/2007, *Financing of Social Protection*, <http://www.europa.eu.int>, στην διεύθυνση απασχολήσεως και κοινωνικής προστασίας της Επιτροπής, σ. 1.

⁶ European Commission, *Joint Report on Social Protection and Social Inclusion 2007*, European Communities, 2007.

πόρων που προκύπτουν από την αύξηση αυτή για την κοινωνική προστασία και δευτερευόντως με τις θέσεις εργασίας και τη σχέση εργαζόμενων-συνταξιούχων.

Τα κράτη-μέλη της ΕΕ εισάγουν ρυθμίσεις που αφορούν στη χρηματοδότηση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, προκειμένου να ξεπεράσουν τα οικονομικά προβλήματα και να ενισχύσουν τη βιωσιμότητά των συστημάτων αυτών. Έμφαση δίδεται στις συντάξεις που αποτελούν τη μεγαλύτερη δαπάνη των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης. Τις καλές πρακτικές ενθαρρύνει η ΕΕ μέσω της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού⁷. Οι ρυθμίσεις αυτές διακρίνονται σε εκείνες που αφορούν άμεσα στη χρηματοδότηση και σε εκείνες που έχουν έμμεσα επιπτώσεις στη χρηματοδότηση.

A. Οι ρυθμίσεις που αφορούν άμεσα στη χρηματοδότηση

Πρόκειται κυρίως για ρυθμίσεις που αποσκοπούν στην:

1. Εισαγωγή κεφαλαιοποιητικών στοιχείων στα διανεμητικά συστήματα: Η γήρανση του πληθυσμού επηρεάζει πρωτίστως τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης που λειτουργούν με βάση το διανεμητικό οικονομικό σύστημα, όπως το ελληνικό. Επομένως, η έγκαιρη και σταδιακή πρόσμειξή τους με κεφαλαιοποιητικά στοιχεία μπορεί να έχει καλά αποτελέσματα και να συνδυασθεί ενδεχομένως με την ενίσχυση της απασχόλησης. Ενδεικτικά,

➤ Τα κράτη-μέλη δημιουργούν επιπλέον αποθεματικό για να το χρησιμοποιήσουν την εποχή που η κρίση τους ασφαλιστικού συστήματος λόγω του δημογραφικού προβλήματος θα έχει κορυφωθεί. Για παράδειγμα, στην Ισπανία μετά τη Συμφωνία του Τολέδο δημιουργήθηκε ένα «Ταμείο Αποθεματικού», προκειμένου να συγκεντρωθούν κεφάλαια για τη χρηματοδότηση των μελλοντικών ελλειμμάτων της κοινωνικής ασφάλισης⁸. Η Ελλάδα δημιούργησε με τον Ν. 3655/2008 το ΑΚΑΓΕ, το οποίο όμως δεν έχει ακόμη λειτουργήσει.

➤ Πολλά κράτη-μέλη εισάγουν ή ενισχύουν την επαγγελματική ασφάλιση, η οποία είναι προαιρετική και λειτουργεί με βάση το κεφαλαιοποιητικό οικονομικό σύστημα. Ενδεικτικά, αναφέρονται η Ουγγαρία, η Ρουμανία, Σλοβακία, Ηνωμένο Βασίλειο, κ.λπ. Η Ελλάδα εισήγαγε τον θεσμό της επαγγελματικής ασφάλισης με τον Ν. 3029/2002 χωρίς όμως να έχει ιδιαίτερη μέχρι σήμερα ανάπτυξη.

➤ Μετατροπή του διανεμητικού συστήματος καθορισμένων παροχών σε σύστημα διανεμητικό καθορισμένων εισφορών με θεωρητικούς ατομικούς λογαριασμούς για τον υπολογισμό των συντάξεων. Η Σουηδία το 1994 μεταρρύθμισε το σύστημά της που ήταν

⁷ Μέθοδος κοινωνικής πολιτικής που συνίσταται στη θέση κοινών στόχων που έχουν προσδιορισθεί με κοινά σχέδια δράσεως και δίνει τη δυνατότητα στα κράτη-μέλη της ΕΕ να συγκρίνουν πρακτικές και να εξάγουν συμπεράσματα. Η μέθοδος αυτή προβλέπεται στο άρθρο 156 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), προϋποθέτει τη χρήση συγκριτικών δεικτών και γίνεται περισσότερο αποτελεσματική, αν η Επιτροπή της ΕΕ και το Συμβούλιο προβαίνουν στη συνέχεια σε συστάσεις στα κράτη-μέλη.

⁸ Βλ. Missoc, *Financing of Social Protection*, Info 2/2007, ό.π., σ. 10.

διανεμητικό καθορισμένων παροχών. Με το νέο σύστημα οι ασφαλισμένοι καταβάλλουν 18.5% των εισοδημάτων τους για εισφορές. Το 2,5% του ποσού αυτού μπορούν να το τοποθετούν σε ατομικό επενδυτικό λογαριασμό. Το υπόλοιπο 16% χρηματοδοτεί το διανεμητικό σύστημα των καθορισμένων εισφορών. Η πρωτοτυπία του συστήματος είναι ότι λειτουργεί με θεωρητικούς ατομικούς λογαριασμούς που κάθε χρόνο επαυξάνονται κατά το κατά κεφαλήν ποσοστό αύξησης των μισθών. Η σύνταξη υπολογίζεται με βάση τον λογαριασμό αυτό, το προσδόκιμο επιβίωσης και την ηλικία συνταξιοδότησεως που ίνα ευέλικτη, δηλαδή επιτρέπεται η συνταξιοδότηση από το 61ο έτος αλλά χορηγούνται υψηλά κίνητρα παραμονής στη συνταξιοδότηση μέχρι και το 70 έτος. Το σύστημα αυτό στη διεθνή βιβλιογραφία κρίνεται ως επιτυχημένο. Παρόμοιο σύστημα ακολουθεί και η Πολωνία (κεφαλαιοποιητικό οικονομικό σύστημα v. διανεμητικό).

2. Μετατροπή του διανεμητικού συστήματος των καθορισμένων παροχών σε διανεμητικό σύστημα καθορισμένων εισφορών (Σουηδία, Πολωνία, Σλοβακία, Ουγγαρία)

3. Χρηματοδότηση των νέων κοινωνικών κινδύνων από τη φορολογία: Υποστηρίζεται, ιδίως από τη γαλλική θεωρία⁹, ότι οι κίνδυνοι που αφορούν στα άτομα μεμονωμένα και αποσκοπούν στην αναπλήρωση του εισοδήματος από την εργασία, όπως για παράδειγμα το γήρας, η επαγγελματική ασθένεια κ.λπ. πρέπει να χρηματοδοτούνται από τις εισφορές (εσωτερική αλληλεγγύη), ενώ αντίθετα οι κίνδυνοι που αφορούν γενικότερα στην κοινωνία και αποσκοπούν στην αναδιανομή του εισοδήματος, όπως για παράδειγμα η ανεργία, η ενίσχυση της οικογένειας, η εξάρτηση, η ασθένεια κ.λπ., πρέπει να χρηματοδοτούνται πρωτίστως μέσω της φορολογίας (εθνική αλληλεγγύη). Στα περισσότερα κράτη-μέλη οι κλάδοι που καλύπτουν καθολικές ανάγκες, π.χ. ανεργία, οικογενειακά βάρη, χρηματοδοτούνται από τη φορολογία. Χαρακτηριστικά, οι οικογενειακές παροχές χρηματοδοτούνται από τη φορολογία σε 21 κράτη-μέλη¹⁰. Πίσω από τη διάκριση αυτή βρίσκεται ο διαχωρισμός των προνοιακών από τις κοινωνικοασφαλιστικές παροχές και αντίστοιχα και ο διαχωρισμός των πηγών της χρηματοδότησής τους.

4. Εισαγωγή ή αύξηση της κρατικής χρηματοδότησεως μέσω της φορολογίας: Σε είκοσι κράτη-μέλη η κοινωνική ασφάλιση χρηματοδοτείται από τις εισφορές και οι προνοιακού τύπου παροχές από τη φορολογία. Σε πολλά κράτη-μέλη το Κράτος συμμετέχει στη χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης είτε καλύπτοντας τα ελλείμματα είτε

⁹ Βλ. *J. M. Dupuis*, «Les enjeux du financement de la protection sociale», *Droit Social*, 1995, σ. 621, *A. Euzéby*, «Faut-il fiscaliser la sécurité sociale?», *Droit Social*, 1978, σ. 187, *J. Peskine*, «Les charges sociales des entreprises et le financement de la protection sociale», *Droit Social*, 1982, σ. 525 επ., *J. J. Dupeyroux*, «Libres propos sur les cotisations», *Droit Social*, 1993, σ. 514-515, *P. Hubert*, ό.π., σ. 142.

¹⁰ Βλ. *Missoc*, *Financing of Social Protection*, *Info 2/2007*, ό.π., σ. 9. Επίσης, *M. Borghetto*, «Minima sociaux et revenus d'activité: éléments d'une problématique générale», *Droit Social*, 2000, σ. 693-698 και του ίδιου *Sécurité sociale et démocratie sociale: état des lieux*, ό.π., σ. 23.

συνεισφέροντας ένα συγκεκριμένο ποσό, π.χ. ποσοστό από τη φορολογία εισοδήματος. Παρατηρείται ότι στα κράτη-μέλη εισάγεται ή αυξάνεται η κρατική συμμετοχή. Ενδεικτικά:

➤ Στο Βέλγιο οι άμεσοι και έμμεσοι φόροι όπως ο ΦΠΑ θεσπίζονται για τη χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης.

➤ Στη Γαλλία οι εισφορές μέχρι το 1980 αντιστοιχούσαν στο 80% της χρηματοδότησης του συστήματος ενώ το 1997 αντιστοιχούσαν περίπου στο 66,6% και αντίστοιχα αυξήθηκε η χρηματοδότηση από τη φορολογία. Επειδή μειώθηκαν περισσότερο οι εργοδοτικές εισφορές, και αυξήθηκε η χρηματοδότηση από τους φόρους θεωρείται ότι ενισχύθηκε έτσι η ανταγωνιστικότητα των γαλλικών προϊόντων. Το 1991 η Γαλλία καθιέρωσε τη «Γενικευμένη Κοινωνική Εισφορά» Contribution Sociale Généralisée (CSG), δηλαδή άμεσο, αναλογικό φόρο στα εισοδήματα από μισθούς, εκμετάλλευση περιουσίας και συντάξεις¹¹, καθώς και στα κέρδη από τα τυχερά παιχνίδια. Το ποσοστό του φόρου διαφοροποιείται ανάλογα με το είδος του εισοδήματος. Ο φόρος αυτός αποτελεί απευθείας έσοδο των ασφαλιστικών οργανισμών. Πάντως, δεν πρόκειται πάντα για πρόσθετη χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφαλίσεως, στο μέτρο που ο φόρος αυτός στον κλάδο ασθένειας μειώνει τις υποχρεώσεις για την καταβολή εισφορών και τον φόρο εισοδήματος. Επίσης, η Γαλλία το 1996 καθιέρωσε τον φόρο για τη χρηματοδότηση του χρέους της κοινωνικής ασφάλισης «Contribution pour le remboursement de la dette sociale CRDS» ύψους 0,5% επί όλων των εισοδημάτων και χρηματοδοτεί τα ετήσια ελλείμματα.

➤ Η Γερμανία χρηματοδοτεί το 20% των εσόδων για τον κίνδυνο γήρατος από τη φορολογία.

➤ Το Λουξεμβούργο χρηματοδοτεί από τη φορολογία τις παροχές γήρατος και οικογένειας.

➤ Πολλές ευρωπαϊκές χώρες έχουν καθιερώσει φόρους επί της καταναλώσεως, ιδίως του αλκοόλ, των καπνών, της ασφάλισης των αυτοκινήτων, κ.λπ.

5. Αποδοτική διαχείριση των αποθεματικών των ασφαλιστικών οργανισμών προκειμένου να αυξηθούν τα έσοδά τους με αποδοτικές και παράλληλα ασφαλείς επενδύσεις της περιουσίας τους. Η ΕΕ έχει εκπονήσει αξιόπιστο θεσμικό πλαίσιο για την επαγγελματική ασφάλιση. Στην Ελλάδα, η σχετική Οδηγία αφορά στα ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης (TEA) του Ν. 3029/02.

6. Χρηματοδότηση των προνοιακής φύσεως παροχών από τη φορολογία (εθνική αλληλεγγύη) και των ασφαλιστικών πρωτίστως από τις εισφορές (επαγγελματική αλληλεγγύη)

¹¹ Υπό προϋποθέσεις, δηλαδή οι συντάξεις να είναι φορολογήσιμες και οι παροχές ανεργίας και προσυντάξεις να είναι ανώτερες από τον ελάχιστο νόμιμο μισθό (SMIC).

7. Μείωση των εργοδοτικών εισφορών, προκειμένου να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός (Γαλλία).

8. Αποσαφήνιση της νομικής φύσεως των εισφορών και των αρχών λειτουργίας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Τα ελληνικά Δικαστήρια έχουν δεχθεί ότι η εισφορά των ασφαλισμένων και των εργοδοτών στους κλάδους ή στα ταμεία εφάπαξ παροχών αποτελεί μέρος του μισθού του ασφαλισμένου και ως εκ τούτου περιουσιακό στοιχείο του κατά το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ12. Επίσης, ότι η εισφορά στους κλάδους κύριας και επικουρικής ασφάλισης δεν αποτελεί φόρο¹³. Ωστόσο, δεν έχει κρίνει ευθέως αν η εισφορά στους άλλους κλάδους της κοινωνικής ασφάλισης (κύρια ασφάλιση και ασθένεια) αποτελεί μέρος του μισθού του ασφαλισμένου. Επομένως, δεν έχει ακόμη κριθεί το όριο των επεμβάσεων του νομοθέτη στις παροχές με βάση τις διατάξεις περί προστασίας της περιουσίας (περιουσία ν. δημόσιο βάρος).

9. Μέτρα που αφορούν στις προϋποθέσεις και στον τρόπο υπολογισμού των παροχών. Ιδίως:

➤ Αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησεως (Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Τσεχία)

➤ Επέκταση της περιόδου συνεκτίμησης των εισοδημάτων που λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό των συντάξεων π.χ. στις μέσες αποδοχές του εργασιακού βίου (Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σουηδία)

➤ Στον τρόπο τιμαριθμοποίησης των εισοδημάτων που έχουν συνεκτιμηθεί για τον υπολογισμό των συντάξεων (προ-συνταξιοδοτική τιμαριθμοποίηση).

➤ Σύνδεση του ύψους των συντάξεων με το προσδόκιμο επιβιώσεως ανδρών και γυναικών (Αυστρία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σουηδία, Φινλανδία).

B. Οι ρυθμίσεις που αφορούν έμμεσα στη χρηματοδότηση

Διακρίνονται σε μέτρα για την ενίσχυση της απασχόλησης και μέτρα για τη αποδοτική οργάνωση και λειτουργία των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

1) Η ενίσχυση της απασχόλησης

Στην Ευρώπη των 25 κρατών-μελών οι εισφορές αποτελούν το 55,5% των συνολικών εσόδων της κοινωνικής ασφάλισης, ανεξάρτητα του αν το σύστημα είναι Bismarck ή Beveridge (με εξαίρεση τη Δανία και την Ιρλανδία). Οι εισφορές συνδέονται με την

¹² ΑΕΔ 4/07, ΕΔΚΑ, 2007, 359, 5/07, ΔΔίκη, 2007, 1050.

¹³ Ενδεικτικά, ΣτΕ 1222/07, Νόμος, 1039/06, ΕΔΚΑ, 2006, 446, ΣτΕ 2978/06, ΔΕΕ/07, 372

απασχόληση. Η αύξηση του ποσοστού της απασχόλησης συντελεί στην αύξηση των εσόδων από εισφορές. Η βασική ιδέα είναι ότι η βελτίωση της σχέσεως εργαζομένων – συνταξιούχων μπορεί να γίνει με την είσοδο στην απασχόληση ομάδων του πληθυσμού που βρίσκονται εκτός παραγωγής ή υποαπασχολούνται, όπως οι άνεργοι, οι γυναίκες, τα ΑμεΑ οι οικονομικοί μετανάστες. Ωστόσο, η κατ' αυτόν τον τρόπο αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος προϋποθέτει ότι η ένταξη των ομάδων αυτών στην παραγωγή στηρίζεται στην οικονομική ανάπτυξη και επιφέρει οικονομική ανάπτυξη.

Η ένταξη στην απασχόληση ομάδων του πληθυσμού συχνά συνοδεύεται από τον φόβο για ενδεχόμενη απορύθμιση των εργασιακών σχέσεων. Η ΕΕ απαντά με την σκανδιναβικής εμπνεύσεως «flexicurity», δηλαδή με τη διασφάλιση ενός εισοδήματος ικανού για την αξιοπρεπή διαβίωση του εργαζομένου για το χρονικό διάστημα που βρίσκεται εκτός παραγωγής και παράλληλα την κατάλληλη εκπαίδευση και τον επαγγελματικό του προσανατολισμό για να ενταχθεί εκ νέου στην παραγωγή. Για να επιτευχθεί η «flexicurity» συνδυάζονται η επαγγελματική με την εθνική αλληλεγγύη. Το εισόδημα υποστηρίζεται κατ' αρχήν από την κοινωνική ασφάλιση, ενώ οι ρυθμίσεις για την εκπαίδευση και τον επαγγελματικό προσανατολισμό των ανέργων από την εθνική αλληλεγγύη (επαγγελματική v. εθνική αλληλεγγύη).

Ειδικά για τα μέτρα που αποσκοπούν στην ένταξη και παραμονή των γυναικών στην απασχόληση μεγάλη έμφαση δίδεται στη συμφιλίωση της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή με τη δημιουργία αφ' ενός παιδικών σταθμών και άλλων δομών για τη φύλαξη των παιδιών και αφ' ετέρου με την πρόβλεψη συστήματος αδειών και επιδομάτων και για τα δύο φύλα, ώστε από κοινού να αντεπεξέρχονται στις αυξημένες υποχρεώσεις τους κατά τον χρόνο που τα παιδιά χρειάζονται τους γονείς τους. Επομένως, τα διαφορετικά όρια ηλικίας για τη συνταξιοδότηση των γυναικών είναι κατ' εξοχήν απρόσφορα για τη συμφιλίωση της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή, διότι όταν οι γυναίκες έχουν φθάσει την ηλικία των 55 κατά μέσο όρο ετών τα παιδιά τους βρίσκονται κοντά στην ενηλικίωση. Για την ένταξη και την παραμονή στην απασχόληση ιδιαίτερη σημασία έχουν τα μέτρα για την απαγόρευση των διακρίσεων που προστατεύουν τις πλέον ευάλωτες ομάδες.

Στα περισσότερα κράτη-μέλη της ΕΕ και ιδίως στα νέα δίδεται έμφαση σε ρυθμίσεις για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, όπως η μείωση των εισφορών για ορισμένο χρονικό διάστημα από την έναρξη της επαγγελματικής δραστηριότητας για τους νέους επιχειρηματίες και αυτοτελώς απασχολούμενους. Η Ελλάδα μάλλον δεν υστερεί σε επιχειρηματικότητα και τούτο προκύπτει από μια απλή σύγκριση του ποσοστού των ασφαλισμένων του ενεργού πληθυσμού στον ΟΑΕΕ σε σχέση με άλλα κράτη μέλη. Ωστόσο, λόγω της οικονομικής κρίσεως ενδέχεται σημαντική μερίδα των αυτοαπασχολούμενων να μην μπορεί να αντεπεξέλθει στις υποχρεώσεις της και οι νέοι επιχειρηματίες να δυσκολεύονται να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα. Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, π.χ. με τη διακύμανση του ύψους των ασφαλιστικών

εισφορών για τους νέους επιχειρηματίες και αυτοτελώς απασχολούμενους θα μπορούσε να συνδυάζεται και με την εθνική πολιτική για την ανάπτυξη των περιφερειών. Τούτο εφαρμόζει η Νορβηγία καθορίζοντας το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών, ανάλογα με την οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών¹⁴. Πρόκειται για αμφίδρομη δράση, όπου η κοινωνική ασφάλιση γίνεται εργαλείο οικονομικής αναπτύξεως και στη συνέχεια η οικονομική ανάπτυξη ενισχύει την κοινωνική ασφάλιση.

Τέλος συναφής με την ένταξη στην απασχόληση είναι τα κίνητρα για την παραμονή στην εργασία μετά τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων για τη συνταξιοδότηση, π.χ. με την αύξηση του ύψους της συνταξιοδοτικής παροχής. Οι ρυθμίσεις αυτές ενισχύονται και από την πρόσφατη κοινοτική νομοθεσία και νομολογία σχετικά με την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ηλικίας. Ωστόσο, θα έπρεπε να εξετάζεται και το ποσοστό της ανεργίας κατά τη θέσπιση κινήτρων παραμονής στην εργασία, διότι δεν θα είχε νόημα να μειωθούν κατά τι οι συνταξιοδοτικές δαπάνες και να αυξηθούν ισόποσα οι δαπάνες για την ασφάλιση ανεργίας.

2) Η αποδοτική οργάνωση και λειτουργία των ασφαλιστικών συστημάτων

Η σύγχρονη και κατάλληλη για τους εξυπηρετούμενους σκοπούς οργανωτική δομή και λειτουργία των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης επιφέρει μείωση του κόστους προς όφελος των δικαιούχων προστασίας. Στο επίπεδο της χρηματοδότησεως η μείξη των συστημάτων παίρνει διάφορες μορφές και κυρίως της μεγαλύτερης χρηματοδότησεως των συντάξεων από τη φορολογία στα συστήματα που χρηματοδοτούνται πρωτίστως από τις εισφορές και αντιστρόφως της εισαγωγής των εισφορών σε συστήματα που οι συντάξεις χρηματοδοτούνται κυρίως από τη φορολογία. Οι Κάτω Χώρες εφαρμόζουν ενδιαφέροντα συνδυασμό των δύο συστημάτων και συγκεκριμένα η κύρια ασφάλιση οργανώνεται με βάση τις ιδέες του λόρδου Beveridge και η επικουρική με βάση τις ιδέες του Bismarck. (Beveridge v. Bismarck).

Ωστόσο, η θέσπιση ρυθμίσεων και η λήψη μέτρων που εμπνέονται από διαφορετικά συστήματα θέλει μεγάλη προσοχή, διότι πρέπει να προηγούνται οι κατάλληλες προσαρμογές, ώστε να ενταχθούν στο ισχύον στη χώρα σύστημα αν έχει διαφορετική σύλληψη και λειτουργία. Για παράδειγμα, πολλά κράτη-μέλη δίδουν μεγάλη έμφαση στην επαγγελματική ασφάλιση. Στα κράτη όμως αυτά η κύρια ασφάλιση παρέχει ελάχιστες παροχές και η εισφορά που καταβάλλεται γι' αυτές είναι επίσης χαμηλή. Έτσι, η επαγγελματική ασφάλιση έχει περιθώριο αναπτύξεως. Στο ελληνικό σύστημα η κύρια ασφάλιση χορηγεί υψηλότερες παροχές με αντίστοιχα υψηλότερες καταβαλλόμενες εισφορές. Επομένως, η επαγγελματική ασφάλιση, χωρίς αλλαγές στη δομή του συστήματος, δεν έχει αντικειμενικά τις ίδιες δυνατότητες αναπτύξεως. (επαγγελματική ασφάλιση v. κύρια ασφάλιση). Συναφής με την προώθηση της επαγγελματικής ασφάλισης είναι ο χαρακτηρισμός των καθεστώτων αυτών ως επιχειρήσεων και

¹⁴ Βλ. Missoc, *Financing of Social Protection*, ό.π., σ. 10.

επομένως η εφαρμογή των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου σχετικά με τον ανταγωνισμό των επιχειρήσεων (κοινωνική αλληλεγγύη v. αποταμίευση).

Ορισμένα κράτη-μέλη ενοποιούν και έτσι απλοποιούν τις οργανωτικές τους δομές. Όσον αφορά στη χρηματοδότηση, ορισμένα κράτη-μέλη έχουν αναθέσει την είσπραξη των εισφορών και εν γένει των εσόδων στις φορολογικές αρχές. Άλλα έχουν δημιουργήσει ειδική αρχή για την είσπραξη των εισφορών. Επίσης όσον αφορά στην διαχείριση των αποθεματικών, ορισμένα κράτη-μέλη έχουν δημιουργήσει ειδική αρχή για τη διαχείρισή τους¹⁵. Ενδεικτικά, στις Κάτω Χώρες, το Ηνωμένο Βασίλειο, στην Ολλανδία και στην Ουγγαρία η φορολογική αρχή είναι αρμόδια για την είσπραξη των εισφορών και των φόρων. Στην Ιταλία οι ασφαλισμένοι υποβάλλουν μια ετήσια δήλωση στις φορολογικές αρχές και στην κοινωνική ασφάλιση, στη Βουλγαρία και στη Ρουμανία μία μόνο αρχή είναι αρμόδια για την είσπραξη των εισφορών (National Revenue Agency και National Agency for Fiscal Administration αντίστοιχα), το ίδιο και στη Μάλτα. Στην Πορτογαλία μία ειδική αρχή είναι αρμόδια για την διαχείριση των εσόδων της κοινωνικής ασφάλισης, το ίδιο και στην Ισπανία (Institute for Financial Management of Social Security και General Social Security Revenue Office αντίστοιχα).

II. Η παθογένεια του ελληνικού ασφαλιστικού συστήματος, προτάσεις για τη χρηματοδότησή του

A. Η παθογένεια του ελληνικού συστήματος

1. Η Ελλάδα ως κράτος μέλος της ΕΕ έχει δεσμευθεί ήδη από το 2000 ότι θα ακολουθήσει μια πολύπλευρη στρατηγική ώστε να εξασφαλίσει την επάρκεια των συντάξεων και την οικονομική βιωσιμότητα των κοινωνικοασφαλιστικών συστημάτων. Ειδικότερα, ότι θα φροντίσει να «...θέσει τα συνταξιοδοτικά συστήματα σε γερές οικονομικές βάσεις συμπεριλαμβάνοντας έναν κατάλληλο συνδυασμό πολιτικών με στόχο να επιτύχει υψηλό επίπεδο απασχόλησης να εξασφαλίσει ότι παράλληλα με τις πολιτικές της αγοράς και με τις οικονομικές πολιτικές, όλοι οι σχετικοί κλάδοι της κοινωνικής προστασίας, ιδίως τα συνταξιοδοτικά συστήματα προσφέρουν αποτελεσματικά κίνητρα για τη συμμετοχή των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας, ότι οι εργαζόμενοι δεν ενθαρρύνονται να αποχωρήσουν με πρόωρη συνταξιοδότησηνα μεταρρυθμίσει το συνταξιοδοτικό της σύστημα με κατάλληλο τρόπο, συνυπολογίζοντας το συνολικό στόχο της διατήρησης της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών. Ταυτόχρονα η βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων πρέπει να συνοδεύεται από ορθές φορολογικές πολιτικές, συμπεριλαμβανομένης, εάν χρειαστεί της μείωσης του χρέους. Οι στρατηγικές που εγκρίνονται για την επίτευξη αυτού του στόχου μπορούν επίσης να περιλαμβάνουν την ίδρυση ειδικών αποθεματικών για τις συντάξεις.να

¹⁵ Missoc, *Financing of Social Protection*, ό.π., σ. 4 και 10

εξασφαλίσουν ότι οι διατάξεις σχετικά με τις συντάξεις και οι μεταρρυθμίσεις διατηρούν την ισορροπία μεταξύ των επαγγελματικά ενεργών ατόμων και των συνταξιούχων χωρίς να επιβαρύνονται υπερβολικά οι πρώτοι και με τη διατήρηση επαρκών συντάξεων για τους δεύτερους..... Να εξασφαλίσει μέσω των κατάλληλων κανονιστικών πλαισίων και της χρηστής διαχείρισης ότι τα συνταξιοδοτικά συστήματα που χρηματοδοτούνται από τον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα, μπορούν να παρέχουν συντάξεις με την απαιτούμενη αποδοτικότητα, προσβασιμότητα, δυνατότητα μεταφοράς και ασφάλειας» 16.

2. Τα αρχικά 15 κράτη-μέλη της ΕΕ ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 έλαβαν δραστικά μέτρα για την αντιμετώπιση των συνεπειών της δημογραφικής γήρανσης, της αυξήσεως των δαπανών για την κάλυψη του κινδύνου της ασθένειας και για τη χρηματοδότηση των νέων κοινωνικών κινδύνων που εντείνονται από την οικονομική ύφεση και την παγκοσμιοποίηση. Επίσης, τα νέα κράτη-μέλη για να ενταχθούν στην ΕΕ αναγκάστηκαν προηγουμένως να θεσμοθετήσουν συστήματα κοινωνικής ασφάλισης με τις προδιαγραφές της επάρκειας των παροχών και της βιωσιμότητας.

3. Η Ελλάδα παρά το ότι στα πορίσματα των διαφόρων επιτροπών εμπειρογνομόνων που συστάθηκαν από το 1990 μέχρι σήμερα αναλύονται εναλλακτικές προτάσεις ως προς τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν¹⁷ έλαβε περιορισμένης εκτάσεως μέτρα που αποδείχθηκαν αναποτελεσματικά.

¹⁶ Κοινή Έκθεση για την Ποιότητα και βιωσιμότητα των συντάξεων του ECOFIN, της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας και της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής (SOC 469, ECOFIN 334/23-11-2001), σ. 6. Επίσης, βλ. Commission of the European Communities, Communication from the Commission to the Council, to the European Parliament and to the Economic and Social Committee, The future evolution of social protection from a long-term point of view: Safe and sustainable pensions.

¹⁷ Ενδεικτικά βλ. στην ιστοσελίδα της Ένωσης για την Προστασία των Κοινωνικών Δικαιωμάτων <http://www.epkodi.gr> την έκθεση της επιτροπής **Φακιολά (1992)** όπου επισημαίνονται μεταξύ άλλων ότι πρέπει να διασφαλισθεί η ομαλή αναλογιστική λειτουργία ώστε να συγκρατηθούν οι δαπάνες, να ληφθεί υπόψη η δίκαιη μεταχείριση των γενεών, να διορθωθούν οι διαρθρωτικές αδυναμίες των ασφαλιστικών οργανισμών να ενισχυθεί η ανταποδοτικότητα των παροχών ενόψει του ότι «*Με τις επανειλημμένες και μεγάλες αυξήσεις των ΚΟΣ διαστρεβλώνεται η αρχή της ανταποδοτικότητας που αποτελεί μία από τις βασικές αρχές της κοινωνικής ασφάλισης. Εκτιμάται ότι η διαστρέβλωση αυτή είναι η βασική αιτία για την αύξηση των δαπανών των ασφαλιστικών οργανισμών*» (σ. 31)». Επίσης προτείνεται ο διαχωρισμός της ασφάλισης από την πρόνοια. «*Από τώρα και στο εξής να διαχωριστεί η κοινωνική ασφάλιση από την κοινωνική πρόνοια. Όπου υπάρχουν προνοιακές παροχές να διατηρηθούν και να χρηματοδοτούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό με βάση τον υπολογισμό της σχετικής επιβάρυνσης*».

Για τα αίτια των σημερινών προβλημάτων χαρακτηριστικά αναφέρονται η επιβράδυνση στον ρυθμό της οικονομικής ανάπτυξης και συνακόλουθα η μείωση της απασχόλησης, η ανεργία και η οικονομική αδυναμία των επιχειρήσεων, οι δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις, η πλημμελής αξιοποίηση των αποθεματικών των ταμείων, η παραοικονομία, οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης, οι προεκλογικές παροχές, διευκολύνσεις και δεσμεύσεις, η συγχώνευση στους μεγάλους ασφαλιστικούς φορείς των προβληματικών και ελλειμματικών ταμείων, η άσκηση πολιτικής μέσω του ασφαλιστικού συστήματος, η αναγνώριση πλασματικού χρόνου ασφάλισης, η μείωση των ελάχιστων προϋποθέσεων για την απονομή των παροχών, η αλόγιστη επέκταση των βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελματιών, η αύξηση του αριθμού των συνταξιούχων λόγω αναπηρίας, ο υπερδιπλασιασμός των δαπανών περίθαλψης, ο δανεισμός με υψηλά επιτόκια.

Η **επιτροπή Βακαλόπουλου (1994)**, δημοσιευμένη στην ιστοσελίδα <http://www.epkodi.gr>, επισημαίνει την ανάγκη για τη δημιουργία ενιαίων υπηρεσιών υγείας και την ένταξή τους στο ΕΣΥ, για την κλιμάκωση από τις

4. Τα κράτη-μέλη της ΕΕ αντιμετωπίζουν, όπως προεκτέθηκε, κυρίως προβλήματα χρηματοδότησης λόγω της γήρανσης του πληθυσμού, της παγκοσμιοποίησης, της οικονομικής συγκυρίας, της ανεργίας. Μεταρρυθμίζουν το σύστημα κοινωνικής προστασίας ώστε να ενισχύσουν την απασχόληση και την οικονομική ανάπτυξη. Υιοθετούν ακόμη και μείωση εργοδοτικών εισφορών για να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων τους, χρηματοδοτούν από τη φορολογία τους νέους κοινωνικούς κινδύνους, εισάγουν κεφαλαιοποιητικά στοιχεία στην υποχρεωτική δημόσια κύρια ασφάλιση, ενισχύουν την επαγγελματική ασφάλιση δίδοντας, π.χ. φορολογικά κίνητρα, δημιουργούν επιπλέον αποθεματικό για να χρηματοδοτήσουν το σύστημα τις εποχές που θα κορυφωθεί η κρίση, κ.λπ.

5. Όμως το ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης αντιμετωπίζει επιπλέον προβλήματα που δεν αντιμετωπίζουν τα άλλα ευρωπαϊκά συστήματα και ιδίως:

- Λειτουργεί χωρίς να τηρούνται οι αρχές της κοινωνικής ασφάλισης. Ενδεικτικά, η ανάπτυξη του συστήματος δεν έχει στηριχθεί σε αναλογιστικές μελέτες και σε έλεγχο της βιωσιμότητας, αγνοήθηκε η ανταποδοτική αρχή που είναι βασική συνιστώσα –μαζί με την αρχή της κοινωνικής αλληλεγγύης- του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης, έχει δημιουργηθεί σύγχυση μεταξύ της πρόνοιας και της κοινωνικής ασφάλισης κλπ.
- Υπάρχει υψηλό ποσοστό ανασφάλιστης και πλημμελώς ασφαλισμένης εργασίας/ απασχόλησης με αποτέλεσμα να είναι μικρή ή συνταξιοδοτική αποταμίευση και να οδηγεί στην ανάγκη συμπληρώσεως των οργανικών συντάξεων από το κράτος - φορολογία (κατώτατες συντάξεις).
- Η οικονομική ανάπτυξη έχει επιβραδυνθεί, τα ελληνικά προϊόντα δεν είναι ανταγωνιστικά ούτε χαρακτηρίζονται από καινοτομία και υψηλή τεχνολογία, η κατανάλωση σε εισαγόμενα προϊόντα είναι υψηλή και η εθνική αποταμίευση χαμηλή.
- Υπάρχει υψηλό ποσοστό ανεργίας και σε περίοδο οικονομικής ύφεσης όπως η παρούσα το ποσοστό αυτό διογκώνεται.

4.500 ΗΕ σε 10.500 προκειμένου να μην υπάρχει αντικίνητρο στην ασφάλιση, για συντάξεις δύο ή τριών επιπέδων.

Το 1997 στο πόρισμα Σπράου, δημοσιευμένο στην παραπάνω ιστοσελίδα, αναφέρεται ότι «Οι εισφορές είναι υψηλές σε τομείς της οικονομίας που εκτίθενται στον ανταγωνισμό και χαμηλές (με υψηλή επιδότηση σε τομείς που απευθύνονται στο εσωτερικό (Δημόσιο, ΔΕΚΟ κ.λπ.) Η προώθηση της ανταγωνιστικότητας θα υπαγόρευε ακριβώς το αντίθετο (σ. XV), ότι από την δεκαετία του '50 αντί τα εν δυνάμει πλεονάσματα να πληρώνουν για τους φθίνοντες κλάδους της οικονομίας διοχετεύθηκαν σε μια συνεχή πορεία βελτίωσης των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης και τη δημιουργία δομικών ελλειμμάτων (σ. XXVI) και ότι πρέπει να θεσπισθεί ένα σύστημα τριών πυλώνων που να αντιστοιχεί σε τρεις διαφορετικούς σκοπούς α) κοινωνική πρόνοια = γενική φορολογία, β) αναπλήρωση εισοδήματος = εισφορές – διανεμητικό σύστημα και γ) κλαδική αποταμίευση = επαγγελματική ασφάλιση (σ. XXVIII). Αντίστοιχες επισημάνσεις έχουν και τα υπόλοιπα πορίσματα που έχουν κατά καιρούς εκπονηθεί.

6. Στα διανεμητικά συστήματα κάθε φορά που οι δαπάνες αυξάνονται γρηγορότερα από τα έσοδα γίνεται αναπροσαρμογή των εσόδων με την αύξηση των ήδη υφιστάμενων ή/και με τη δημιουργία νέων εσόδων. Στην Ελλάδα όμως αφ' ενός οι εισφορές ως ποσοστό των αποδοχών των εργαζομένων / απασχολούμενων είναι υψηλές σε σχέση με τις εισφορές που ισχύουν σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη¹⁸ και αφ' ετέρου το δημόσιο έλλειμμα είναι μεγάλο. Η συνεισφορά των απαιτούμενων υψηλών ποσών από τον κρατικό προϋπολογισμό είναι σε θέση να έχει αντιαναπτυξιακά ή/και αντικοινωνικά αποτελέσματα, αν τα ποσά αυτά αφαιρεθούν από τους τομείς της παιδείας, της έρευνας, της τεχνολογίας, ή της υγείας, του περιβάλλοντος. Πρακτικά οι δυνατότητες αύξησης των εισφορών ή της κρατικής χρηματοδότησεως είναι μικρές.

7. Παράλληλα, από τη σκοπιά των παροχών ήδη οι «νέοι ασφαλισμένοι» (μετά την 1.1η. 1993) δικαιούνται παροχές με αυστηρότερες προϋποθέσεις από τους παλαιούς (μέχρι την 31.12.1992), ενώ μεγάλο ποσοστό των συνταξιούχων λαμβάνει μηνιαίες συντάξεις περί

¹⁸ Οι εισφορές για την κύρια σύνταξη και την ασθένεια των νέων ασφαλισμένων:

ΚΥΡΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

ΑΣΘΕΝΕΙΑ

Μισθωτοί	6,67%	Αυτοαπα-		Μισθωτοί	2,55%	Αυτοαπα-	
Εργοδότη.	13,33%	σχολούμενοι	20%	Εργοδότη.	5,1%	Σχολούμενοι	7,65%
Κράτος	10%	Κράτος	10%	Κράτος	3,80%	Κράτος	3,80%
Σύνολο	30%	Σύνολο	30%	Σύνολο	11,45%	Σύνολο	11,45%

Η εισφορά για την επικουρική ασφάλιση των νέων ασφαλισμένων ορίζεται σε 6% και βαρύνει εξ ημισείας τον ασφαλισμένο και τον εργοδότη για τους μισθωτούς, ενώ όλο το ποσοστό τους αυτοαπασχολούμενους.

Το ποσοστό εισφοράς για το εφάπαξ βοήθημα των νέων ασφαλισμένων ορίζεται σε 4% και βαρύνει εξ ολοκλήρου τον ασφαλισμένο.

Επιπλέον, για την ασφάλιση στον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας (ΟΕΚ) προβλέπονται εισφορές ύψους 7,35% (μισθωτός 2,33%, εργοδότης 5,02%), για τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) ύψους 1,75% (μισθωτός 1,00% και εργοδότης 0,75%) και για την Εργατική Εστία (ΕΕ) 0,50% (μισθωτός 0,25% και εργοδότης 0,25%).

Οι συνολικές εισφορές για την κύρια ασφάλιση (σύνταξη, ασθένεια, ΟΕΚ, ΟΑΕΔ, ΕΕ) μισθωτού – νέου ασφαλισμένου, χωρίς να υπολογίζεται η κρατική συμμετοχή, ανέρχονται σε ποσοστό 37,25%. Το 24,45% επιβαρύνει τον εργοδότη και το 12,80% τον μισθωτό. Αν υπολογισθεί και η κρατική συμμετοχή που ανέρχεται κατά τα ανωτέρω σε 13,80% για τους κλάδους κύριας σύνταξης και ασθένειας, τότε οι εισφορές για την κοινωνική ασφάλιση του μισθωτού αντιστοιχούν σε ποσοστό 50,20% του μισθού. Το ποσοστό αυτό είναι ιδιαίτερα υψηλό σε σχέση με τα ισχύοντα σε άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ¹⁸, επιβαρύνει την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας και δυστυχώς δεν αντικρίζεται από υψηλές παροχές.

Πρόσθετες εισφορές προβλέπονται, λόγω της φύσεως της εργασίας και του αυξημένου κινδύνου που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι και συγκεκριμένα:

➤ Ύψους 3,60% (εργοδότης 1,40 και ασφαλισμένος 2,20) για τα Βαρέα και Ανθυγιεινά Επαγγέλματα (ΒΑΕ) και ενδεικτικά τους οικοδόμους, το προσωπικό καθαριότητας των ΟΤΑ, το προσωπικό της Ολυμπιακής Αεροπορίας και Αεροπλοΐας, τους ηθοποιούς μελοδραματικού θεάτρου, τους μουσικούς πνευστών οργάνων, τους χορευτές κ.λπ. (εισφορά ΒΑΕ)

➤ Ύψους 7,50% (εργοδότης 5% και εργαζόμενος 2,50%) για τους νέους ασφαλισμένους που εργάζονται σε υπόγειες στοές, μεταλλεία και σε εναέριας ή υποθαλάσσιες εργασίες (εισφορά επαγγελματικού κινδύνου).

➤ Ύψους 1% εισφορά επαγγελματικού κινδύνου σε επιχειρήσεις που απαριθμούνται στο ΒΔ 473/1961, στις οποίες υπάρχει υψηλός κίνδυνος εργατικών ατυχημάτων.

τα 600 Ευρώ. Επιπλέον υπάρχουν σημαντικές ανισότητες ως προς τη μεταχείριση των ασφαλισμένων. Ομάδες που ήσαν σε θέση να ασκήσουν πίεση δικαιώθηκαν κατά καιρούς υψηλές συντάξεις τις οποίες επιβαρύνθηκε το κοινωνικό σύνολο και πολύ συχνά τις δικαιώθηκαν σε μικρή ηλικία κάτι που σημαίνει ότι τις πληρώνονται και θα τις πληρώνονται για μεγάλο χρονικό διάστημα. Βασική αρχή της κοινωνικής δικαιοσύνης είναι εκείνοι που υπέρμετρα επωφελήθηκαν από το σύστημα χωρίς να το δικαιούνται να συνεισφέρουν πρώτοι στην επίλυση του προβλήματος.

8. Από τις ήδη υφιστάμενες αναλογιστικές μελέτες της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής (που έχουν εκπονηθεί με βάση τις παραδοχές και τη μεθοδολογία του ILO) για τους μεγαλύτερους ασφαλιστικούς οργανισμούς (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ΟΑΕΕ και ΟΓΑ) και το Δημόσιο καθίσταται προφανές, ακόμη και στους μη ειδικούς, ότι το πρόβλημα είναι τόσο μεγάλο, ώστε αποσπασματικά μέτρα επί των εσόδων και μόνο δεν είναι σε θέση να το λύσουν. Επομένως επιβάλλονται μέτρα που έχουν σχέση με την αποκατάσταση της λειτουργίας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Στην πραγματικότητα δεν πρόκειται για μία μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος που θα λύσει το πρόβλημα άπαξ δια παντός, αλλά για την έναρξη διαδικασίας σειράς επιμέρους μεταρρυθμίσεων και προσαρμογών μέχρις ότου επιτευχθούν οι στόχοι της επάρκειας των παροχών και της βιωσιμότητας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Οι δομικές αλλαγές στο σύστημα είναι περισσότερο αναγκαίες από ότι ποτέ.

B) Προτάσεις για τη χρηματοδότηση

Οι προτάσεις αυτές αποτελούν αφετηρία για συζήτηση στην επιτροπή. Δεν περιλαμβάνονται στην παρούσα εισήγηση μέτρα για την είσπραξη των εισφορών και για την καταπολέμηση της «εισφοροδιαφυγής» διότι αποτελούν αντικείμενο αυτοτελούς εισηγήσεως.

1) Προτάσεις που αφορούν άμεσα στη χρηματοδότηση. Είναι επιτακτική η ανάγκη ενίσχυσης της χρηματοδότησης του ασφαλιστικού συστήματος, διότι χωρίς την κρατική χρηματοδότηση ορισμένοι ασφαλιστικοί οργανισμοί δεν θα μπορέσουν να καταβάλλουν τις συντάξεις και εν γένει τις παροχές. Η ενίσχυση της χρηματοδότησης γίνεται με δύο βασικούς τρόπους: Πρώτον με την αύξηση των εσόδων και δεύτερον με τον εξορθολογισμό των παροχών και εν γένει τη μείωση των δαπανών. Επομένως, η αποδοτική οργάνωση και λειτουργία του ασφαλιστικού συστήματος σχετίζεται και με την αύξηση των εσόδων και με τον εξορθολογισμό των παροχών - μείωση των δαπανών. Γνώμονας της καταλληλότητας των σχετικών προτάσεων είναι η εξασφάλιση της επάρκειας των παροχών και της βιωσιμότητας του συστήματος. Με αυτό το σκεπτικό προτείνονται τα εξής:

➤ Εισαγωγή παραφορολογικής επιβάρυνσης υπέρ της κοινωνικής ασφάλισης είτε στην κατανάλωση (π.χ. στον ΦΠΑ, στη βενζίνη, στο αλκοόλ, στα τσιγάρα ή σε άλλα προϊόντα) είτε στο εισόδημα. Εναλλακτικά, αύξηση της κρατικής συμμετοχής στη

χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης μέσω της γενικής φορολογίας. Άλλως, συνδυασμός των παραπάνω μέτρων. Απαιτείται πάντως συνεννόηση με το Υπουργείο Οικονομικών και Ανάπτυξης. Χρήσιμη θα ήταν και η συνδρομή της Δ/σης Οικονομικών της ΓΓΚΑ για τον υπολογισμό της συνεισφοράς των υπό κρίση μέτρων στα έσοδα του συστήματος.

- Ενίσχυση του κεφαλαίου αλληλεγγύης γενεών (ΑΚΑΓΕ) με τη χρηματοδότησή του από τμήμα της αμέσως παραπάνω αναφερόμενης παραφορολογικής επιβαρύνσεως ή της αυξημένης κρατικής συμμετοχής.
- Εισαγωγή κεφαλαιοποιητικού συστήματος, π.χ. σε τμήμα της κύριας ασφάλισης κατά το σουηδικό πρότυπο ή στην επικουρική ασφάλιση συνολικά ή σε τμήμα της¹⁹.
- Κίνητρα για την επαγγελματική ασφάλιση.
- Συγκέντρωση των κοινωνικών πόρων, εφόσον δεν αποτελούν εργοδοτική εισφορά, σε έναν λογαριασμό και εξ αυτού χρηματοδότηση είτε του ΑΚΑΓΕ είτε του προνοιακού μέρους των συντάξεων (σήμερα βλ. κατώτατη σύνταξη).
- Δημιουργία ενιαίας αρχής για τη διαχείριση των αποθεματικών των ασφαλιστικών οργανισμών με πλαίσιο ισοδύναμο τουλάχιστον ως προς την ασφάλεια με αυτό των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης.
- Δημιουργία ενιαίας αρχής για την είσπραξη των εισφορών ή εναλλακτικά είσπραξή τους από τις φορολογικές αρχές.

2) Προτάσεις που αφορούν έμμεσα στη χρηματοδότηση

- Ενοποίηση των συνταξιοδοτικών καθεστώτων, μεταξύ των νέων και των παλαιών ασφαλισμένων καθώς και σταδιακή ενοποίηση των περισσότερων καθεστώτων που ισχύουν σε καθέναν από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς.
- Διαχωρισμός των παροχών που χρηματοδοτούνται από την κοινωνικοασφαλιστική αλληλεγγύη από τις παροχές που χρηματοδοτούνται από την εθνική αλληλεγγύη, π.χ. ασθένεια, οικογενειακά βάρη, ανεργία.
- Ενίσχυση της ανταποδοτικότητας των παροχών με τις εισφορές που έχουν καταβληθεί, ώστε να εξαλειφθούν τα αντικίνητρα στην ασφάλιση. Τούτο δεν μειώνει κατ' ανάγκην την αλληλεγγύη μεταξύ των ασφαλισμένων, διότι όλα τα ασφαλιστικά συστήματα έχουν διατάξεις με τις οποίες γίνεται αναδιανομή υπέρ των λιγότερο ευνοημένων ασφαλισμένων, π.χ. με τη μορφή των κατώτατων συντάξεων, με την επιβολή εισφορών σε βάρος όλων των εισοδημάτων, με το πλαφόν στις παροχές κ.λπ.

¹⁹ Βλ. ανάπτυξη εναλλακτικών σχετικών σκέψεων της Ένωσης για την Προστασία των Κοινωνικών Δικαιωμάτων δημοσιευμένη στο <http://www.epkodi.gr>

➤ Λειτουργία ενιαίου απλού, μηχανογραφημένου συστήματος ώστε κάθε ασφαλισμένος να γνωρίζει ανά πάσα στιγμή τον χρόνο ασφάλισης, τις εισφορές που έχουν καταβληθεί καθώς και το ύψος των παροχών που του αντιστοιχούν σε σχέση με τις εισφορές του. Είναι πάντως αξιοπερίεργο ότι τα συστήματα μηχανογράφησης του Υπουργείου Οικονομικών δουλεύουν εδώ και καιρό, ενώ η κοινωνική ασφάλιση δεν έχει κατορθώσει ακόμη να λειτουργήσει ενιαίο σύστημα παρά τα σημαντικά ποσά που καταβάλλονται ετησίως για τον σκοπό αυτό σε ανώνυμη εταιρεία του Δημοσίου.

➤ Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει με κωδικό να είναι προσβάσιμες στον ασφαλισμένο από το διαδίκτυο και σε κάθε περίπτωση με τον κωδικό του να μπορεί να τις βλέπει στα ΚΕΠ. Έτσι, θα καταστεί δυνατό στο μέλλον να μπορεί ο εργαζόμενος να ελέγχει αν ο εργοδότης έχει καταβάλλει εμπρόθεσμα τις εισφορές του στον οικείο ασφαλιστικό οργανισμό. Θα επιτρέψει επίσης μετά την πάροδο ενός εύλογου χρόνου και εφόσον ο εργαζόμενος δεν έχει καταγγείλει την τυχόν παράλειψη της ασφάλισής του ή την πλημμελή ασφάλιση να μην αναγνωρίζονται ασφαλιστικά οι ημέρες εργασίας. Δεν υπάρχει καλύτερος έλεγχος από αυτόν του ενδιαφερόμενου.

➤ Ενοποίηση του λογιστικού και πληροφοριακού συστήματος και σύγκριση των δαπανών μεταξύ των ασφαλιστικών οργανισμών. Κεντρικός έλεγχος με βάση πρωτόκολλα ελέγχου. Για την τυποποίηση του ελέγχου χρήσιμη θα είναι η συνδρομή του Υπουργείου Οικονομικών και του ΕΣ.

➤ Τήρηση των υποχρεώσεων για την έγκαιρη σύνταξη προϋπολογισμών, ισολογισμών και απολογισμών των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης και έλεγχός τους π.χ. από ορκωτούς λογιστές. Υποχρεωτικά δημοσίευσή τους στην ιστοσελίδα του οργανισμού και σύνδεση με την ιστοσελίδα της ΓΓΚΑ.

➤ Ενίσχυση της απασχόλησης:

○ Μείωση εργοδοτικών εισφορών υπό προϋποθέσεις, π.χ. στις περιπτώσεις απασχόλησης μακροχρόνια ανέργων, ΑμεΑ, κ.λπ. και εισφορών αυτοτελώς απασχολούμενων ή επιχειρηματιών που ξεκινούν την επιχειρηματική / επαγγελματική τους δραστηριοποίηση, π.χ. σε τομείς νέας τεχνολογίας.

○ Σύστημα Bonus – Malus για την παραμονή στην απασχόληση των ηλικιωμένων μετά τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων για συνταξιοδότηση. Στο μέτρο όμως που θα θεσπισθούν ρυθμίσεις για μεγαλύτερη ανταποδοτικότητα τούτο δεν θα είναι αναγκαίο, αφού οι παροχές θα λαμβάνουν υπόψη το ύψος των εισφορών και το προσδόκιμο επιβίωσης.

○ Μέτρα για τη συμφιλίωση της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή.

Όλα τα παραπάνω μέτρα θα πρέπει να ενταχθούν στο γενικότερο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής για την ανάπτυξη (βελτίωση ολικής παραγωγικότητας, παιδεία, έρευνα, καινοτομία, εθνική αποταμίευση, γεννητικότητα κ.λπ.).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ήταν μια ολοκληρωμένη εισήγηση.

Στο σημείο αυτό προσήλθαν η Πρόεδρος και τα μέλη της ΕΑΑ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Κληθήκατε προκειμένου να υπάρξει κάποια συνεννόηση σχετικά με το συντονισμό των εργασιών που αφορούν την εκπόνηση της αναλογιστικής μελέτης, σε συνεργασία με τον κο Μαργιό.

ΚΟΥΣΚΟΥΝΑ

Σε αυτή τη φάση δεν χρειάστηκε να συνεργαστούμε με τον κο Μαργιό. Υπάρχουν συγκεκριμένα θέματα για τα οποία θα συνεργαστούμε με τον κο Μαργιό.

ΜΑΡΓΙΟΣ

Πιστεύω ότι πρέπει να υπάρξει ένα συντονιστικό όργανο, το οποίο θα καθορίσει πώς θα συλλεγούν τα στοιχεία, ποιες θα είναι οι παραδοχές κ.λ.π., γιατί πρέπει να αναδειχθεί ένα έργο αποδεκτό από όλους.

ΚΟΥΣΚΟΥΝΑ

Μας ζητήθηκε ένας πίνακας με τα στοιχεία που απαιτούνται για να εκπονηθεί η μελέτη. Αυτό έχει γίνει.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Υπάρχει ανάγκη καλύτερου συντονισμού. Η δυσλειτουργία που παρατηρήθηκε τις τελευταίες μέρες οφείλεται στην παραίτηση του κου Γενικού Γραμματέα, όμως υπάρχει ήδη νέα Γενική Γραμματέας, η οποία θα αναλάβει άμεσα να συντονίσει την κατάσταση. Πάντως, δεν πρέπει να διστάζετε να μας αναφέρετε όλες τις δυσλειτουργίες και τα προβλήματα που προκύπτουν, προκειμένου να τα επιλύουμε άμεσα. Τέλος, έχουμε ανοίξει από την προηγούμενη συνεδρίαση το διάλογο κάνοντας προτάσεις για τις ροές χρηματοδότησης του ασφαλιστικού συστήματος, σήμερα τα μέλη της Επιτροπής καταθέτουν τις δικές τους προτάσεις. Στο τέλος η Επιτροπή θα καταλήξει γραπτώς στα συμπεράσματά της και η ηγεσία θα κληθεί, με βάση αυτά, να προωθήσει μια μεταρρύθμιση με την άσκηση της κοινοβουλευτικής πρωτοβουλίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Θα παρακαλούσα να βρεθεί ένας τρόπος επικοινωνίας με τον κο Μαργιό, διότι η αναλογιστική μελέτη που θα γίνει θα αποτελέσει μέρος του πορίσματος της Επιτροπής.

ΚΟΥΣΚΟΥΝΑ

Επειδή μέχρι τώρα όλες τις διαδικασίες τις συντόνιζε ο Γενικός Γραμματέας, η ΕΑΑ ακολούθησε κατά γράμμα ότι είχε συμφωνηθεί στις συνεδριάσεις με τον κο Γενικό.

ΤΣΑΚΛΟΓΛΟΥ

Θέλω να ρωτήσω το εξής: αν υπάρξουν ορισμένες προτάσεις, αυτές υπάρχει δυνατότητα να περιληφθούν στην αναλογιστική μελέτη;

ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

Ναι, αν η αναλογιστική μελέτη τελειώσει έγκαιρα και υπάρχει ο προγραμματισμός να τελειώσει έγκαιρα, υπάρχει η δυνατότητα να εισαχθούν κάποιες προτάσεις, προκειμένου να έχουμε και κάποια συμπεράσματα.

Στο σημείο αυτό αποχωρεί η Πρόεδρος και τα μέλη της ΕΑΑ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Πριν προχωρήσουμε στην εισήγηση του κου Μπούρλου, έχω ετοιμάσει έναν πίνακα με μέτρα για την αύξηση των πόρων του συστήματος, ο οποίος δεν είναι δεσμευτικός. Καθένας θα μπορεί να καταθέσει τις απόψεις του. Θα παραθέτουμε την πηγή χρηματοδότησης, τα πλεονεκτήματα, τα μειονεκτήματα, την αποτελεσματικότητά της και τέλος την ποσοτικοποίηση της πηγής. Ο γενικός προσανατολισμός αυτού του πίνακα είναι η αύξηση των πόρων του συστήματος, που μπορεί να επιτευχθεί με προσφυγή σε όλα τα δυνατά μέσα. Δεν υπάρχει ο ιδανικός πόρος, κάθε πόρος εμφανίζει ανεπιθύμητες συνέπειες σε κάποιο άλλο πεδίο. Γι' αυτό απαιτείται ένα μείγμα πόρων.

Στο τέλος της συζήτησης θα πρέπει να συνοψίσουμε σε μια συνοπτική παρουσίαση των μέτρων, ώστε να είναι πιο εύκολη και η ποσοτικοποίηση αυτών των μέτρων.

Προχωράμε στην εισήγηση του κου Μπούρλου.

Κε Μπούρλο μπορείτε να μας δώσετε τα βασικά σημεία της εισήγησής σας.

Ακολουθεί η εισήγηση του κου Μπούρλου με τίτλο **«ΕΙΣΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ»:**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Διαχρονικά αν μελετήσει κάποιος τις εισηγητικές εκθέσεις των θεσπιζομένων διατάξεων που αφορούσαν την κοινωνική ασφάλιση θα διαπιστώσει ότι η αντιμετώπισή της

εισφοροδιαφυγής ήταν ένα βασικό μέλημα ένα ζητούμενο του θεσμού, ένας στόχος των εμπλεκόμενων φορέων στον οποίο με ιδιαίτερο ζήλο απέβλεπαν.

Η εξέλιξη του κοινωνικοασφαλιστικού μας συστήματος σε συνάρτηση με τις διεθνείς οικονομικές εξελίξεις, με την διαμόρφωση των δημογραφικών δεδομένων, την ανατροπή κάποιων αναλογιστικών παραδοχών αλλά και η σημαντική διεύρυνση των ελλειμμάτων κατέστησαν και καθιστούν την εισφοροδιαφυγή ως το μείζον πρόβλημα της κοινωνικής ασφάλισης στην χώρα μας, που αν δεν θέτει εν αμφιβόλω τουλάχιστον κλονίζει αυτή καθ'αυτή την μελλοντική βιωσιμότητα του ίδιου του θεσμού, παρά τις υπάρχουσες συνταγματικές εγγυήσεις.

Είναι γνωστό ότι οι εισφορές αποτελούν την βασική πηγή χρηματοδότησης των ασφαλιστικών φορέων. Είναι επίσης γνωστό ότι η ασφάλιση γεννά δικαιώματα παροχών στους αυτοτελώς απασχολούμενους αν έχουν καταβληθεί οι ασφαλιστικές εισφορές, στους μισθωτούς δε, είτε έχουν καταβληθεί οι ασφαλιστικές εισφορές είτε όχι. Αντιλαμβάνεται λοιπόν κάποιος την ιδιαίτερη σημασία που έχει η καταβολή των εισφορών σε κάθε περίπτωση αφού και στους αυτοτελώς απασχολούμενους η έγκαιρη καταβολή των εισφορών είναι απαραίτητη, σε ένα διανεμητικό σύστημα, όπως το δικό μας, για την αντιμετώπιση των παροχικών υποχρεώσεων, αφού οι εισπραττόμενες εισφορές καλύπτουν τις χορηγούμενες συντάξεις, στα πλαίσια της αλληλεγγύης των γενεών.

Για πολλούς λόγους, που θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε, το πρόβλημα τα τελευταία έτη φαίνεται να διογκώνεται. Το ύψος της εισφοροδιαφυγής υπολογίζεται σήμερα σε 8 δισεκατομμύρια ευρώ, τα οποία βεβαίως είναι ποσά τα οποία εμφανώς λείπουν από το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Ας σημειωθεί ότι το ποσό αυτό αφορά τις καθυστερούμενες εισφορές και όχι αυτές που σχετίζονται με την ανασφάλιστη εργασία. Η έλλειψη δε αυτή γεννά ποικίλα όσα παράπλευρα προβλήματα τα οποία αναμφίβολα επηρεάζουν το επίπεδο κοινωνικής προστασίας είτε με άμεσο είτε με έμμεσο τρόπο.

Η δημιουργία ως εκ των ανωτέρω ενός πλαισίου διασφάλισης των εσόδων, με συνδυασμό νομοθετικών και κυρίως διοικητικών παρεμβάσεων, με πλήρη αξιοποίηση των σύγχρονων μέσων, είναι απαραίτητη, προκειμένου να υπάρξει περιορισμός του φαινομένου το οποίο, αν αφεθεί θα έχει ανεξέλεγκτες διαστάσεις.

Η άποψή μας είναι ότι παρά τη δυσμενή οικονομική συγκυρία υπάρχουν περιθώρια αντιμετώπισης και περιορισμού της εισφοροδιαφυγής αρκεί να συμπράξουν, στο μέτρο του δυνατού, όλοι οι εμπλεκόμενοι και δη τόσο οι υπόχρεοι καταβολής των εισφορών, όσο και οι εργαζόμενοι αλλά και η Πολιτεία, όπως εκφράζεται μέσω των φορέων ασφάλισης.

Θεωρούμε, ολοκληρώνοντας, ότι δεν υπάρχουν περαιτέρω περιθώρια ανοχής ή απραξίας. Είναι απαραίτητο να προχωρήσουμε στην λήψη μέτρων ώστε να παράσχουμε την απαραίτητη αρωγή στο σύστημα, προκειμένου να ανταποκριθεί στις δύσκολες περιστάσεις που αντιμετωπίζει.

ΕΝΝΟΙΑ ΕΙΣΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ

Με την ευρεία του όρου έννοια ως «εισφοροδιαφυγή» νοείται η μη εμπρόθεσμη ή προσήκουσα σε σχέση με την πραγματική παροχή εργασίας ή την άσκηση δραστηριότητας, καταβολή εισφορών στα Ταμεία που ασφαλίζουν είτε μισθωτούς είτε αυτοαπασχολούμενους.

Στα Ταμεία των Αυτοαπασχολούμενων η εισφοροδιαφυγή συναρτάται προεχόντως με την μη καταβολή ασφαλιστικών εισφορών, ήδη ασφαλισμένων, που τους γνωρίζει το σύστημα και ο ασφαλιστικός φορέας. Υπολογίζεται ότι περίπου το 98% των ασκούντων δραστηριότητα υπαγόμενη στην ασφάλιση τέτοιων φορέων έχουν απογραφεί ως ασφαλισμένοι. Κατ' επέκταση είναι γνωστοί στο φορέα τους.

Στο Ι.Κ.Α. η εισφοροδιαφυγή έχει ευρύτερη διάσταση αφού δεν αφορά μόνο την μη καταβολή εισφορών για τους ήδη ασφαλισμένους αλλά επίσης

- Την μη εμφάνιση (απόκρυψη) ολόκληρης της επιχείρησης στο σύστημα
- Την μη εμφάνιση κάποιων από τους εργαζομένους στο ασφαλιστικό σύστημα (αδήλωτη εργασία)
- Την μη ασφάλιση κάποιων εργαζομένων για όλες τις ημέρες και ώρες που πράγματι παρέχουν εργασία.
- Την μη ασφάλιση για το σύνολο των αποδοχών που πράγματι εισπράττουν.
- Την ασφάλισή τους για το σύνολο των αποδοχών που εισπράττουν, οι οποίες όμως υπολείπονται των νομίμων.
- Την ασφάλιση κάποιων εργαζομένων με άλλη ειδικότητα από αυτήν που πράγματι απασχολούνται προς αποφυγή πρόσθετων εισφορών.
- Την ασφάλιση σε φορέα με χαμηλότερο κόστος ασφαλιστικών εισφορών.

Στην θεωρία γίνεται μια διάκριση της εισφοροδιαφυγής σε εκούσια και ακούσια, στην οποία όμως δεν θα αναφερθούμε, δεδομένου ότι, δεν μας ενδιαφέρει η θεωρητική προσέγγιση του προβλήματος αλλά η πραγματική που θα βοηθήσει στην εξεύρεση τρόπων αντιμετώπισής του.

Η αδήλωτη ή η μη επισήμως στους αρμόδιους φορείς γνωστοποιημένη εργασία, εντάσσεται αναμφίβολα στην έννοια της εισφοροδιαφυγής και αποτελεί ιδιαίτερο και σημαντικό κεφάλαιό της.

Το φαινόμενο στην μεγαλύτερη έκτασή του αφορά τους οικονομικούς μετανάστες και τους νέους ηλικίας 18 έως 25 ετών που εργάζονται έχοντας τα χαρακτηριστικά του «φτηνού» εργατικού δυναμικού. Ειδικά οι δεύτεροι πολλές φορές επιθυμούν περιστασιακή απασχόληση και αποτελούν χρυσή λύση σε κάποιες κατηγορίες επιχειρήσεων, δεδομένου ότι στην πλειονότητά τους κανένα ενδιαφέρον δεν έχουν για την ένταξή τους στο κοινωνικοασφαλιστικό σύστημα.

Είναι άγνωστος ο αριθμός των ανασφάλιστων αλλοδαπών, αφού είναι άγνωστος ο συνολικός αριθμός των αλλοδαπών που εργάζονται στην Ελλάδα. Εκείνο βεβαίως το οποίο είναι γνωστό είναι ότι στην μεν ασφάλιση του Ι.Κ.Α. υπάγονται περίπου 240.000

στην δε ασφάλιση του Ο.Γ.Α. περίπου 30.000. Με αυτά ως δεδομένο εύκολα καταλήγει κάποιος στο συμπέρασμα ότι σημαντικά μεγάλο ποσοστό αλλοδαπών εργάζονται χωρίς ένταξη στην ασφάλιση. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ειδικής Υπηρεσίας Ελέγχου του Ι.Κ.Α. ένας στους τρεις αλλοδαπούς εργάζεται χωρίς ασφάλιση.

ΑΙΤΙΕΣ ΕΙΣΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ

Πολλές είναι οι αιτίες που οδηγούν σε εισφοροδιαφυγή. Οι κατά την άποψη μας βασικές:

1. Η μη ύπαρξη κοινωνικοασφαλιστικής συνείδησης.

Είναι γεγονός ότι η απουσία ασφαλιστικής συνείδησης «ενοχοποιείται» για μεγάλο μέρος της εισφοροδιαφυγής, αφορά δε και τους εργαζομένους και τους εργοδότες τους. Αναμφίβολα η μη καλλιέργεια συνείδησης εν μέρει πηγάζει ή τροφοδοτείται και από το ίδιο το σύστημα. Παρά ταύτα εκδηλώνεται και σε πτυχές που δεν την καλλιεργούν. Πέραν της απαραίτητης ενημέρωσης προσαπαιτείται και η λειτουργία πλαισίου υποστήριξης της δημιουργίας και εμπέδωσης συνείδησης ανταπόκρισης στις υποχρεώσεις του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος.

2. Η πραγματική οικονομική αδυναμία του εργοδότη.

Σε πολλές περιπτώσεις η μη εκπλήρωση κοινωνικοασφαλιστικών υποχρεώσεων είναι αποτέλεσμα πραγματικής οικονομικής αδυναμίας του εργοδότη, ειδικά σε περιόδους όπως η παρούσα. Μέσω της εισφοροδιαφυγής εξοικονομούνται πόροι για άλλες πιο πιεστικές υποχρεώσεις. Είναι γνωστό ότι υπάρχουν επιχειρήσεις, κυρίως μικρές, που αν ασφάλιζαν κανονικά το προσωπικό τους δηλαδή όλους τους εργαζομένους για το σύνολο των αποδοχών τους, δεν θα ήτο δυνατό να επιβιώσουν. Υπάρχουν όμως και πολλές επιχειρήσεις ή αυταπασχολούμενοι που δηλώνουν οικονομική αδυναμία επειδή προτάσσουν άλλες ανάγκες, κατατάσσουν δε την καταβολή εισφορών στην τελευταία σειρά των υποχρεώσεών τους, εντάσσοντάς την στην κατηγορία των ελαστικών, όσο αφορά τον χρόνο εκπλήρωσης, δαπανών.

Θεωρούμε ότι η οργάνωση του συστήματος πρέπει να αναδείξει την εμπρόθεσμη καταβολή εισφορών ως πρώτη προτεραιότητα, ως ανελαστική δαπάνη.

3. Το υπερβολικό ύψος των ασφαλιστικών εισφορών.

Η αύξηση των εισφορών απετέλεσε κατά περιόδους κεντρική άποψη και θέση στην αντιμετώπιση των οικονομικών προβλημάτων του συστήματος. Το κόστος των εισφορών του Ι.Κ.Α. μεγεθύνεται εκ της θεσμοθετημένης υποχρέωσης συνείσπραξης εισφορών άλλων φορέων (Ο.Α.Ε.Δ., Ο.Ε.Κ., Ο.Ε.Ε. κ.λ.π.) και καταλήγει σε σημαντική επιβάρυνση, η οποία αφορά και τους εργαζομένους και τους εργοδότες.

Πρέπει να μεταφέρουμε τις διαμαρτυρίες εργοδοτών που απασχολούν προσωπικό σε οικοδομικά έργα, όπου το ποσοστό ασφάλισης φθάνει το 85% των αποδοχών των εργαζομένων.

Έχουμε την άποψη ότι στα πλαίσια και της απλούστευσης και ομαδοποίησης των ισχυόντων διαφορετικών ποσοστών ασφάλισης (περισσότερες από 600 ξεχωριστές κατηγορίες στο Ι.Κ.Α.) θα πρέπει να επενεξετασθεί το θέμα των ποσοστών ασφάλισης καθώς και το θέμα της συνείσπραξης των εισφορών των φορέων που προαναφέραμε.

4. Η περιορισμένη εφαρμογή της αρχής της αναλογικής ανταποδοτικότητας στις συντάξεις σε συνδυασμό με τα κατώτατα όρια – ΕΚΑΣ

Ο τρόπος υπολογισμού της σύνταξης σε συνδυασμό με τον θεσμό των κατωτάτων ορίων και του ΕΚΑΣ σε κάποιες κατηγορίες συντάξεων δημιουργούν ισχυρό κίνητρο ανασφάλισης. Παραθέτουμε πίνακες ενισχυτικούς των ισχυρισμών μας.

A. ΠΟΣΑ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ Ι.Κ.Α. (χωρίς ΕΚΑΣ)

Μηνιαίες Αποδοχές: 1.300 ευρώ

Με 4.500 ημέρες ασφάλισης: ποσό σύνταξης 486 ευρώ

Με 6.000 ημέρες ασφάλισης: ποσό σύνταξης 551 ευρώ

Με 7.000 ημέρες ασφάλισης: ποσό σύνταξης 590 ευρώ

Με 7.500 ημέρες ασφάλισης: ποσό σύνταξης 615 ευρώ

Ποσό σύνταξης με 4.500 ημέρες και ΕΚΑΣ: 700 ευρώ

Όπως παρατηρούμε ασφαλισμένος με 4.500 ημέρες που είναι δικαιούχος ΕΚΑΣ παίρνει μεγαλύτερο ποσό από ασφαλισμένο, που έχει ασφαλισθεί 10 χρόνια περισσότερο, εφόσον ο δεύτερος δεν δικαιούται ΕΚΑΣ.

B. Το ποσό των 700 ευρώ που παίρνει ασφαλισμένος με 4.500 ημέρες και ΕΚΑΣ, για να το φτάσει κάποιος χωρίς ΕΚΑΣ απαιτείται να έχει:

<u>Αποδοχές</u>	<u>Ημερ. Ασφάλισης</u>
α) 1.150	9.600
β) 1.300	9.000
γ) 1.500	8.100
δ) 1.700	7.000
ε) 1.900	6.000
στ) 2.050	4.500

Είναι εμφανές ότι ο τρόπος που λειτουργεί το κατώτατο όριο και το ΕΚΑΣ δεν δημιουργεί κανένα κίνητρο πρόσθετης ασφάλισης στον ασφαλισμένο, κυρίως στις περιπτώσεις χρόνου ασφάλισης μεταξύ 4.500 ημερών έως 8.000 και με αποδοχές ως 1.900 ευρώ, που αφορούν μεγάλη κατηγορία ασφαλισμένων. Στις κατηγορίες αυτές λοιπόν υπάρχει σοβαρή εισφοροδιαφυγή, αφού και ο εργαζόμενος και ο εργοδότης έχουν κοινό συμφέρον να αποφύγουν την εμφάνιση της απασχόλησης και την καταβολή των εισφορών.

Δεν υπάρχει επίσης κίνητρο στις περιπτώσεις παράλληλης ασφάλισης (ασφάλιση δηλαδή σε δύο φορείς την ίδια χρονική περίοδο) αφού και στην περίπτωση αυτή δεν

υπάρχει καμία συνταξιοδοτική ωφέλεια. Όπως είναι γνωστό, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία ο παράλληλος χρόνος ασφάλισης λαμβάνεται υπόψη μόνο από ένα φορέα κατ' επιλογή του ασφαλισμένου (άρθρο 3 παρ. 2 ν. 4202/1961).

Τέλος θεωρούμε ότι πρέπει να επανεξετασθεί και το θέμα της αξιοποίησης του χρόνου ασφάλισης μετά την συνταξιοδότηση αφού με το ισχύον καθεστώς ένας συνταξιούχος Ι.Κ.Α. δεν έχει καμία συνταξιοδοτική ωφέλεια από την ασφάλισή του στο Ι.Κ.Α., αν απασχοληθεί μετά την συνταξιοδότησή του (άρθρο 63 ν.2676/1999). Είναι χαρακτηριστικό ότι φέρονται ασφαλισμένοι περίπου 3.000 απασχολούμενοι συνταξιούχοι, όταν βεβαίως είναι γνωστό ότι ο αριθμός αυτών που πράγματι εργάζονται είναι πολύ μεγαλύτερος.

5. Η πολυπλοκότητα της νομοθεσίας.

Είναι γνωστό το πρόβλημα της πολυνομοθεσίας, που σε ορισμένες περιπτώσεις καταλήγει σε εισφοροδιαφυγή ή σε εσφαλμένη υπαγωγή χωρίς την θέληση του εργοδότη. Οι προσπάθειες κωδικοποίησης και απλούστευσης της κοινωνικοασφαλιστικής νομοθεσίας, που ξεκίνησαν το έτος 2005 και δεν ολοκληρώθηκαν πρέπει να συνεχισθούν. Υπάρχουν τομείς που η κωδικοποίηση έχει ολοκληρωθεί (Ασφαλιστικοί Κανονισμοί Ι.Κ.Α., Νομοθεσία Ι.Κ.Α., Γενικές Διατάξεις Ασφαλιστικής Νομοθεσίας) και χρειάζεται επικαιροποίηση λόγω των μεσολαβησασών νομοθετικών ρυθμίσεων.

Η Κωδικοποίηση – Απλούστευση αφορά βεβαίως το σύνολο των τομέων της Κοινωνικής Ασφάλισης και όχι μόνο την εισφοροδιαφυγή.

6. Η έλλειψη νομοθετικής κάλυψης μη τυπικών μορφών απασχόλησης.

Η εξέλιξη της οικονομικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων έχει συντελέσει στην εμφάνιση πρόσκαιρων μορφών εργασίας για τις οποίες απαιτείται ειδική νομοθετική πρόβλεψη, αφού η ισχύουσα γενική διάταξη υπαγωγής στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α. δεν φαίνεται επαρκής. Ιδιαίτερα αναφερόμεθα στο απαραίτητο κατ' αυτήν κριτήριο υπαγωγής που αφορά την κατά κύριο ή συγκύριο επάγγελμα παροχή εργασίας, που βέβαια δεν διαγιγνώσκεται στις περιπτώσεις αυτές (άρθρ. 2 παρ. 1 Α.Ν. 1846/1951).

Είναι γνωστό ότι πολλές τέτοιες περιπτώσεις κρίθηκαν ως μη υπαγόμενες στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α. ακριβώς επειδή δεν υπήρχε η ειδική νομοθετική πρόβλεψη.

7. Η δυσανάλογα υπερβολική γραφειοκρατία σε κάποιες περιπτώσεις ένταξης στο σύστημα.

Είναι γνωστό ότι σε πολλές περιπτώσεις προσωρινών απασχολήσεων ο εργοδότης οδηγείται σε εισφοροδιαφυγή, ακριβώς επειδή το σύστημα ένταξης και απένταξης από την ασφάλιση είναι ιδιαίτερα γραφειοκρατικό και ως εκ τούτου αποτρεπτικό.

Επίσης η συμπλήρωση Α.Π.Δ. για μία ή δύο ημέρες ασφάλισης το μήνα αναμφίβολα αποτελούν ισχυρό αντικίνητρο ασφάλισης.

8. Ο βαθμός και τρόπος οργάνωσης της αγοράς (πολλές μικρές επιχειρήσεις χωρίς πλήρη λογιστική κάλυψη).

9. Η οργάνωση και το επίπεδο των ασφαλιστικών υπηρεσιών – Η γραφειοκρατία.

Η κακή οργάνωση των υπηρεσιών των Ταμείων και η έλλειψη εξοπλισμού με σύγχρονα μέσα και πληροφοριακά συστήματα διευκολύνει την εισφοροδιαφυγή. Αντίθετα η σωστή οργάνωση, το καλό επίπεδο εξειδίκευσης των ελεγκτικών οργάνων καθώς και το επίπεδο ηθικής αποτελούν σημαντικούς παράγοντες που βοηθούν την λειτουργία του συστήματος και τον ορθό σχεδιασμό μέτρων περιορισμού του φαινομένου. Στις ορθά και με σύγχρονα μέσα οργανωμένες υπηρεσίες υπάρχει ευχέρεια καταγραφής συναλλαγών και αξιοποίησης υλικού που βοηθά στον εντοπισμό εισφοροδιαφυγής.

10. Η ανάγκη αντιπαράθεσης με ανταγωνιστές.

Ο ανταγωνισμός της τιμής του παραγόμενου προϊόντος ή της προσφερόμενης από κάποια επιχείρηση υπηρεσίας απαιτεί χαμηλό κόστος. Όταν ο επιχειρηματίας διαπιστώνει ότι ο ανταγωνιστής του επιτυγχάνει χαμηλότερο κόστος λόγω του ότι εισφοροδιαφεύγει ή αξιοποιεί ευνοϊκές ρυθμίσεις, αναγκαία προβληματίζεται για το αν θα πρέπει να τον μιμηθεί προκειμένου να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό.

11. Η δομή και η οργάνωση της όλης οικονομίας – Παραοικονομία.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η ανάπτυξη της παραοικονομίας συναρτάται με την εισφοροδιαφυγή. Είναι γνωστό ότι στην Ελλάδα σημαντικό μέρος της παραγωγής προέρχεται από μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις και αυταπασχολούμενους που εφαρμόζουν χαμηλή και μέση τεχνολογία και βασίζονται σε ανειδίκευτη εργασία προεχόντως αλλοδαπών. Είναι βέβαιο ότι μέρος της όλης αυτής δραστηριότητας παραμένει αδήλωτο, χωρίς καταβολή ασφαλιστικών εισφορών.

12. Οι επαναλαμβανόμενες ευνοϊκές ρυθμίσεις.

13. Έλλειψη συνεργασίας και συντονισμού των Υπηρεσιών και Ασφ. Φορέων με Δ.Ο.Υ., Επιθεωρήσεις Εργασίας, Επιμελητήρια κ.λ.π.

14. Η έλλειψη μηχανογράφησης των Φορέων.

15. Η έλλειψη πραγματικής πολιτικής βούλησης για αντιμετώπιση του φαινομένου η οποία εκδηλώνεται είτε με την μη λήψη μέτρων που μάχονται την εισφοροδιαφυγή είτε με την διαφορετική αξιολόγηση του μείζονος προστατευόμενου αγαθού.

ΕΞΕΛΙΞΗ – ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Οι νομοθετικές παρεμβάσεις που έγιναν την τελευταία εικοσαετία επεδίωκαν με αποσπασματικό τρόπο να αντιμετωπίσουν πτυχές του προβλήματος, ενός προβλήματος που στην κύρια διάστασή του εστιάζεται στην ορθή οργάνωση και λειτουργία του διοικητικού μηχανισμού των ασφαλιστικών Ταμείων. Το αποτέλεσμα ήταν οι νομοθετικές ρυθμίσεις να καταλήγουν σε επιβολή πρόσθετων διοικητικών προστίμων εισφοροεισπρακτικού χαρακτήρα, χωρίς να θίγουν, να περιορίζουν ή να αντιμετωπίζουν αυτό καθ' εαυτό το φαινόμενο της εισφοροδιαφυγής που με την πάροδο του χρόνου διογκωνόταν ανεξέλεγκτα.

Ειδικά στο Ι.Κ.Α. σημαντικές προσδοκίες επενδύθηκαν στην εφαρμογή του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος. Περίπου θεωρήθηκε ότι η

μηχανοργάνωση του συστήματος θα έλυνε με αυτόματο τρόπο το πρόβλημα, κάτι που βεβαίως όχι μόνο δεν επιβεβαιώθηκε αλλά αντίθετα διέψευσε κατηγορηματικά τους υποστηρικτές του.

Η εφαρμογή του μηχανογραφικού συστήματος, που αναμφίβολα ήταν απαραίτητη, χρονικά συνδέθηκε με διόγκωση της εισφοροδιαφυγής αφού ούτε οι δυνατότητες του νέου συστήματος αξιοποιήθηκαν, ούτε η εφαρμογή του συνδέθηκε με παράπλευρη οργανωτική υποστήριξη προσαρμοσμένη στις νέες ανάγκες και εναρμονισμένη με τις ιδιαίτερες λειτουργικές προοπτικές του.

Παράλληλα η συνεχής μείωση προσωπικού ειδικά στα Τμήματα Εσόδων οδήγησε σε υποβάθμιση των ελεγκτικών διαδικασιών που είναι συμφυείς με την λειτουργία των ασφαλιστικών φορέων και όξυνε ακόμη περισσότερο το πρόβλημα.

Η σημερινή κατάσταση είναι ιδιαίτερα άσχημη.

Είναι χαρακτηριστικό ότι σε επίπεδο υποκαταστημάτων ο έλεγχος στις περισσότερες περιπτώσεις είναι αποτέλεσμα πίεσης του ίδιου του εργοδότη, στα δε ταμεία αυταπασχολούμενων του ίδιου του ασφαλισμένου, που έχοντας ανάγκη την ασφαλιστική ενημερότητα προστρέχει στις αρμόδιες υπηρεσίες. Τα στοιχεία δείχνουν ότι σ' ένα υποκατάστημα που υπάγονται 10 000 επιχειρήσεις οι εντός υποκαταστήματος ετήσιοι τυπικοί έλεγχοι δεν υπερβαίνουν τους 1000, οι δε ουσιαστικοί τους 300. Τούτο βεβαίως πλην των άλλων σημαίνει αδυναμία στοιχειώδους ανταπόκρισης στις ελεγκτικές υποχρεώσεις του φορέα που οδηγεί όχι μόνο σε υστέρηση καταλογισμού και είσπραξης αλλά αναπόφευκτα και σε παραγραφή οφειλομένων εισφορών.

Το φαινόμενο έχει οξυνθεί το τελευταίο χρονικό διάστημα. Οι έλεγχοι της Ειδικής Υπηρεσίας ελέγχου του Ι.Κ.Α. δείχνουν ότι 1 στις 10 επιχειρήσεις που απασχολούν προσωπικό είναι αναπόγραφες στο Ι.Κ.Α., δηλαδή το ασφαλιστικό σύστημα δεν τις γνωρίζει ως εργοδότες, 2-3 δε στους 10 εργαζόμενους είναι ανασφάλιστοι.

Αν λάβουμε δε υπόψη ότι υπάρχουν και ασφαλισμένοι που ασφαλιζονται είτε με λιγότερες ημέρες είτε για χαμηλότερες αποδοχές από αυτές που πράγματι εισπράττουν αντιλαμβανόμεθα ότι η εισφοροδιαφυγή (αυτή η διάσταση) υπερβαίνει το 30 %. Πέραν δε αυτής υπάρχει και η μη καταβολή εισφορών για ασφαλισμένους που δηλώνονται κανονικά.

Στο Ι.Κ.Α. για τους 10 πρώτους μήνες του 2009 η εισφοροδιαφυγή (μη καταβολή οφειλομένων) ανέρχεται σε 4.600.000.000 ευρώ στον δε ΟΑΕΕ η εισφοροδιαφυγή (μη καταβολή εισφορών) ανέρχεται σε 30% σε απόλυτους δε αριθμούς η υστέρηση είσπραξης εισφορών για το αντίστοιχο διάστημα ανέρχεται σε 800.000.000 ευρώ.

Σημαντικά ζητήματα υπάρχουν επίσης και στο πεδίο της είσπραξης των ήδη βεβαιωμένων εισφορών. Είναι γνωστό ότι κατά το νόμο η διαδικασία που ακολουθείται ρυθμίζεται από τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων η δε είσπραξη γίνεται στο μεν Ι.Κ.Α. μέσω των Ταμείων Είσπραξης Εσόδων Ι.Κ.Α. (ειδικών υπηρεσιών) στα δε λοιπά Ταμεία μέσω των Δ.Ο.Υ.

Οι ταμειακές υπηρεσίες του Ι.Κ.Α. βεβαίως λειτουργούν, υπάρχουν όμως ασφαλώς περιθώρια βελτίωσης και επιτάχυνσης των διαδικασιών τους. Η είσπραξη μέσω Δ.Ο.Υ. για τα λοιπά Ταμεία δεν έχει αποδειχθεί τελέσφορη, με αποτέλεσμα η συντριπτική πλειονότητα των φορέων να μην ακολουθούν καθόλου διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης.

Πρόσφατη μελέτη του ΟΟΣΑ με το ΥΠΕΣ φαίνεται να υποδεικνύει την ανάθεση της είσπραξης των εισφορών σε φορολογικές αρχές σύστημα που ήδη εφαρμόζεται σε Ιρλανδία και Μ.Βρετανία.

Ένα άλλο μοντέλο προκρίνει την ανάθεση της είσπραξης των εισφορών σε κοινό φορέα , για όλους τους ασφαλιστικούς φορείς (Ισπανία, Βέλγιο).

Η ανάθεση της είσπραξης των καθυστερούμενων εισφορών σε κοινό ανεξάρτητο φορέα είναι λύση που μπορεί να εξετασθεί, οπωσδήποτε δε είναι λύση καλύτερη από την ακολουθούμενη στην χώρα μας.

Η ανάπτυξη μιας τέτοιας δράσης απαιτεί βεβαίως ολοκλήρωση της Μηχανοργάνωσης των ασφαλιστικών φορέων, με ενιαίο λογισμικό.

Μετά την κατάργηση με νομοθετική διάταξη της «απαγόρευσης εξόδου» (άρθρ. 23 παρ. 3 ν. 2768/1999) και την κήρυξη ως αντισυνταγματικής από τα Ανώτατα Δικαστήρια της «προσωποκράτησης» το μόνο πλέον μέσο «πίεσης» για είσπραξη βεβαιωμένων εισφορών που απέμεινε πλην βεβαίως της προαναφερθείσας αναγκαστικής εκτέλεσης είναι η υποβολή μήνυσης του φορέα προς τον οφειλέτη, η οποία βεβαίως ούτε άμεσα ούτε ικανοποιητικά αποτελέσματα έχει, αφού ούτε γρήγορα εκδικάζεται, είτε λόγω φόρτου των πινακίων, είτε επειδή ο κατηγορούμενος καταφέρνει για διάφορος λόγους να αναβάλει την εκδίκαση τέσσερις και πέντε φορές, ούτε βεβαίως επισύρει ποινές τέτοιου βάρους που να του προτρέπουν να εξοφλήσει τις οφειλές του. Ειδικά όταν το ύψος τους είναι μεγάλο αναμφίβολα τον εξυπηρετεί να εξοφλήσει την μετατραπείσα ποινή του παρά την ίδια την οφειλή προς τον ασφαλιστικό φορέα.

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημάνουμε ότι η με την αμφιβόλου υποστάσεως ρύθμιση μέσω της προ των εκλογών Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου, που προβλέπει όριο 5000 ευρώ για άσκηση ποινικής δίωξης στις περιπτώσεις οφειλών προς τα Ταμεία καθόλου δεν εξυπηρετεί τον αγώνα κατά της εισφοροδιαφυγής.

Στις καθ' όλα ανεπιτυχείς ρυθμίσεις, που συνδέονται με την εισφοροδιαφυγή και εντάσσονται στο πεδίο της είσπραξης των βεβαιωμένων εισφορών είναι και αυτή που αφορά την ουσιαστική κατάργηση της υποχρέωσης τακτοποίησης των οφειλών προς τους ασφαλιστικούς φορείς, που προέβλεπε το άρθρο 4 ν. 2556/1997 για τις περιπτώσεις εντάξεων επιχειρήσεων στο άρθρο 44 ν. 1892/1990.

Η ένταξη πλέον στο αντίστοιχο 99 του Πτωχευτικού Κώδικα απαιτεί απλώς συμφωνία του οφειλέτη με τους ασφαλιστικούς φορείς, που βεβαίως σημαίνει αναγνώριση δυνατότητας ανεξέλεγκτου περιορισμού των υποχρεώσεων προς τα ασφαλιστικά ταμεία.

Ολοκληρώνοντας θα πρέπει να αναφερθούμε βεβαίως και στο σύστημα ρύθμισης των οφειλόμενων εισφορών. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι με μεγάλη συχνότητα

ανακοινούμενες ευνοϊκές (με μικρή προκαταβολή, πολλές δόσεις και μείωση στα πρόσθετα τέλη) ρυθμίσεις δεν βοήθησαν μακροπρόθεσμα την είσπραξη των οφειλόμενων εισφορών. Βεβαίως υπάρχουν περίοδοι που οι οικονομικές ή άλλες συγκυρίες επιβάλλουν μια διαφορετική πιο επιεική αντιμετώπιση των οφειλετών των ασφαλιστικών ταμείων. Το πρόβλημα δημιουργείται όταν η αντιμετώπιση αυτή γίνεται καθεστώς αναμενόμενο από τους υπόχρεους καταβολής εισφορών. Τότε χωρίς αμφιβολία δημιουργείται ασφαλές κίνητρο μη καταβολής των τρεχουσών εισφορών αφού αενάως θα υπάρχει δυνατότητα ένταξης σε μια ευνοϊκή ρύθμιση, καταβάλλοντας πολύ χαμηλή προκαταβολή, η οποία παρέχει και την δυνατότητα λήψη ασφαλιστικής ενημερότητας.

Πρέπει να επισημάνουμε ότι από το έτος 1999 (άρθρο 51 και 61 ν. 2676/1999, όπως ισχύουν μετά την τροποποίηση) εφαρμόστηκε τόσο για το Ι.Κ.Α. όσο και για τους λοιπούς ασφαλιστικούς φορείς πάγιο σύστημα ρύθμισης των οφειλών με προκαθορισμένη την προκαταβολή και τον αριθμό των δόσεων.

Είναι δύσκολο να εκτιμηθεί αν το σύστημα αυτό ήταν επιτυχημένο ή όχι, αφού έκτοτε πάμπολλες ευνοϊκές ρυθμίσεις - α) άρθρ. 14 ν. 3050/2002, β) άρθρ. 9 ν. 3302/2004, γ) άρθρ. 28 και 72 ν. 3518/2006, δ) άρθρ. 19 ν. 3607/2007 και ε) άρθρ. 40 ν. 3762/2009 - έδιδαν ευκολότερη διέξοδο στους οφειλέτες, οι οποίοι βεβαίως κανένα λόγο δεν είχαν να ενταχθούν σε δυσμενέστερη ρύθμιση, όταν γνώριζαν ότι έπεται ιδιαίτερα ευνοϊκή.

Πάντως στην περίπτωση των μεγάλων οφειλετών του Ι.Κ.Α. θεωρούμε ότι πρέπει να γίνονται ρυθμίσεις και κατά παρέκκλιση των διατάξεων του πάγιου συστήματος. Αυτές όμως πρέπει να αποφασίζονται από θεσμοθετημένο όργανο (Επιτροπή Αναστολών ή Ειδική Επιτροπή Εσόδων Ι.Κ.Α.) στην οποία θα πρέπει πλην των άλλων να μετέχουν και οι κοινωνικοί εταίροι. Ο τρόπος ρύθμισης θα πρέπει με ευελιξία να ανταποκρίνεται στις ιδιαιτερότητες της επιχείρησης και να είναι τέτοιος που αφ' ενός μεν θα εξασφαλίζει τα συμφέροντα του Ι.Κ.Α. αφ' ετέρου θα βοηθά την συνέχιση άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας και τη διατήρηση των θέσεων εργασίας. Η ίδια επιτροπή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να αποφασίζει την κατά περίπτωση χορήγηση ασφαλιστικής ενημερότητας όταν συντρέχουν ιδιαίτεροι λόγοι.

Η αντιμετώπιση της εισφοροδιαφυγής δεν εξαντλείται με την λήψη μέτρων στον τομέα των εσόδων αλλά συνέχεται αναγκαία και απαιτεί παρεμβάσεις τόσο στο σχήμα έναρξη - εξέλιξη - λήξη της ασφαλιστικής σχέσης, όσο και στο σχήμα υπαγωγή στην ασφάλιση - καταβολής εισφορών - βεβαίωση μη καταβληθεισών - αναγκαστική είσπραξη. Αναμφίβολα δε συνεπικουρείται και από στοχευμένες ρυθμίσεις που αφορούν τις παροχές των φορέων.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ – ΜΕΤΡΑ

1. Ενίσχυση με νέους υπαλλήλους και αναδιάρθρωση των Τμημάτων Ελέγχου Εσόδων των Υποκαταστημάτων των φορέων.
2. Επανασχεδιασμός του τρόπου ελέγχου των επιχειρήσεων, ανάλογα με την κατηγορία που ανήκουν.
 - α. Παρακολούθηση ανά μήνα των επιχειρήσεων (αλλά και των ελεύθερων επαγγελματιών ανά μήνα ή δίμηνο αντίστοιχα) για την καταβολή δηλωθεισών εισφορών. Άμεση όχληση στην περίπτωση μη καταβολής και ταχεία σύνταξη πράξης καταλογισμού.
 - β. Τακτικός (τουλάχιστον ανά διετία) ουσιαστικός έλεγχος των επιχειρήσεων και των ελεύθερων επαγγελματιών από υπαλλήλους των υποκαταστημάτων της ίδιας περιοχής.
3. Ενίσχυση με υπαλλήλους και δη ειδικών γνώσεων της Ειδικής Υπηρεσίας Ελέγχων. Διενέργεια σε ειδικές κατηγορίες επιχειρήσεων ειδικών «οικονομικών ελέγχων».
4. Νομοθετική ρύθμιση – κάλυψη για νέες μη τυπικές, ή άλλως ευέλικτες και προσωρινές μορφές απασχόλησης.
5. Κωδικοποίηση – Απλούστευση της Νομοθεσίας. Οριοθέτηση σαφής των ανά φορέα υπαγόμενων στην ασφάλιση. Ειδικά αναφορικά με τον Ο.Α.Ε.Ε. επανεξέταση του πληθυσμιακού κριτηρίου (κάτω των 2.000 κατοίκων), της εξαίρεσης μετόχων με ποσοστό κάτω του 3% κ.λ.π.
6. Καθιέρωση συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών και διασταυρώσεων μεταξύ φορέων και Δ.Ο.Υ., Επιθεώρησης Εργασίας, Ο.Α.Ε.Δ. κ.λ.π. Άμεση γνωστοποίηση στο Υποκατάστημα Ι.Κ.Α. της έναρξης λειτουργίας επιχειρήσεως από την Δ.Ο.Υ. Γνωστοποίηση σε ένα φορέα (ίσως Κ.Ε.Π.) της πρόσληψης μισθωτού και ενημέρωση των λοιπών φορέων περί αυτού μέσω on line σύνδεσης. Δημιουργία one stop shop.
7. Επανασχεδιασμός του συστήματος υπολογισμού εισφορών στα ιδιωτικά οικοδομικά έργα, δεδομένου ότι το υφιστάμενο έχει κριθεί από την Ολομέλεια του Σ.Τ.Ε. ως αντισυνταγματικό (Σ.Τ.Ε. Ολομ. 1545/2008).
8. Οργάνωση της αναγκαστικής είσπραξης των εισφορών. Δημιουργία ενιαίων Ταμείων Είσπραξης που θα ασχολούνται με την αναγκαστική είσπραξη των απαιτήσεων όλων των φορέων.
9. Κατάταξη του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. (ή και λοιπών φορέων) στην 3η τάξη προνομίων από την 6η που είναι σήμερα στις περιπτώσεις πλειστηριασμών.
10. Επανασχεδιασμός του συστήματος ρύθμισης των οφειλομένων εισφορών.
 - α. Ενεργοποίηση του πάγιου συστήματος με χαμηλότερη προκαταβολή (6% έως 8%) και περισσότερες (έως 48) δόσεις. Μη απώλεια της ρύθμισης αν καταβάλλονται οι τρέχουσες εισφορές.
 - β. Θεσμοθέτηση Ειδικής Επιτροπής για ρύθμιση οφειλών που υπερβαίνουν τις 300.000 ευρώ. Ρυθμίσεις με ευελιξία. Τακτική παρακολούθηση της τήρησης των όρων της ρύθμισης. Εγγυήσεις.

11. Αναμόρφωση των άρθρων 99 επ. ν. 3588/2007 (Πτωχευτικού Κώδικα), ώστε να εξασφαλίζεται η είσπραξη των οφειλών στα ασφαλιστικά ταμεία.
 12. Τροποποίηση διάταξης που καθιερώνει πενταετή παραγραφή των οφειλών του Δημοσίου προς το Ι.Κ.Α. (άρθρ. 90 ν. 2362/1995). Θέσπιση δεκαετούς παραγραφής.
 13. Εναρμόνιση διατάξεων εργατικής και ασφαλιστικής Νομοθεσίας.
 14. Επανεξέταση της θεσμοθετημένης (άρθρο 39 ν. 2084/1992 όπως ισχύει) υπαγωγής στην ασφάλιση ενός μόνο φορέα όταν υπάρχει παράλληλη ασφαλιστέα εργασία ή δραστηριότητα για τους πρωτοασφαλισμένους μετά την 1-1-1993. Άλλως θεσμοθέτηση *minimum* χρόνου ασφάλισης στον ένα φορέα για εξαίρεση από τον άλλο.
 15. Επανεξέταση του τρόπου υπολογισμού των συντάξεων χωρίς να θίγεται το ύψος των.
 - α. Ενίσχυση της αναλογικής ανταπόδοσης, ώστε να δημιουργείται κίνητρο ασφάλισης σε κάθε περίπτωση.
 - β. Αξιοποίηση του χρόνου της παράλληλης ασφάλισης.
 - γ. Αξιοποίηση του χρόνου ασφάλισης των συνταξιούχων που απασχολούνται και ασφαλιζονται.
 16. Επανεξέταση της συνείσπραξης των εισφορών για Ο.Α.ΕΔ. , Ο.Ε.Κ. και Εργατική Εστία από το Ι.Κ.Α., που καταλήγει σε υψηλό συνολικό κόστος εισφορών.
 17. Διασταύρωση – Συνεργασία Επικουρικών Ταμείων με Ι.Κ.Α. προς υποβοήθηση των ελέγχων.
 18. Ολοκλήρωση των διαδικασιών για χορήγηση Α.Μ.Κ.Α. Αξιοποίηση του συστήματος.
 19. Συστηματική ενημέρωση των ασφαλισμένων για την σημασία της σύμπραξής τους για τον περιορισμό της εισφοροδιαφυγής.
 20. Ανάπτυξη ασφαλιστικής συνείδησης από μαθητική ηλικία.
 21. Επανεξέταση της ποινικής διάστασης της εισφοροδιαφυγής. Επικέντρωση στην παρακράτηση και μη απόδοση ασφαλιστικών εισφορών.
- Πέραν όμως των ανωτέρω για τον περιορισμό της εισφοροδιαφυγής είναι απαραίτητη η ύπαρξη πραγματικής πολιτικής βούλησης.
- Είναι γεγονός ότι πάντοτε η αντιμετώπιση της εισφοροδιαφυγής αποτελούσε στόχο, υποχωρούσε όμως ενώπιον άλλων προτεραιοτήτων ή σκοπιμοτήτων οι οποίες σχετίζονταν με το κακώς νοούμενο δημόσιο συμφέρον.
- Ελπίζουμε αυτή τη φορά, που πλέον δεν υπάρχουν περαιτέρω περιθώρια η διασφάλιση των εσόδων των Ταμείων μας να αναδειχθεί ως το μείζον προστατευόμενο αγαθό και αυτό βεβαίως δεν αφορά μόνο την πολιτική ηγεσία αλλά όλους μας.

Ε.Σ.Ε.Ε.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΟΣΟΣΤΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ ΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΙΣΠΡΑΤΤΟΜΕΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

ΦΟΡΕΑΣ ΑΣΦΑ- ΛΙΣΗΣ	ΚΛΑΔΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	Π Ο Σ Ο Σ Τ Α			ΙΣΧΥΟΥΝ ΑΠΟ	ΝΟΜΟΙ
		ΑΣΦ.	ΕΡΓ.	ΣΥΝ.		
ΙΚΑ	ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ ΣΕ ΕΙΔΟΣ	1,85	3,70	5,55	1. 1. 70	άρθρ.2 Ν.Δ. 465/70
		0,30	0,60	0,90	1. 1. 93	άρθρ. 55 Ν. 2084/92
		2,15	4,30	6,45		
	ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ ΣΕ ΧΡΗΜΑ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ	0,40	0,80	1,20	1. 1. 70	άρθρ.2 Ν.Δ. 465/70
		5,75	11,50	17,25	1. 7. 91	άρθρ.25 Ν. 1902/90
		0,92	1,83	2,75	1. 1. 93	άρθρ.44 Ν. 2084/92
		6,67	13,33	20		
	ΕΠΑΓΓΕΛΜ. ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΒΑΡΕΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛ/ΤΩΝ TEAM ΒΑΡΕΑ - TEAM	-	1	1	1. 8. 61	Β.Δ. 473/61
		2,20	1,40	3,60	1. 3. 76	άρθρ. 1 Ν. 237/75
		3	3	6	1. 2. 83	Π.Δ. 633/82
(3)+1,25		(3)+0,75	(6)+2=8	1. 1. 93	άρθρ.45 Ν. 2084/92	
ΟΑΕΔ	ΑΝΕΡΓΙΑ	1	2	3	25. 8. 54	άρθρ.32 Ν.Δ. 961/54
		0,33	0,67	1	1. 1. 93	άρθρ.44 Ν. 2084/92
		1,33	2,67	4		
	ΣΤΡΑΤΕΥΣΗ ΔΛΟΕΜ (ΛΕΠΕΕ) ΕΛΠΕΚΕ ΛΑΕΚ	-	1	1	1. 6. 52	άρθρ. 1 Ν.2054/52
		1	1	2	1.11. 58	άρθρ.3 Ν.Δ. 3868/58
		-	0,20	0,20	1. 1. 88	άρθρ.2 Ν. 1766/88
		-	0,25	0,25	1. 1. 94	άρθρ. 14 Ν. 2224/94
	ΕΚΛΑ	-	0,45	0,45		
		0,10	0,26	0,36	1. 1. 94	άρθρ. 15 Ν. 2224/94 άρθρ.4 Ν. 2335/95
	ΛΠΕα ΑΕ	-	0,15	0,15	1. 3. 90	άρθρ. 16 Ν.1836/89
ΟΕΚ	ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	1	0,75	1,75	1. 1. 88	άρθρ.2 Ν.1766/88
Ο.Ε.Ε.	ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ	0,25	0,25	0,50	1.1. 78	άρθρ.3 Ν. 678/77
		0,05	0,05	0,10	29. 4. 02	άρθρ. 7 Ν. 3144/03
		0,05	0,05	0,10	1. 1. 03	» » » »
		-	-	-		
		0,35	0,35	0,70		

Μετά την ολοκλήρωση της εισήγησής του για την εισφοροδιαφυγή ο κ Μπούρλος κατέθεσε τις ακόλουθες θέσεις της ΕΣΕΕ επί της εισηγήσεως του κ. Υπουργού για τις πηγές χρηματοδότησης του ασφαλιστικού συστήματος.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

(Επί εισηγήσεως κ. Υπουργού)

1. Τριμερής Χρηματοδότηση

Η Ε.Σ.Ε.Ε. είναι απόλυτα σύμφωνη με το σχήμα της Τριμερούς χρηματοδοτήσεως. Στα παραπάνω πλαίσια βεβαίως το κράτος θα πρέπει να εκπληρώνει έγκαιρα τις θεσμοθετημένες υποχρεώσεις του (άρθρ. 22 & 35 ν. 2084/1992 που αφορά συνεισφορά του Κράτους για σύνταξη και ασθένεια των ασφαλισμένων μετά την 1.1.1993 καθώς και άρθρ. 4 ν. 3029/2002).

2. Αυτοχρηματοδότηση του συστήματος

α. Για το πάγιο σύστημα αναφερόμεθα στο κεφάλαιο της εισφοροδιαφυγής.

β. Ως προς την αξιοποίηση των πόρων και της περιουσίας, είμεθα της άποψης ότι ειδικά για την περιουσία θα πρέπει να εξετασθεί η λύση της σύστασης Ν.Π.Ι.Δ. με συμμετοχή όσων εκ των ασφαλιστικών φορέων επιθυμούν, το οποίο έχοντας τα εχέγγυα και την τεχνογνωσία που απαιτείται, θα ασχολείται κατά αποκλειστικότητα με το αντικείμενο αυτό.

γ. Είμεθα σύμφωνοι κατ' αρχήν με τις προωθούμενες δράσεις στον τομέα της περιστολής των δαπανών υγείας και αναμένουμε τις συγκεκριμένες προτάσεις, ώστε να διατυπώσουμε άποψη. Πάντως θεωρούμε απαραίτητη την τήρηση του δόγματος «περιορισμός των αλόγιστων και άχρηστων δαπανών – πλήρης και άμεση ικανοποίηση (εντός των πλαισίων του νόμου) των απαραίτητων για την αντιμετώπιση των ασφαλιστικών περιπτώσεων υγειονομικών παροχών».

3. Νέοι πόροι

α. Είμεθα αντίθετοι με την θέσπιση μέτρου άμεσης φορολόγησης.

β. Είμεθα σύμφωνοι με την χρηματοδότηση μέσω Ε.Ε.

4. Αύξηση της βάσης εσόδων

α. Η ένταξη παράνομων μεταναστών στο σύστημα είναι βέβαιο ότι κατ' αρχήν θα βοηθήσει δεν θα λύσει όμως το πρόβλημα αυτόματα, αφού ούτε όλοι οι Έλληνες είναι ενταγμένοι στο σύστημα. Η ένταξη στο σύστημα θα πρέπει να συνδυασθεί και με άλλες προϋποθέσεις (π.χ. minimum εισοδήματος) ώστε να είναι αποτελεσματική.

β. Για την μείωση της εισφοροδιαφυγής αναφερόμεθα στο ειδικό κεφάλαιο.

Είμεθα όμως αντίθετοι με τον υπολογισμό των εισφορών με βάση τον τζίρο. Κατ' αρχήν μια αλλαγή του τρόπου υπολογισμού αν επιφέρει αύξηση των εισφορών έρχεται σε

αντίθεση με την δέσμευση που έχει ανακοινωθεί. Αν συνεπάγεται μείωση βεβαίως δεν ωφελεί. Αν τέλος διατηρεί το ύψος των εισφορών στα ίδια επίπεδα δεν έχει έννοια να θεσμοθετηθεί, αφού θα δημιουργήσει ένα πιο πολύπλοκο σύστημα που θα δυσχεράνει την διαδικασία απόδοσης των ασφαλιστικών εισφορών. Εν πάση περιπτώσει οποιοσδήποτε υπολογισμός εισφορών αφίσταται από το ύψος των αποδοχών των εργαζομένων θέτει αφ'ενός μεν θέματα αντισυνταγματικότητας και αφ' ετέρου αναντιστοιχίας με το σύστημα σύνταξης με αναλογική ανταποδοτικότητα.

γ. Για την μείωση της αδήλωτης εργασίας απαιτούνται πολύπλευροι και πολυεπίπεδοι έλεγχοι.

δ. Σημαντική θα ήταν η εφαρμογή προγράμματος επιδότησης εργασίας τόσο για την ανεργία, όσο και για την διεύρυνση της βάσης εσόδων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Είναι αντιληπτό από όλους ότι η εισφοροδιαφυγή αποτελεί το πιο βασικό θέμα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, διότι είναι απαραίτητο να διασφαλιστούν οι πόροι του συστήματος. Η πάταξη της εισφοροδιαφυγής πρέπει να αναδειχθεί σε πρώτο θέμα. Απαιτείται επιθετική πολιτική και άσκηση ελέγχου, όπως είχε συμβεί στην Ιταλία, όπου διενεργήθηκαν εντατικοί έλεγχοι. Επίσης, χρειάζεται να δημιουργηθεί ασφαλιστική συνείδηση στους πολίτες.

Θέλω στο σημείο αυτό να προσθέσω μία πρότασή μου για τον περιορισμό της εισφοροδιαφυγής στην οικιακή εργασία. Περιλαμβάνεται στην έγγραφη πρόταση ένα παράδειγμα για τη Γαλλία. Να σημειώσω ότι, δεν ακολουθούνται πιστά όσα εφαρμόζονται στις άλλες χώρες, αλλά είναι καλό να λαμβάνονται υπόψη οι καλές πρακτικές που έχουν εφαρμοστεί.

Ακολουθεί η έγγραφη πρόταση του κ. Στεργίου για την **ασφάλιση των οικιακών βοηθών**:

ΕΙΣΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

Σε κύριο πρόβλημα βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος ανάγεται η καταπολέμηση της εισφοροδιαφυγής. Κι αυτό γιατί οποιοδήποτε μέτρο αναδιοργάνωσης κι αν ληφθεί, εξαρτάται από το πολύ αυτονόητο προαπαιτούμενο της είσπραξης των προβλεπόμενων ασφαλιστικών εισφορών. Την αλήθεια της προηγούμενης διαπίστωσης έχουν αναγνωρίσει και οι κοινωνικοί εταίροι. Σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 2 της ΕΓΣΣΕ των ετών 2006 και 2007, «η βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος καθώς και η ισορροπημένη οικονομικά και κοινωνικά προοπτική του ΙΚΑ, προϋποθέτουν την προώθηση κάθε ενδεδειγμένου μέτρου όπως έγκαιρη είσπραξη των νομοθετημένων

πόρων, την απόδοση από το κράτος των οφειλομένων και την ουσιαστική και αποτελεσματική καταπολέμηση της εισφοροδιαφυγής και της ανασφάλιστης εργασίας».

Μια από τις διαρκείς (ενδογενείς) παθογένειες του ελληνικού συστήματος που εμποδίζει την ανάπτυξή του και κλονίζει τη βιωσιμότητά του, είναι η αδυναμία σύλληψης της ασφαλιστέας ύλης. Δεν μπορεί να υπάρξει βιώσιμο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, χωρίς ένα αποτελεσματικό μηχανισμό καταπολέμησης και αποτροπής της εισφοροδιαφυγής.

Εξάλλου, η εισφοροδιαφυγή συμπλέει με το γενικότερο πρόβλημα της αδήλωτης (μαύρης) εργασίας. Αδήλωτη εργασία είναι η αμειβόμενη εργασία που εκφεύγει των φορολογικών αρχών και των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης. Η αδήλωτη εργασία είναι ασύλληπτη. Όλες οι εκτιμήσεις είναι κατά προσέγγιση και πάντα προς τα κάτω. Δεν έχει αποτυπωθεί ακριβώς η έκταση της αδήλωτης εργασίας. Επαναλαμβάνεται μια εκτίμηση 20% του ΑΕΠ -στην Ε.Ε. αντιπροσωπεύει ανάμεσα στο 3% και το 15 ΑΕΠ. Προέρχεται από μια αναφορά στο μέγεθος της παραοικονομίας –ωστόσο, παραοικονομία και αδήλωτη συνδέονται αλλά δεν συμπίπτουν. Ποιοι έχουν τάση να εργάζονται παράνομα, οι Έλληνες (Ευρωβαρόμετρο 2007) δείχνουν σε ποσοστό 67% τους παράνομους μετανάστες, σε 39% τους άνεργους (ΕΕ 61%) και σε ποσοστό 32% ελεύθερους επαγγελματίες.

Μια σημαντική αιτία εισφοροδιαφυγής είναι και η χαλαρή σύνδεση παροχών με εισφορές. Όσο τα δύο αυτά μεγέθη εμφανίζονται αποσυνδεδεμένα, τόσο λιγότερα κίνητρα υπάρχουν για τον ασφαλισμένο να επιδιώκει τη μη απώλεια ημερών ασφάλισης. Με την αύξηση της ανταποδοτικότητας, ο ασφαλισμένος έχει ισχυρό κίνητρο για την ασφάλισή του. Ακόμη και ο θεσμός κατώτατων συντάξεων μπορεί να δημιουργήσει έναν ηθικό κίνδυνο (moral hazard) για την αποποίηση της ασφάλισης. Ο ασφαλισμένος γνωρίζει ότι έτσι κι αλλιώς θα απολαύσει μια κατώτατη σύνταξη κι επομένως έχει μειωμένο ενδιαφέρον να μην απολέσει χρόνο ασφάλισης.

**ΜΙΑ ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΔΟΤΗ
Η ΕΠΙΤΑΓΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ - CHEQUE EMPLOI SERVICE (CESU)**

Η οικιακή εργασία που συνήθως είναι εργασία μικρής κλίμακας, αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό μέρος της ασφαλιστέας ύλης και συνδέεται σε πολλές των περιπτώσεων με τις μετανάστριες. Ο αριθμός των εργαζομένων στον τομέα αυτό είναι μεγάλος, εκ των οποίων 90% είναι γυναίκες οικιακές βοηθοί. Οι εργαζόμενοι αυτοί είναι συχνά κακοπληρωμένοι, με ακατοχύρωτες συνθήκες εργασίας και συχνά ανασφάλιστοι.

Να σημειώσουμε ότι η πραγματική πρόσβαση των μεταναστών στην κοινωνικο-ασφαλιστική προστασία ξεπερνά μια γενική και αφηρημένη νομοθετική πρόβλεψη (νομιμοποίηση των οικονομικών μεταναστών) και επιβάλλει τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων σε δύο τομείς, σ' εκείνον της μεταφοράς κεκτημένων ασφαλιστικών δικαιωμάτων, καθώς και σ' εκείνον της καταπολέμησης της μαύρης, αδήλωτης εργασίας. Έτσι, λ.χ., είναι αναγκαία η νομοθετική ρύθμιση της οικιακής εργασίας που απασχολεί χιλιάδες, τις περισσότερες φορές, αδήλωτες μετανάστριες. Η κατ' οίκον περίθαλψη ηλικιωμένων στηρίζεται σε αδήλωτες μετανάστριες που υποβάλλονται σ' ένα καθεστώς ασφαλιστικής και εργασιακής εκμετάλλευσης. Είναι λυπηρό ένα ολόκληρο δίκτυο (ανεπίσημων) κοινωνικών υπηρεσιών (φροντίδας ηλικιωμένων) να οικοδομείται στο μη σεβασμό των κοινωνικών δικαιωμάτων εκείνων που τις προσφέρουν.

Κατά το ισχύον σύστημα, κάθε μορφή απασχόλησης, όσο μικρή κι αν είναι, ασφαρίζεται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Όσον αφορά τους οικιακούς βοηθούς, η νομοθεσία έχει προχωρήσει σε μια διάκριση. Στην περίπτωση των κατ' οίκον του εργοδότη απασχολουμένων προσώπων που παρέχουν υπηρεσίες σε δύο ή περισσότερους εργοδότες μέσα στην εβδομάδα ή το μήνα, την ευθύνη ασφάλισης φέρει ο ίδιος ο ασφαλισμένος που εφοδιάζεται με Δελτίο Παροχής Υπηρεσιών, θεωρημένο από το Ίδρυμα. Μάλιστα, η ασφάλιση γίνεται, κατ' αρχήν, σε μια τεκμαρτή βάση, αφού προβλέπεται ότι οι αποδοχές για κάθε μέρα απασχόλησης δεν μπορούν να υπολείπονται του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη μειωμένου κατά 50%. Στην πράξη, δεν γίνεται συχνή και κανονική χρήση αυτής της μορφής αυτασφάλισης –πρόκειται για μορφή υποχρεωτικής αυτασφάλισης.

Για δε του οικιακούς βοηθούς που παρέχουν τις υπηρεσίες του σ' ένα μόνο εργοδότη, είτε μερικές ημέρες την εβδομάδα, είτε μερικές ημέρες το μήνα, το βάρος της ασφάλισής τους φέρει ο εργοδότης (ιδιώτης) που οφείλει να ακολουθήσει μια γραφειοκρατική διαδικασία (ετήσια υποβολή ΑΠΔ, κατά την πρόσφατη απλούστευση της σχετικής διαδικασίας), ικανή να τον αποθαρρύνει.

Η «επιταγή-απασχόληση-υπηρεσία» (επιταγή υπηρεσιών) που θεσμοθετήθηκε στη Γαλλία το 1996 - δοκιμάστηκε από την 1η Δεκεμβρίου 1994 έως την 31η Μαρτίου 1996 και στη συνέχεια αντικαταστάθηκε από το άρθρο L.129-2 του Εργατικού Κώδικα και ενσωματώθηκε στο νόμο του 1996- οδήγησε σε μια απλοποίηση των διαδικασιών ασφάλισης και βοήθησε στην καταπολέμηση της αδήλωτης οικιακής εργασίας. Η «επιταγή υπηρεσιών», χωρίς να είναι ακριβώς το γνωστό χρηματόγραφο της τραπεζικής επιταγής, σχεδιάστηκε με αναφορά σε αυτό²⁰ (άλλωστε στη Γαλλία υπάρχουν και τα tickets restaurant).

²⁰ Βλ. A. Lyon-Caen, *Le chèque-service*, *Dr.soc.* 1994, 109.

Σύμφωνα με το μέτρο αυτό, ο καθένας μπορεί να απασχολήσει οικιακούς βοηθούς πληρώνοντάς τους με μια επιταγή. Το «chèque emploi-service» αφορά όλες τις υπηρεσίες οικογενειακού ή οικιακού χαρακτήρα, ασχέτως διάρκειας, με την προϋπόθεση ότι εκτελούνται στην κατοικία –ή καλύτερα τη διαμονή) του ιδιόρρυθμου «εκδότη» της επιταγής. Λ.χ. υπηρεσίες καθαρισμού, φύλαξης παιδιών, ιδιωτικών μαθημάτων, βοήθειας σε ανάπηρους, κλπ.

Η CESU οδήγησε με επιτυχία στην αντιμετώπιση της μαύρης εργασίας. Απέδωσε πάρα πολύ σε φόρους και σε ασφαλιστικές εισφορές. Δεν λύνει βέβαια το πρόβλημα της άσκησης των σχετικών ελέγχων. Απέδειξε όμως ότι για το είδος αυτό της μικρής οικιακής εργασίας αποτελεί ένα αποτελεσματικό μέτρο «ξασπρίσματος» της μαύρης εργασίας.

Η «επιταγή-απασχόληση-υπηρεσία» επιτρέπει την εκπλήρωση με μια μόνο ενέργεια περισσότερων υποχρεώσεων του εργοδότη : δήλωση απασχόλησης, δήλωση μισθών, καταβολή εισφορών και εκκαθαριστικό σημείωμα. Γενικά, η κυρίαρχη ιδέα του μέτρου αυτού είναι η απαλλαγή του απλού ιδιώτη από τις γραφειοκρατικές υποχρεώσεις ενός εργοδότη.

Οι ιδιώτες που χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες ενός προσώπου για κατ' οίκον εργασία, μπορούν να προμηθευθούν από κάθε Τράπεζα όπου διατηρούν λογαριασμό ένα μπλοκ σχετικών επιταγών. Το μπλοκ αυτό αποτελείται από το τμήμα της επιταγής (το οποίο εγχειρίζεται στον εργαζόμενο) κι από ένα κοινωνικό τμήμα (volet social), δηλαδή μια δήλωση απασχόλησης. Το τελευταίο αποστέλλεται, στο τέλος κάθε μήνα, στον Οργανισμό Είσπραξης Εισφορών (U.R.S.S.A.F.), ο οποίος παρακρατεί αυτόματα από το δηλωμένο τραπεζικό λογαριασμό του ιδιώτη το αναλογούν ποσό των εισφορών.

Με τον παραπάνω τρόπο, ο εργοδότης έχει να κάνει λιγότερες διοικητικές διατυπώσεις, αφού δεν χρειάζονται η σύμβαση εργασίας (για όσους εργάζονται λιγότερο από 8 ώρες και λιγότερο από 4 συνεχείς εβδομάδες τον χρόνο), η δήλωση του εργοδότη εντός 8 ημερών, οι μηνιαίες καταστάσεις μισθοδοσίας και ο υπολογισμός των εργοδοτικών και της εργατικών εισφορών. Η πληρωμή του καθαρού μισθού γίνεται με επιταγή, ενώ οι οφειλόμενες εισφορές υπολογίζονται από το CNTCES (Εθνικό Κέντρο Επεξεργασίας των Επιταγών Υπηρεσιών).

Πρόσθετο πλεονέκτημα της επιταγής υπηρεσιών είναι η μείωση του φόρου, καθώς και των εισφορών -ελάφρυνση εισφορών προβλέπεται και από το νόμο της 26ης Ιουλίου 2005. Ο εργοδότης έχει μείωση φόρου ίση προς 50% του συνολικού ποσού των μισθών και κοινωνικών εισφορών που καταβάλλονται εντός του έτους, με ανώτατο όριο ένα προβλεπόμενο ποσό.

Ένα παρόμοιο μέτρο απαντάται και στο Βέλγιο. Οι υπηρεσίες που παρέχονται (από ανέργους) σε ιδιώτες μπορούν να είναι διαφόρων ειδών: οικιακές εργασίες, φύλαξη παιδιών, φροντίδα αρρώστων, βοήθεια για την πραγματοποίηση διοικητικών διατυπώσεων και κηπουρικές μικροεργασίες. Οι εργαζόμενοι είναι πλήρως καλυμμένοι από την άποψη της κοινωνικής ασφάλισης και υπάγονται στο σύνολο της εργατικής νομοθεσίας. Ο εργοδότης αμείβει τον εργαζόμενο με επιταγές. Σε αντιστάθμισμα, ο εργοδότης έχει μείωση φόρου εισοδήματος σε ποσοστό 30-40% της αξίας των επιταγών (προβλέπεται κάποιο ανώτατο όριο).

Επιταγές απασχόλησης δημιουργήθηκαν και στη Γερμανία το 1997 και προβλέπουν φορολογικά κίνητρα σε όσους χρησιμοποιούν οικιακούς εργαζομένους που δηλώνονται και αμείβονται κανονικά. Για να επωφεληθεί από τις επιταγές απασχόλησης, ο ιδιώτης εργοδότης οφείλει να καταβάλει το σύνολο των κοινωνικών εισφορών. Στη συνέχεια του χορηγείται φορολογική μείωση μόνο εφόσον τα ποσά των καταβληθέντων μισθών υπερβαίνουν ένα ορισμένο όριο και αντιπροσωπεύουν περισσότερο από 10 ώρες την εβδομάδα. Έτσι η φορολογική μείωση είναι ανάλογη προς τα εισοδήματα και ευνοεί περισσότερο τα πιο εύπορα νοικοκυριά που προσφεύγουν συχνά σε οικιακή βοήθεια.

ΚΑΠΟΙΑ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

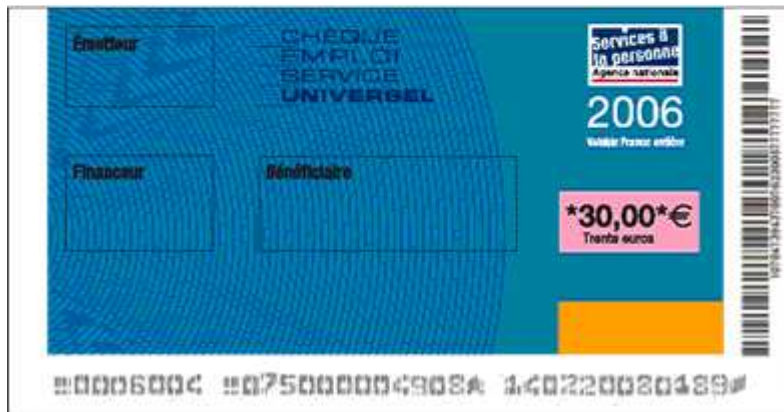
Ποιες δραστηριότητες αφορά η επιταγή υπηρεσιών :

Enfants	Parents, Actifs	Seniors
<i>Garde d'enfant</i> <i>Soutien scolaire</i> <i>Cours particuliers</i> <i>Accompagnements</i> <i>Babysitting</i>	<i>Ménage</i> <i>Repassage</i> <i>Garde d'enfants</i> <i>Aide administrative</i> <i>Bricolage</i> <i>Jardinage</i>	<i>Garde de nuit</i> <i>Aide à la toilette</i> <i>Cuisine</i> <i>Auxiliaire de vie</i> <i>Esthétique</i> <i>Accompagnement</i>
<i>Et vous, qu'est-ce qui vous ferait plaisir ?</i>		

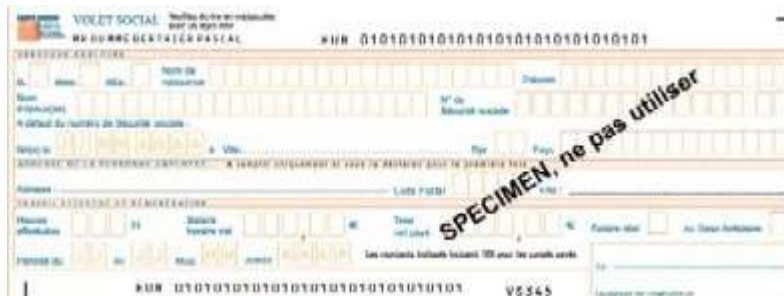
Voici le schéma de fonctionnement du Chéquier Universel

ΔΕΙΓΜΑΤΑ

ΔΕΙΓΜΑ του le volet social.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Θα παρακαλέσω τον κο Ρωμανιά, ο οποίος έχει ετοιμάσει επίσης μια εισήγηση για τη χρηματοδότηση του συστήματος, να την παρουσιάσει, λόγω έλλειψης χρόνου, στην επόμενη συνεδρίαση.

Θα ήθελα τώρα τα μέλη της Επιτροπής να τοποθετηθούν πάνω στις εισηγήσεις. Οι τοποθετήσεις θα σημειωθούν στα πρακτικά και θα περιληφθούν στο Πόρισμα της Επιτροπής.

Το λόγο έχει ο κος Σακελλαρόπουλος.

ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Για την εισήγηση του κου Στεργίου θέλω να σημειώσω ότι, είναι ένα σωστό πλαίσιο και θα μπορούσε να αποτελέσει το προοίμιο του Πορίσματος. Η εισήγηση της κας Παπαρηγοπούλου είναι ολοκληρωμένη, θέλω να επισημάνω όμως ότι δεν υπάρχει κάποια δέσμευση από την ΕΕ, υπάρχει απόλυτη εθνική κυριαρχία στο σχέδιο που θέλουμε να ακολουθήσουμε. Όσον αφορά στην εισήγηση του κου Μπούρλου, ήταν μια ωραία εισήγηση, αλλά εντόπισα μια αντίφαση μεταξύ της ανάλυσης των αιτιών και της περιγραφής των προτάσεων-λύσεων που προτείνονται. Για παράδειγμα, το μεγάλο ύψος των εισφορών αναφέρεται ως μία από τις βασικές αιτίες της εισφοροδιαφυγής, ενώ δεν υπάρχει στις προτάσεις αναφορά στο επίπεδο των εισφορών, στη μείωσή τους. Το ύψος των εισφορών πρέπει να εξεταστεί, όχι μόνο για την πάταξη της εισφοροδιαφυγής, αλλά για την ανάπτυξη της οικονομίας.

ΜΠΟΥΡΛΟΣ

Στις προτάσεις αναφέρεται ότι, η υποχρεωτική συνείσπραξη των εισφορών άλλων φορέων καταλήγει σε υψηλό κοινωνικό κόστος εισφορών. Γίνεται αναφορά στις εισφορές, αλλά δεν προσδιορίζεται το ύψος τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Πριν δώσω το λόγο στον κο Ρομπόλη, ήθελα να επισημάνω ότι, δεν υπάρχει καμία δέσμευση έναντι της ΕΕ, υπάρχει όμως μια έμμεση επιρροή προς όλα τα κράτη μέλη. Με τους ελέγχους που διενεργούνται και τις εκθέσεις της ΕΕ έμμεσα προσδιορίζεται τι πρέπει να γίνει.

Ο λόγος στον κο Ρομπόλη.

ΡΟΜΠΟΛΗΣ

Για την εισήγηση του κου Στεργίου, υπάρχουν κάποιες μικρές διαφοροποιήσεις, που θα τις αναπτύξει ο κος Ρωμανιάς. Για το θέμα της εισφοροδιαφυγής (εισήγηση του κου Μπούρλου), αυτό που πρέπει να μας προβληματίσει είναι η κατάρρευση της στρατηγικής στο θέμα της εισφοροδιαφυγής, που έχει δημιουργηθεί με τη ρύθμιση των χρεών. Είναι ένα μέτρο, του οποίου η αποτελεσματικότητα σταδιακά μειώνεται. Έχει φτάσει στο 4%,

ενώ παλιότερα ήταν 11%. Αν ο στόχος μιας πολιτικής είναι το επίπεδο της αποτελεσματικότητας να είναι 11-13%, αυτό το μέτρο δεν είναι κατάλληλο. Η κεντρική στρατηγική γραμμή πρέπει να είναι οι έλεγχοι για την πάταξη της εισφοροδιαφυγής. Για το θέμα της χρηματοδότησης, η εισήγηση της κας Παπαρρηγοπούλου ήταν μια ολοκληρωμένη εισήγηση.

Εμείς, χρησιμοποιώντας το πακέτο μέτρων που αναφέρεται στην εισήγηση και στην έκθεση για την ελληνική οικονομία και την απασχόληση για το 2007, κάναμε μια αποτίμηση των μέτρων με τίτλο «Οι μεταρρυθμίσεις των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ από το 1990 μέχρι σήμερα». Μελετήσαμε τα μέτρα που υιοθέτησαν όλες οι χώρες μέλη του ΟΟΣΑ και διαπιστώσαμε ότι, είναι περίπου το πακέτο μέτρων που παρουσιάστηκε σήμερα. Το αποτέλεσμα όμως ήταν η μείωση στο ύψος των συντάξεων κατά 20%. Οι πολιτικές αυτές επιδείνωσαν το βιοτικό επίπεδο των πολιτών και παράλληλα δεν επιλύθηκαν τα προβλήματα των συστημάτων, όπως επιδιωκόταν.

Μια έρευνα που έγινε για το Ευρωβαρόμετρο έδειξε τα ίδια αποτελέσματα από την υιοθέτηση αυτών των πολιτικών (μείωση του βιοτικού επιπέδου και μη επίλυση των οικονομικών προβλημάτων). Αυτό που προτείνεται είναι η υιοθέτηση νέων πολιτικών, καθώς και η ενίσχυση του ασφαλιστικού συστήματος με νέους πόρους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Μια μικρή παρατήρηση ήθελα να κάνω, κρίνουμε τις εμπειρίες των δυτικών συστημάτων, τα οποία όμως είναι πιο ορθολογικά. Πρέπει να εξετάσουμε και την ελληνική παθογένεια.

Ο κος Κυριάκης έχει το λόγο.

ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Θα ήθελα να δούμε την εισφοροδιαφυγή σε σχέση με το αναλογιστικό μέρος. Αυτό που έχει πολύ μεγάλη σημασία είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχέση μεταξύ εισφορών και παροχών. Όταν αυξάνεται ο αριθμός των ασφαλισμένων, αυξάνεται η ρευστότητα και τελικά το αναλογιστικό έλλειμμα μεσοπρόθεσμα και μακροχρόνια. Με δεδομένο ότι, οι συντάξεις αυξάνονται και με το ΕΚΑΣ, θα πρέπει να γίνονται συνεχείς έλεγχοι για τη μείωση της εισφοροδιαφυγής.

Όσον αφορά τη σύνδεση μεταξύ των ασφαλιστικών εισφορών και των φορολογικών εσόδων, στο άρθρο 63 παρ. 1 του ν.2084/92 προβλέπεται ότι, οι αρμόδιες διευθύνσεις οικονομικών υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών (Δ.Ο.Υ.) δεν θεωρούν φορολογικά βιβλία ή στοιχεία επιχειρήσεων ή επιτηδευματιών, αν η σχετική αίτηση των ενδιαφερομένων δε συνοδεύεται από βεβαίωση του οικείου φορέα κοινωνικής ασφάλισης περί καταβολής ή διακανονισμού των οφειλομένων ασφαλιστικών εισφορών προς αυτούς.

Υπάρχει δηλαδή σχετική νομοθεσία, η οποία όμως έχει ατονίσει.

Είναι γνωστό ότι, τα ελλείμματα των ασφαλιστικών οργανισμών καλύπτονται από τον κρατικό προϋπολογισμό και γι' αυτό συμφωνώ με την πρόταση να συνδέονται τα φορολογικά έσοδα με τις ασφαλιστικές εισφορές.

Όσον αφορά την εισφοροδιαφυγή, υπάρχουν μεγάλες διαφοροποιήσεις μεταξύ των ασφαλιστικών οργανισμών. Για παράδειγμα στον ΟΑΕΕ ο ασφαλισμένος δεν μπορεί να δικαιωθεί σύνταξης αν δεν εξοφλήσει το χρέος του προς το Ταμείο, ενώ στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ δεν συμβαίνει αυτό.

Τέλος, το μέτρο της ρύθμισης των χρεών πράγματι δεν έχει πετύχει. Στη νέα ρύθμιση που θα γίνει θα πρέπει να προβλέπεται να μην χάνεται η εύκολα η δυνατότητα της ρύθμισης των χρεών, όπως συμβαίνει μέχρι τώρα. Πάνω σε αυτό το θέμα καταθέτω και μια πρόταση για πάγιο τρόπο ρύθμισης των καθυστερούμενων ασφαλιστικών εισφορών.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΙΑΤΑΞΗ:

«Τρόπος εξόφλησης καθυστερούμενων ασφαλιστικών εισφορών.»

1. Παρέχεται η ευχέρεια της εξόφλησης σε μηνιαίες δόσεις, **όλων των ειδών** των καθυστερούμενων ασφαλιστικών ασφαλιστικών εισφορών μετά των πρόσθετων τελών και λοιπών επιβαρύνσεων.

Ο αριθμός των δόσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει κατ' ανώτατο όριο τις **σαράντα οχτώ (48) μηνιαίες δόσεις, ή εικοσιτέσσερις (24) διμηνιαίες**, με την προϋπόθεση της καταβολής υπό του οφειλέτου των τρεχουσών εισφορών και προκαταβολής επί της κεφαλαιοποιούμενης συνολικής οφειλής ίση με :

A. για ποσό οφειλής μέχρι 10.000 € ποσοστό 15%,

B. για ποσό οφειλής από 10.001 € και άνω ποσοστό 10%.

Η μηνιαία δόση δεν μπορεί να είναι μικρότερη του ποσού των **διακοσίων (200) €.**

Το ποσό της μικρότερης δόσης μπορεί να αναπροσαρμόζεται μετά από απόφαση του Δ.Σ.

2. Εάν ο οφειλέτης απωλέσει για οποιονδήποτε λόγο, το δικαίωμα τμηματικής εξόφλησης εισφορών σε δόσεις, δύναται να υποβάλλει νέα αίτηση **οποτεδήποτε.**

Το αρμόδιο όργανο δύναται να ρυθμίσει εκ νέου τις οφειλές σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου.

3. Με απόφαση του ΔΣ είναι δυνατή έκπτωση 50% επί των πρόσθετων τελών των καθυστερούμενων ασφαλιστικών εισφορών, σε περίπτωση εφάπαξ εξόφλησης.

4. Το ύψος των καθυστερούμενων ασφαλιστικών εισφορών υπολογίζεται με βάση το ισχύον ασφάλιστρο, κατά το χρόνο της υποβολής της αίτησης του οφειλέτη μετά των αναλογούντων πρόσθετων τελών και λοιπών επιβαρύνσεων.

5. Η μη εμπρόθεσμη καταβολή:

α. της προκαταβολής στην προβλεπόμενη προθεσμία,

β. των τρεχουσών ασφαλιστικών εισφορών,

γ. έξι (6) μηνιαίων ή τριών (3) διμηνιαίων δόσεων συνολικά,

δ. καθώς και η καταβολή οποιασδήποτε οφειλόμενης δόσης μετά την ημερομηνία καταβολής της τελευταίας δόσης,

συνεπάγεται την έκπτωση από το δικαίωμα της τμηματικής εξόφλησης των οφειλόμενων εισφορών και καθιστά άμεσα απαιτητό το σύνολο του οφειλόμενου ποσού, υπολογιζόμενου βάσει του ισχύοντος ασφαλιστρού κατά την ημέρα εξόφλησης, μετά των αναλογούντων πρόσθετων τελών και λοιπών επιβαρύνσεων.

Σε περίπτωση εκπρόθεσμης καταβολής δόσης το συνολικό ποσό αυτής, όπως έχει διαμορφωθεί μετά την κεφαλαιοποίηση προσαυξάνεται με τα προβλεπόμενα κάθε φορά τέλη καθυστέρησης.

6. Στους οφειλέτες, που υπάγονται στην παρούσα ρύθμιση και τηρούν του όρους της ρύθμισης αυτής, χορηγείται βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότητας σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2084/92 και βιβλιάριο υγείας σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού Παροχών Ασθενείας, πλην των περιπτώσεων ύπαρξης οφειλόμενων δόσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Το λόγο έχει ο κος Ρωμανιάς.

ΡΩΜΑΝΙΑΣ

Θέλω να πω ότι, πρέπει να αλλάξει ο τρόπος λειτουργίας της Επιτροπής. Στη σημερινή συνεδρίαση δεν υπήρξε αναλυτική, εξαντλητική συζήτηση πάνω σε κάθε εισήγηση, αλλά η συνεδρίαση είχε τη μορφή Ημερίδας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Τι προτείνετε;

ΡΩΜΑΝΙΑΣ

Δεν θα πρέπει να έχουμε τρεις τέσσερις εισηγήσεις διαφορετικού αντικειμένου, αλλά μια εισήγηση, αν υπάρχει χρόνος και δεύτερη, πάνω στην οποία θα γίνεται και αναλυτική συζήτηση, προκειμένου να καταλήγουμε και σε ένα συμπέρασμα.

Ο κος Ρομπόλης αναφέρθηκε στην ετήσια έκδοση της ΓΣΕΕ με τίτλο «Η ελληνική οικονομία και απασχόληση». Το τελευταίο κεφάλαιο αυτής αναφέρεται πάντα στην κοινωνική ασφάλιση. Σε αυτό τον τόμο περιγράφονται οι ασφαλιστικές αλλαγές που έγιναν από το 1990 μέχρι το 2007 σε όλες τις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ. Στο τέλος υπάρχει μια ανάλυση για τις επιπτώσεις αυτών των μέτρων στις χώρες αυτές. Η έκδοση αυτή θα τεθεί υπόψη του Υπουργείου.

Στη σελ. 323 του τόμου αυτού έχει γίνει μια ανάλυση για το ύψος της εισφοροδιαφυγής στις χώρες μέλη. Ενδεικτικά αναφέρω ότι, το ύψος της εισφοροδιαφυγής είναι στην Αυστρία 1,5%, στο Βέλγιο 3%, στη Φιλανδία 4%, στην Ολλανδία 2% και στη Σουηδία 3%. Με αυτά τα επίπεδα εισφοροδιαφυγής το σύστημα μπορεί να λειτουργήσει. Στην

Ελλάδα το ύψος της εισφοροδιαφυγής είναι: στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ 30%, στον ΟΑΕΕ 35% και στον ΟΓΑ 50%. Η εισφοροδιαφυγή είναι η μεγαλύτερη πληγή. Για τη μείωση της εισφοροδιαφυγής στις ανωτέρω χώρες εφαρμόστηκαν δυο μέτρα: η πρόληψη και οι έλεγχοι από το κράτος.

Όσον αφορά στην εισήγηση της κας Παπαρρηγοπούλου, διαφωνώ με το πνεύμα αυτής της εισήγησης και με τις συγκεκριμένες προτάσεις που αναφέρονται. Δεν θεωρώ αποτελεσματικό τρόπο για την αντιμετώπιση της κατάστασης την αντικατάσταση του συστήματος εγγυημένων παροχών από ένα σύστημα εγγυημένων εισφορών. Διαφωνώ για παράδειγμα, στο σημείο που αναφέρονται οι ρυθμίσεις που αφορούν άμεσα στη χρηματοδότηση, με την πρόταση για ρυθμίσεις στις προϋποθέσεις και στον τρόπο υπολογισμού των παροχών, που σημαίνει μείωση των παροχών.

Από τις εισηγήσεις που ακούσαμε έχουν προκύψει κάποια ζητήματα, πάνω στα οποία θέλω να τοποθετηθώ: 1. Έχει γίνει παρανόηση σχετικά με τον όρο «ανταποδοτικότητα». Στην κοινωνική ασφάλιση η έννοια ανταποδοτικότητα δεν μπορεί να έχει ατομικό χαρακτήρα, αλλά συλλογικό. Ισχύει το σύστημα pull in, δηλαδή συλλέγονται οι εισφορές, αλλά η κατανομή τους βασίζεται στην πολιτική βούληση. Θα κατατεθεί και ένα κείμενο, στο οποίο προσδιορίζεται ακριβώς η έννοια του όρου «ανταποδοτικότητα». 2. Αναφέρθηκε η εισαγωγή κεφαλαιοποιητικών στοιχείων στο σύστημα. Τι σημαίνει αυτό για το σύστημα; Μέχρι ποιο βαθμό πρέπει να γίνει; Πρέπει να εξειδικευτούν ορισμένα θέματα. 3. Για την αναλογιστική μελέτη σημειώνω ξανά ότι, δεν αρκεί να εκπονηθεί μια μελέτη, αλλά να μετρηθούν, με τη μελέτη, οι επιπτώσεις της εισαγωγής διαφόρων μέτρων. 4. Τα αποτελέσματα της αναλογιστικής μελέτης της ΓΣΕΕ του 2005, στην οποία χρησιμοποιήθηκαν ατομικά στοιχεία και όχι ο μέσος όρος αυτών, έδειξαν ότι, όσο αυξάνεται η απασχόληση στην Ελλάδα, όσο μειώνεται η ανεργία, τόσο αυξάνονται τα ελλείμματα του συστήματος. Αυτό οφείλεται στην αδήλωτη εργασία για ένα μεγάλο μέρος του εργασιακού βίου των εργαζομένων. Το σύστημα χάνει τις εισφορές για το διάστημα αυτό, αλλά έχει την υποχρέωση να καταβάλλει τις συντάξεις. Υπάρχει δηλαδή συσχέτιση όλων αυτών των μεγεθών. 5. Θα πρέπει να διασφαλιστεί από το κράτος ότι, ο εργαζόμενος μπορεί να εισέλθει στο σύστημα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο λόγος στην κα Παπαρρηγοπούλου.

ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Θέλω να κάνω μερικές διευκρινίσεις. Δε είπα ότι υπάρχει δέσμευση απέναντι στην ΕΕ, κάθε κράτος μέλος θα αποφασίσει πώς θα αντιμετωπίσει το ασφαλιστικό του πρόβλημα. Έχουν γίνει όμως αποδεκτοί οι ευρωπαϊκοί στόχοι της επάρκειας των παροχών και της βιωσιμότητας, καθώς και όλα τα σχετικά με αυτούς έγγραφα της ΕΕ. Συνεπώς, υπάρχει μια δέσμευση ως προς την επίτευξη των στόχων αυτών.

Επίσης, θέλω να πω ότι, στο πρώτο μέρος της εισήγησής μου αναφέρονται οι πολιτικές των χωρών μελών της Ευρώπης, δε σημαίνει όμως ότι, πρέπει και να τις υιοθετήσουμε ως έχουν. Αυτές οι πολιτικές αποτελούν το πλαίσιο μέσα στο οποίο κινούνται οι χώρες της ΕΕ και η Ελλάδα ως μέλος της ΕΕ κινείται επίσης σε αυτό το πλαίσιο. Οι πολιτικές αυτές δεν πρέπει να αγνοηθούν, αλλά να τις λάβουμε υπόψη και να τις εκτιμήσουμε. Δε σημαίνει αυτό ότι, θα τις υιοθετήσουμε, αν δεν προσφέρουν κάτι στο ελληνικό σύστημα. Τέλος, στην εισήγησή μου, στις προτάσεις για τη χρηματοδότηση του συστήματος υπάρχει αναφορά κυρίως για τη χρηματοδότηση του ΑΚΑΓΕ, θα μπορούσε όμως να συζητηθεί και η εισαγωγή περεταίρω μέτρων κεφαλαιοποίησης σε σχέση με την ανταποδοτικότητα των παροχών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο κος Μαργιός έχει το λόγο.

ΜΑΡΓΙΟΣ

Θα ήθελα να επαναφέρω το θέμα της αναλογιστικής ανάπτυξης με τέτοιο τρόπο, ώστε να περιέχει και την κεφαλαιοποίηση, και να τονίσω την ανάγκη της ανάρτησης των πάντων στο διαδίκτυο, προκειμένου να ενημερώνονται όλοι.

Επίσης, σε πολλά Ταμεία δεν καταβάλλονται οι εισφορές των εργοδοτών και δεν αναζητούνται από τα Ταμεία. Υπάρχει πρόβλημα στρατηγικής. Γι' αυτό προτείνω να κάνω αφιλοκερδώς μια τεχνική ανάλυση, προκειμένου να αρχίσει να λειτουργεί ένας ενιαίος φορέας εποπτείας των εισφορών. Και αν θέλει κάποιος από τα Ταμεία να συμπράξει, είναι ευπρόσδεκτος. Χρειάζεται πολλή δουλειά, προκειμένου να παταχθεί η εισφοροδιαφυγή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο κος Τσακλόγλου έχει το λόγο.

ΤΣΑΚΛΟΓΛΟΥ

Η πρώτη εισήγηση του κου Στεργίου είναι πολύ καλή για προοίμιο, ενώ η δεύτερη θα μπορούσε να περιληφθεί στο παράρτημα. Σχετικά με την εισήγηση του κου Μπούρλου, θα πρέπει να τονιστεί περισσότερο ο ρόλος των ελέγχων και των κινήτρων. Όσον αφορά την εισήγηση της κας Παπαρηγοπούλου, σε αντίθεση με τον κο Ρωμανιά, θεωρώ ότι ήταν εξαιρετική, αλλά δεν επεκτάθηκε αρκετά. Αν οι άνθρωποι συμπεριφέρονταν υπερθολογικά κατά τον τρόπο που περιγράφουν τα εγχειρίδια Οικονομικής Επιστήμης δεν θα υπήρχαν τα προβλήματα που συζητάμε. Επειδή όμως δεν συμβαίνει αυτό, καταλήγουμε σε περιπτώσεις φτώχειας ηλικιωμένων.

Οι εισφορές αποτελούν αναγκαστική αποταμίευση, άρα υπάρχει και μια προσδοκία παροχής στο τέλος του εργασιακού βίου. Όταν δημιουργήθηκε το ελληνικό σύστημα, αποφασίστηκε ότι θα είναι διανεμητικό μεταξύ γενεών. Τα συστήματα αυτά απαιτούν

μια αναλογία 4/1 ή 3/1 μεταξύ εργαζομένων και ασφαλισμένων για να δώσουν ικανοποιητικά αποτελέσματα. Στην Ελλάδα όμως με το ποσοστό γονιμότητας και την επέκταση του προσδόκιμου της επιβίωσης, δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί η ανωτέρω αναλογία. Όσα αναφέρθηκαν στις εισηγήσεις για την πάταξη της εισφοροδιαφυγής, τα κίνητρα για εργασία, την ασφάλιση των μεταναστών χρειάζεται να γίνουν, αλλά δεν επαρκούν, γιατί το σύστημα της χώρας μας είναι βαθιά ελλειμματικό.

Οι εργαζόμενοι θα πρέπει σε λίγα χρόνια να καταβάλλουν για τη χρηματοδότηση των συντάξεων το ¼ του εισοδήματός τους. Από αυτό το ποσοστό, 25%, μόνο το 9% αποτελεί τους πόρους του συστήματος, ενώ το υπόλοιπο 16% πρέπει να καλυφθεί από την φορολογία. Οι μελλοντικές γενεές με αυτή την κατάσταση έχουν δυο επιλογές: τη μετανάστευση στο εξωτερικό ή την άρνηση συμμετοχής σε ένα διαγενεακό συμβόλαιο που τους σωρεύει μόνο υποχρεώσεις. Όσοι φόροι και αν συλλεχθούν δεν πρόκειται να επιλυθεί το πρόβλημα. Αυτό που απαιτείται να γίνει είναι αλλαγή δομικής φύσης. Ο αρχικός στόχος του συστήματος ήταν η εξάλειψη της φτώχειας των ηλικιωμένων. Τα τελευταία χρόνια δεν έχει μειωθεί το ποσοστό, έχει όμως περιοριστεί η ένταση της φτώχειας των ηλικιωμένων. Ουσιαστικά, οι ηλικιωμένοι είναι το μόνο κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας για το οποίο υπάρχει κάποιο ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα. Αυτό έχει επιτευχθεί με τη διάρρηξη του δεσμού μεταξύ του τι καταβάλλουμε και τι εισπράττουμε. Η συνέπεια ήταν η μεγάλη εισφοροδιαφυγή. Η λύση για αυτήν την κατάσταση είναι, όπως είχε προταθεί σε προηγούμενη συνεδρίαση από την πολιτική ηγεσία, να υπάρχει ένα μέρος της σύνταξης αμιγώς προνοιακό, που δεν συσχετίζεται με τις εισφορές. Το ύψος αυτού θα μπορούσε να είναι μικρότερο του 4% του ΑΕΠ που καταβάλει σήμερα το κράτος στο συνταξιοδοτικό σύστημα (εκτός των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων). Και για το υπόλοιπο κομμάτι θα πρέπει να έχουμε κάποιας μορφής κεφαλαιοποιητικό σύστημα. Η πρόταση αυτή εμπεριέχει ένα σημαντικό πλεονέκτημα για τον κοινωνικό διάλογο, εφόσον αφαιρεί από αυτόν τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης. Αν παραμείνει κάποιος στην εργασία περισσότερο, θα αυξάνεται και η σύνταξή του.

Δυο πράγματα θέλω ακόμη να αναφέρω: α. η βιβλιογραφία θεωρεί ότι το σουηδικό σύστημα ήταν πολύ πετυχημένο και β. οι μελέτες που βασίζονται σε ατομικά στοιχεία γνώμης δεν είναι αναξιόπιστες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Το λόγο έχει ο κος Ρομπόλης.

ΡΟΜΠΟΛΗΣ

Θα αθετήσω την απόφαση της ΓΣΕΕ να μην ανακοινώσουμε τα αποτελέσματα της αναλογιστικής μελέτης της ΓΣΕΕ, αλλά θα δώσω κάποια επιλεκτικά. Η ανάλυση του κου Τσακλόγλου δεν στηρίζεται στα πραγματικά δεδομένα.

Το 2030 έχουμε μια έξοδο από την εργασία 120.000 εργαζομένων. Ενώ όμως μέχρι το 2030 οι δαπάνες για τις συντάξεις αυξάνονται, από το 2030 και μετά μειώνονται. Ο λόγος είναι ότι, φεύγουν οι συνταξιούχοι που λαμβάνουν σήμερα υψηλές συντάξεις και καθίστανται συνταξιούχοι οι νέοι ασφαλισμένοι με πολύ χαμηλές συντάξεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Από τη σημερινή συνεδρίαση κρατάμε την αρχική εισήγηση για του στόχους του συνταξιοδοτικού συστήματος για το προοίμιο του Πορίσματος, με τυχόν προσθήκες από τον κο Ρωμανιά, την εισήγηση του κου Μπούρλου για την εισφοροδιαφυγή και από την εισήγηση της κας Παπαρρηγοπούλου το συγκριτικό κομμάτι, για το οποίο δεν υπάρχει καμία αντίρρηση. Για το υπόλοιπο κομμάτι, οι προτάσεις που αναφέρθηκαν, πχ για τους πόρους, θα συζητηθούν στις επόμενες συνεδριάσεις.

ΡΩΜΑΝΙΑΣ

Σε κάθε περίπτωση εγώ εμμένω στις θέσεις μου για την εισήγηση της κας Παπαρρηγοπούλου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Κρατάμε λοιπόν τα τρία κομμάτια που αναφέρθηκαν με τις παρατηρήσεις και τις διαφοροποιήσεις. Θα γίνει προσπάθεια αυτές να ενσωματωθούν. Στην επόμενη συνεδρίαση θα ξεκινήσουμε με την εισήγηση του κου Ρωμανιά και θα πρέπει να έχουμε τις τοποθετήσεις όλων των μελών για τον πόρο της κοινωνικής ασφάλισης.

ΜΑΡΓΙΟΣ

Επιμένω για την παρακολούθηση της εκπόνησης της αναλογιστικής μελέτης και για τη σύσταση ενός ενιαίου φορέα εποπτεία των εισπραττόμενων εισφορών.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Συμφωνώ με όσα αναφέρθηκαν από τον κο Στεργίου για το τι κρατάμε από τη σημερινή συνεδρίαση, δηλαδή την αρχική εισήγηση για τους στόχους του συνταξιοδοτικού συστήματος για το προοίμιο του Πορίσματος, την εισήγηση του κου Μπούρλου για την εισφοροδιαφυγή και από την εισήγηση της κας Παπαρρηγοπούλου το συγκριτικό κομμάτι, για το οποίο δεν υπάρχει καμία αντίρρηση. Επίσης, κρατάμε τη συμφωνία της ΕΑΑ να υπάρξει συνεργασία με τους κ.κ. Κυριάκη και Μαργιό. Αυτό συγκροτεί και την υποομάδα, την οποία μπορεί να πλαισιώσει όποιος το επιθυμεί, για να αξιολογήσει τα δεδομένα. Θα πρέπει ακόμη να υπάρξει ένα χρονοδιάγραμμα. Να καθοριστεί το πότε θα ολοκληρωθεί η συζήτηση για τα οικονομικά θέματα, προκειμένου να ξεκινήσει η συζήτηση για τα δομικά θέματα. Αναρωτιέμαι αν κάποιος πρέπει να αναλάβει να συγχωνεύει τα κείμενα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Θα το αναλάβω εγώ, αν συμφωνούν όλοι.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Για τους άμεσους φόρους-πόρους του συστήματος, η επεξεργασία από το Υπουργείο Εργασίας έχει ολοκληρωθεί, αλλά υπάρχει συνεννόηση με το Υπουργείο Οικονομικών και στην επόμενη συνεδρίαση θα ανακοινωθούν οι απόψεις μας.

ΡΩΜΑΝΙΑΣ

Επισημαίνω και πάλι ότι, πριν εκπονηθούν οι αναλογιστικές μελέτες, θα πρέπει να προσυμφωνηθούν οι παραδοχές.

Μη υπάρχοντος άλλου θέματος προς συζήτηση ο Πρόεδρος έληξε τη συνεδρίαση.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Στεργίου Άγγελος

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ

Στελλάτου Ιουλία

Βασίλης Κουλούρης

Βρέκου Ελένη

ΤΑ ΜΕΛΗ

Ρωμανιάς Γιώργος

Ρομπόλης Σάββας

Μπούρλος Δημήτρης

Κυριάκης Δημήτρης

Κυριαζής Χαρίτων

Μαργιός Ξαφέλης Βασίλης

Πατρίνα Παπαρρηγοπούλου

Τσακλόγλου Παναγιώτης

Λοπατατζίδης Αθανάσιος

Σακελλαρόπουλος Θεόδωρος